

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

ARKEOLOJİ BİLİM DALI

**İZNİK GÖLÜ SUALTI BAZİLİKASI 2015-2017
KAZI DÖNEMİ SERAMİK BULUNTULARI**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Hülya YAMURKAYA

Danışman

Doç. Dr. Derya ŞAHİN

BURSA - 2019

TEZ ONAY SAYFASI

T.C
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Arkeoloji Anabilim Dalı, Arkeoloji Bilim Dalı'nda 701625009 numaralı Hülya Yamurkaya'nın hazırladığı hazırladığı "İznik Gölü Sualtı Bazilikası 2015-2017 Kazı Dönemi Seramik Buluntuları" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 02.10.2019 günü 10.00-11.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Doç. Dr. Derya Şahin

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Reyhan Şahin

Üye
Doç. Dr. Yasemin Polat

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih:02/09/2019

Tez Başlığı / Konusu: İznik Gölü Sualtı Bazilikası 2015-2017 Kazı Dönemi Seramik Buluntuları
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 114 sayfalık kısmına ilişkin, 29/08/2019 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 15 'tir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

02.09.2019
Hülya YAMURKAYA

Adı Soyadı: Hülya YAMURKAYA
Öğrenci No: 701625009
Anabilim Dalı: Arkeoloji
Programı: Arkeoloji
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman

Doç. Dr. Derya ŞAHİN

02.09.2019

daşahin

*Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

Yemin Metni

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum “İzmit Gölü Sualtı Bazilikası 2015-2017 Kazı Dönemi Seramik Buluntuları” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

02.09.2019

Adı Soyadı: Hülya YAMURKAYA
Öğrenci No: 701625009
Anabilim Dalı: Arkeoloji
Programı: Arkeoloji
Statüsü: Yüksek Lisans

Yemin Metni

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum “İznik Gölü Sualtı Bazilikası 2015-2017 Kazı Dönemi Seramik Buluntuları” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

02.09.2019

Adı Soyadı: Hülya YAMURKAYA
Öğrenci No: 701625009
Anabilim Dalı: Arkeoloji
Programı: Arkeoloji
Statüsü: Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Hülya YAMURKAYA

Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı : Arkeoloji

Bilim Dalı : Arkeoloji

Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi

Sayfa Sayısı : XI+108

Mezuniyet Tarihi : / / 20.....

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Derya ŞAHİN

İZNIK GÖLÜ SUALTI BAZİLİKASI 2015-2017 KAZI DÖNEMİ SERAMİK BULUNTULARI

Yüksek ısıda pişirilmiş topraktan yapılan seramikler, insan hayatında ihtiyaç dahilinde çağlar boyu kullanılmış bir halk sanatıdır. Günlük yaşantı içerisinde de ihtiyaç duyduğumuz malzemeler basit üretimli masa kapları, depolama kapları ve mutfaktaki yardımcı diğer seramikleri kapsamaktadır. Her dönem ihtiyaç duyulan bir malzeme olması sebebiyle üretimin en fazla olduğu sektör olmuştur.

Arkeolojik araştırma ve kazılarda en yoğun ve yaygın olarak ele geçen malzeme seramiklerdir. İznik'te yapılan araştırmalar ve kazılar neticesinde, bölgenin en önemli üretiminin çinileri olması popülerliğini günümüze kadar korumasını sağlamıştır. Son dönemlerde adından çokça bahsettiren İznik, 2014 yılındaki sualtında keşfedilen Bazilika yapısıyla da gündemde olmuştur.

İznik Gölü içerisinde bulunan bazilika yapısındaki araştırmalar ve kazılar neticesinde ele geçen en yoğun buluntu grubu seramiklerdir. Bazilikanın oluşturulan seramik tipolojisi içerisinde kase, tabak, testi/sürahi, çanak, tencere/güveç, amphora, kandil gibi günlük kullanıma ait masa, mutfak, depolama ve taşıma kapları yer almaktadır. Yapılan karşılaştırmalar ve değerlendirmeler sonucunda seramik buluntularının yoğunluk gösterdiği dönem Roma Dönemi'dir.

Tipolojik ve kronolojik bir sınıflandırma ile değerlendirilen seramik buluntuları Bazilika yapısına ait mi yoksa başka bir yapının varlığından söz edilebilir mi bu soruya yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nikaia, Bazilika, Seramik, Sualtı, Helenistik Dönem, Roma Dönemi, Tipoloji

ABSTRACT

Name and Surname : Hülya YAMURKAYA
University : Bursa Uludağ University
Institution : Social Science Institution
Field : Archaeology
Branch : Archaeology
Degree Awarded : Master
Page Number : XI+108
Degree Date : / / 20.....
Supervisor : Doç. Dr. Derya ŞAHİN

İZNIK LAKE UNDERWATER BASILICA 2015-2017 EXCAVATION PERIOD CERAMICS FINDS

The ceramics, which are made of clay cooked at high temperatures, have been used for ages in need and are folk art. The materials also we need in daily life include simply produced tablewares, storage wares, and other ceramics used in the kitchen. Due to the fact that it is a material needed in every time, ceramic production has been the sector with the highest production.

Ceramics have been the most widely and extensively found material in archaeological research and excavations. As a result of the researches and excavations carried out in İznik, the tiles being the most important production of the region and it has kept its popularity until today. The city of İznik, which has been frequently mentioned in recent times, has been on the agenda with the basilica structure discovered underwater in 2014.

The most extensive group of artifacts are ceramics as a result of the researches and excavations in the basilica structure in İznik Lake. The prepared ceramic typology of the basilica includes table, kitchen, storage and transport wares for daily use such as bowl, plate, jug, dish, pot/stewpan, amphora and oil lamp. The period in which the ceramic finds were concentrated was the Roman Period as a result of the comparisons and evaluations

The ceramic finds, which are evaluated with a typological and chronological classification, have been tried to find an answer to this question: Do the ceramic finds belong to the basilica structure or can we speak of the existence of another structure?

Keywords: Nikaia, Basilica, Ceramics, Underwater, Hellenistic Period, Roman Period, Typology.

ÖNSÖZ

Anadolu'daki birçok eski yerleşim yerleri gibi yabancı ve yerli araştırmacıların dikkatlerini çekmiş olan Nikaia antik kenti gerek tarihi açıdan, gerek doğal güzelliği açısından ve son olarak da sanatsal açıdan bu ilgiyi her daim üzerinde tutabilmiştir.

Nikaia, stratejik konumu ve Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde olması sebebiyle birçok kuşatma, deprem ve tsunami geçirmesine rağmen günümüze değin ulaşabilmiş yapıları ile önemli kentler arasında yer almaktadır. Kamu ve dini yapıları, zarar görmüş olsa da sağlam kalan malzemeleri farklı yapılarda özenle yerlerini almıştır. Antik kaynaklar, gezginler, seyyahlar ve modern kaynaklar ışığında sürdürülen kazılarla kent dokusu anlaşılmaya ve tarihlendirilmeye çalışılarak kentin önemi daha da vurgulanmaya çalışılıyor. "İznik Gölü Sualtı Bazilikası 2015-2017 Kazı Sezonu seramik Buluntuları" konulu çalışma ile Bazilika kalıntısı içerisinde kazı çalışmaları yapılan alanlarda ele geçen seramikler tanımlanarak, buluntular ışığında Bazilika kalıntısını tarihlendirmede yardımcı olabilmek amaçlanmıştır.

Tez danışmanım, çok değerli Hocam Doç. Dr. Derya Şahin'e çalışmalarım bana yardımcı olduğu, yol gösterdiği ve hiçbir zaman desteğini esirgemediği için teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım. Çalışma konusu olarak bu alanı seçmemde beni teşvik eden, alanda çalışma imkanı sağlayan ve kaynak bulma aşamasında yardımlarını benden esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Mustafa Şahin'e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Antik ve günümüz kaynaklarından yararlanmamı sağlayan, maddi ve manevi katkılarını eksik etmeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Serkan Gündüz ve Araş. Gör. Gonca Gülsefa'ya teşekkürlerimi sunarım.

Yıllar boyunca sürekli yanımda olan ve çalışmalarım esnasında beni yalnız bırakmayan kimi zaman fikir danıştığım kıymetli dostlarım Gurbet Kılınç, Elif Çalık, Semih Togan, Zehra Bişkin, Büşra Okumuş'a ve değerli diğer arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalar sırasında çalıştığım malzemelerin katalog çizimlerine yardımcı olan İznik Gölü Sualtı Bazilika Kazı'sında çalışan Lisans öğrencilerine teşekkür ederim.

Son olarak beni bugünlere kadar yetiştiren, hayatım boyunca desteklerinin esirgemeyen, maddi ve manevi her anlamda yanımda olan kıymetli, canım aileme ve

desteğini her zaman hissettiğim, her daim yanımda olan Melih Tütüncü'ye en içten dileklerle teşekkürlerimi sunarım.

Hülya YAMURKAYA

Bursa 2019

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
İNTİHAL RAPORU	iii
YEMİN METNİ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	xi
GİRİŞ	1
1. İZNİK ve SUALTI BAZİLİKASI	6
1.1. İznik Tarihine Genel Bakış.....	6
1.2. Sualtı Bazilikası.....	9
2. SUALTI BAZİLİKA SERAMİKLERİNİN ELE GEÇTİĞİ ALANLAR	12
2.1. Sondaj 4A (Orta Nef)	12
2.2. Sondaj 2 (Apsis)	14
2.3. Sondaj 3 (Diakonikon)	16
2.4. Sondaj 1 (Prothesis).....	17
3. SUALTI BAZİLİKA SERAMİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TİPOLOJİSİ	19
3.1. İNCE SERAMİKLER	20
3.1.1. HELENİSTİK DÖNEM SERAMİKLERİ	20
3.1.1.1. Helenistik Astarlı Seramikler	20
3.1.1.1.1. Kase (Levha 1-2)	21
3.1.1.1.2. Tabak (Levha 3)	22
3.1.1.2. Gri Hamurlu Seramikler.....	23
3.1.1.2.1. Kase (Levha 3)	23
3.1.1.2.2. Tabak (Levha 3)	23
3.1.2. ROMA DÖNEMİ SERAMİKLERİ.....	24
3.1.2.1. Sigillatolar	24
3.1.2.1.1. Kase (Levha 3-4)	26
3.1.2.1.2. Testi/Sürahi (Levha 5).....	27
3.1.2.2. Kırmızı Astarlı Seramikler.....	27
3.1.2.2.1. Afrika Kırmızı Astarlı Seramiği.....	28
3.1.2.2.2. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikler (Late Roman C)	29
3.1.2.2.3. Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramiği (Late Roman D).....	31
3.1.2.3. Sınıflandırılmayanlar (Levha 8-9).....	32
3.2. KABA SERAMİKLER	32

3.2.1. Mutfak/Taşıma/Depolama Kapları	32
3.2.1.1. Çömlek (Levha 9)	32
3.2.1.2. Çanak (Levha 9).....	33
3.2.1.3. Testi/Sürahi (Levha 9-10)	33
3.2.1.4. Amphora (Levha 10-11).....	33
3.2.1.5. Unguentarium (Levha 11)	35
3.2.1.6. Pithos (Levha 11)	35
3.2.2. Pişirme Kapları	35
3.2.2.1. Tencere/Güveç (Levha 11-12)	35
3.3. KANDİLLER	37
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	39
KATALOG	41
KISALTMALAR VE KAYNAKÇA	74
GRAFİK LİSTESİ	82
RESİM LİSTESİ	82
LEVHA LİSTESİ.....	83
GRAFİKLER	86
RESİM	89
LEVHALAR	91

GİRİŞ

Nikaia, antik çağda önemli bir kent olup tarih boyunca büyük imparatorluklara ev sahipliği yapmıştır. İznik, Helenistik dönemden kalma ızgara planlı kent yerleşimi; Roma, Bizans ve Osmanlı Dönemi'nden kalan anıtsal yapıları ile tarihi kent dokusunu bütün canlılığı ile korumaktadır. İznik kenti, dinamik bir tarihi, değerli mimari yapıları ile önemli sanat şehirlerinden biri olmuştur. Sanat tarihi açısından çokça önemli bir yere sahip olan kent, Türk sanatının en güzel duvar çinilerinin ve seramiklerinin de yapılması ve birçok kente üretim yapması nedeniyle değeri her zaman artmıştır. Önünde uzanan antik adıyla Askania Limne (İznik Gölü), kentin etrafını çeviren dağ ve yeşillikleri ile tarihi dokusunun olduğu kadar doğal güzelliklerini de sunan güzel bir köşesidir. Stratejik konumu birçok imparatorluğun uğrunda savaflara sahne olan bir kent haline getirmiş olup aynı zamanda birçok kez de merkez haline getirmiştir. Kentte egemenliğini kuran her imparatorluk kendi sanatını yansıtan mimari yapılar inşa ettirmiştir. Kentin Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yer alması tarihsel süreçte birçok depreme maruz kalmasına neden olmuş fakat kent her defasında tekrar inşa edilmiştir. Aynı zamanda birçok kez tsunami görmüş olması nedeniyle gezginlerin ve antik yazarların bilgileri ışığında kıyı şeridinde yer alan yapıların su altında kaldığını bilmekteyiz. Günümüzde, içerisinde barındırdığı kültürel varlıkların bir bölümünü hala gerek sualtı gerekse toprak altında korumaktadır.

Çalışmanın da konusunu oluşturan İznik Gölü içerisindeki bazilikadan bahsetmeden önce İznik Gölü'nden bahsetmek daha doğru olacaktır. Göl suları, İznik'in hisar duvarlarına kadar doğudan batıya doğru bir yönde uzanarak devam etmektedir. İki dağ silsilesi arasında kalan gölün, eski coğrafyacılar göre göl sularının Göldere Nehri (Ascanius) aracılığıyla denize aktığı bilinmektedir. Göldeki su seviyesinin buharlaşma ve akan sular ile uğradığı kaybı, yağın yağmurun gideremeyeceği düşüncesiyle içinde bulunan yer altı kaynaklarının olduğunu düşünmek gereksiz olmayacaktır. Gölün kıyı şeridinde dikkatlice bakıldığında, suyun içene doğru eğimli bir şekilde girmiş ve karışık tabakalı bir arazi ile çevrili olduğu görülebilir. Bir kavşak noktası olan kent, aynı zamanda dört adet giriş kapısı ile diğer kentlere bağlanmaktadır. Romanın ticari ve askeri yollarının

bu kent üzerinden geçtiği gibi Hıristiyanlığın benimsendiği dönemde de kutsal şehirlere giden yollar Nikaia üzerinden geçmektedir.

İS 313 yılında Milano Fermanı ile Hıristiyanlık kabul edilmiş ve serbest inanç haline gelmiştir. İki önemli Ekümenik Konsile ev sahipliği yapan İznik, Hıristiyanlık tarihine tanıklık etmiştir. Milano Fermanı'nın ardından saraydan alınan destekler ile anıtsal bazilikal kiliselerin inşa edildiği kentler arasındadır. Konsillerin de burada toplanmasıyla, kent içerisinde ve çevresinde zamanla inşa edilen dini yapılar mevcuttur. Çalışmanın da asıl konusunu oluşturan İznik Gölü içerisindeki Sualtı Bazilikası bu dini yapılardan biridir. Daha önceden de belirttiğimiz üzere yıkıcı depremler nedeniyle kentin kıyı şeridinin değiştiğinden söz eden seyyah ve gezginler, Nikaia halkından öğrendikleri üzere göl sularının çekildiği kurak dönemlerde batık bir şehrin silüetini gördüklerini bazı metinlerde dile getirmişlerdir. Ancak bu yapıların ne olduğu şu an için tam anlamıyla çözülememiştir.

İznik'in UNESCO Dünya Kültür Mirası kapsamına alınması çalışmaları sırasında 2014 yılında, Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin başlatmış olduğu "Tarihi Kültürel Mirası Tespit ve Havadan Fotoğraflama Çalışmaları" için alınan görüntüler ile keşfedilen İznik Gölü Sualtı Bazilikası, Amerika Arkeoloji Enstitüsü'ne bağlı "Archaeology" isimli dergi tarafından 2014 yılındaki en önemli 10 keşif arasında gösterilmiştir. İznik Gölü'nün kıyından yaklaşık 50 m açığında ve ortalama 2 m derinliğinde, anıtsal bir bazilikal plandaki kilise kalıntlarına ulaşıldığı saptanmıştır. Sualtında bulunan Bazilika yapısında; 2015 yılının Haziran-Ağustos ayları arasında gerçekleştirilen yüzey araştırması ile kazı serüvenine uzanan bir adım atılmıştır. Yüzey araştırması çalışmalarında, göl tabanı yüzeyinde görülen kalıntıların rölöveleri çıkartılmış, batımetrik haritası ve kulvar tarama çalışmaları yapılmıştır. İznik Gölü Sualtı Bazilikası'nda 2015-2017 yılları kapsamında sürdürülen kazı çalışmaları süresince, kazılan alanlardan birçok eser ele geçmiştir. Bilimsel kazı çalışmalarının neticesinde; bir mimari yapıyı anlamlandırabilmek, ne amaçla kullanıldığını çözümlenebilmek ve tarihlendirebilmek için buluntuların çok büyük önem arz ettiğini bilmekteyiz. Şu ana kadar gerçekleştiren kazı çalışmaları ile yapı içerisinde ve dışarıda çok sayıda kiremit çatkılı mezarlar yapının tarihlenmesi ve anlaşılması adına önemli veriler sunmuştur. Ayrıca eş zamanlı mezarlarda ve yapının farklı bölümlerinde yürütülen kazı çalışmalarında önemi yadsınamaz derecede küçük eser

buluntuları gün yüzüne çıkarılmıştır. Çıkan eserler arasında bazilika yapısı hakkında fikir yürütülebilecek eser grubunu ise seramik ve sikkeler oluşturmaktadır.

Tez konusu kapsamında “İznik Gölü Sualtı Bazilikası 2015-2017 Kazı Dönemi Seramik Buluntuları” adlı çalışmada asıl amaç, ele geçen seramik buluntularının, bilimsel usullerle yapılan sistemli kazılarda ortaya çıkarılan kentin sahip olduğu kültürel değerlere bir nebze olsun ışık tutmak, çevre seramiğine yapılan katkıları vurgulayabilmek ve ayrıca bazilika yapısını tarihleyebilmek amaçlanmaktadır. Çalışmada, seramik buluntularının tümü incelenerek; biçim, malzeme, varsa süsleme teknikleri ve hamur yapısı bakımından değerlendirilerek form ve tipleri belirli bir sistem içinde açıklanacaktır. Seramik malzemenin içeriğine bakılarak kentin ekonomik ve sosyal durumunun hangi seviyede olduğu gözden geçirilecektir. Değerlendirilen seramiklerin, atölyeleri bilinen diğer bölge seramikleriyle karşılaştırarak tipolojisi ve kronolojisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışmanın kapsamı olan 2015-2017 kazı sezonlarında sırasıyla; Sondaj 4A, Sondaj 2 (Apsis), Sondaj 3 (Diakonikon) ve Sondaj 1 (Prothesis) bölümlerinde kazı çalışmaları yapılmıştır. Kazı sezonları süresince çeşitli kap formlarına ait birçok seramik ve seramik parçaları ele geçmiştir. Tez kapsamında, kazı sezonları boyunca ele geçen bütün seramik buluntuları genel istatistiksel verilerde kullanılmış olup tipolojik değerlendirme kısmında örnek teşkil edecek parçalar seçilmiştir. Katalogta yer verilen ve değerlendirmeye alınan toplam 70 adet seramik ve seramik parçası bulunmaktadır. Sondajlar içerisinden seçilen seramik parçalarıyla bazilikanın seramik tipolojisi oluşturulmuştur. Tez kapsamına alınan seramik buluntuları ağırlıklı olarak Helenistik Dönem ve Roma Dönemi’ni kapsamaktadır.

Çalışmada, Nikaia kıyı şeridinde yer alan İznik Gölü Sualtı Bazilikası 2015-2017 yılları arasında gerçekleştirilen kazılarda ele geçen seramik buluntularına, tipolojisine ve bölge atölyelerindeki seramiklerle karşılaştırmalarına yer verilecektir. Bu tez çalışmada öncelikle depo çalışmaları yapılacaktır. Çalışılan seramiklerin katalogunu oluşturmak amacıyla; ilk olarak seramik buluntuların el çizimi yapıldıktan sonra Freehand ve Corel dijital çizim programları kullanılarak çizimlerinin tamamlanmasının ardından, Munsell renk katalogu yardımıyla seramiklerin hamur ve yüzey renkleri

belirlenerek katalog bilgileri alınacaktır. Son olarak seramiklerin fotoğraf çalışmaları ile katalog tamamlanmış olacaktır.

Anadolu'daki birçok eski yerleşim yeri gibi, yabancı ve yerli araştırmacıların dikkatlerini her daim çekmiş olan Nikaia kentinde 2015-2017 kazı sezonlarında İznik Gölü içerisindeki Bazilika yapısı bölümlerinde yapılan kazılar ve araştırmalar sonucu bulunan seramik ve seramik parçaları çalışmanın temel unsurunu oluşturmaktadır. Kent sadece mimari yapılarıyla ön planda olmamış seramik eserleriyle de önemli bir kent olduğunu birçok yerde sergilenen çinileriyle de kanıtlamıştır. İznik'te yıllardır süre gelen Roma Tiyatrosu ve ini Fırınları kazılarında ele geçen ve Nikaia antik kentinin aydınlatılmasında yardımcı olan eserlerin yayınları dönem dönem yapılmış olsa da yine de Nikaia'yı anlamamız için yeterli olmamıştır. Bu nedenle İznik Gölü'nde bulunan Bazilika yapısında ele geçen seramik buluntularının ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi bu kent için olduğu kadar, bölgenin seramik sanatının da daha iyi anlaşılmasını ve yorumlanmasını yardımcı olacaktır. Ayrıca Nikaia kentinin evre kentlerle olan ticari ve sanatsal ilişkisini de ortaya koyacaktır.

Bu alışma, üç ana bölümden oluşacaktır. İlk bölümde asıl konuya giriş yapabilmek ve dönemin getirdiklerini anlayabilmek adına "İznik Tarihine Genel Bakış" ile kentin geçirdiği tarihsel süreçler anlatılarak, Sualtı Bazilikası'nın yapılma amacı ve genel bir tanıtımı yapılarak antik, modern kaynaklar ve arkeolojik veriler ışığında araştırılacaktır. Çalışmanın ikinci bölümünde, Sualtı bazilikasında 2015-2017 yılları arasında çalışmaların geekleştiği ve buluntuların ele geçtiği alanlar tanıtılacaktır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise "Sualtı Bazilika Seramiklerinin Değerlendirmesi ve Tipolojisi" başlığı altında seramiklerin tipolojisi çıkartılarak ne tür seramiklerin yaygın olarak kullanıldığı, diğer yakın bölge ve kazılarla karşılaştırmalarına yer verilecektir. Tez alışması, değerlendirme ve sonuç bölümleriyle sona erecektir. Bu bölümlerden sonra ise çalışılan seramiklerin oluşturulan tipolojisinin yer aldığı "Katalog" ile çalışma desteklenecektir.

Tez konusu olan Bazilika yapısı seramik buluntuları araştırılırken Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü, İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü kütüphanelerinden ve online olarak ulaşılabilen tüm veri tabanlarından yararlanılacaktır.

Avusturyalı Osmanlı Tarihçisi J. Hammer tarafından 1818 yılında yayınlanan “UmAblick uf Einer Reise von Constantinopel Nach Brussa und Dem Olympos” adlı seyahatnamesinde İstanbul’dan Bursa, Uludağ gezisini konu edindiği seyahatnamesinde, İznik Gölü’nün içerisindeki yapılardan bahsettiği bölümde; Bizans Dönemi’nde sur dışında kurulan Ceneviz kolonisinden ve bölgede kurdukları atölyelerde İran porselenleri ürettiklerine değinmiştir. Sur dışındaki kurulan seramik atölyelerinden bahsetmesine rağmen İznik üretimine ait seramiklerine değinmemiştir¹.

1989 yılında Nurhan Atasoy ile Julian Raby “İznik Seramikleri” kitabında, İznik Çini’lerinin ülkemizde yayılışı, yapılışı, özellikleri, gelişimi, büyümesi ve neden düşüşe geçtiği konusu üzerinde durulmuştur. Tarihe adını verdiren çinilerin bulunması, diğer dönemlerdeki seramiklerin çok ön planda olmamasına neden olmuştur².

“İznik Roma Tiyatrosu Kazısı Seramik Buluntuları” adlı doktora tezi bulunan Nurşen Özkul, Tiyatro kazısında ele geçen seramik buluntularının Helenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine kadar kesintisiz bir şekilde devam eden bir kronolojisinden bahsetmekle birlikte konusu olduğu 1980-1995 yılları arasında ele geçen Osmanlı seramikleri, fırınları ve fırın malzemelerinden detaylı olarak bahsetmektedir³.

Belgin Demirsar Arlı “İznik Çini Fırınları Kazı Buluntularından Çini Örneklerin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında; İznik kazılarında ele geçen çini buluntularının dikkat çekenlerinin tanıtılması ve değerlendirmelerinin yapılmasından bahsederek Osmanlı Dönemi yapılarında kullanılan çiniler ve koleksiyonlarının tanınan parçalarla benzerlikleri üzerinde durmuştur⁴.

Bu bilgiler ışığında, önceki yıllarda yapılan birçok yayında ve araştırmalarda, İznik’in tarihe adını verdiren çinilerinden bahsedilmesinden dolayı şu an için Bizans ve Osmanlı Dönemlerine ait seramiklerine ağırlık verilmiştir. Bu çalışmanın amacı da İznik seramiklerinin eksik ve çok fazla değinilmemiş Helenistik ve Geç Antik Dönemlerine ait seramik buluntularına Sualtı Bazilikası ile ışık tutmayı amaçlamaktır. Sualtı altında bulunan bir Bazilika yapısına ait seramik buluntularının daha önce çalışılmamış olması bu tez konusunun şu an için alanında bir ilk olacağını söyleyebilmemizi sağlayacaktır.

¹ Hammer 1818: 124.

² Atasoy 1989.

³ Özkul 2000.

⁴ Arlı 2018: 578-594.

İZNIK ve SUALTI BAZİLİKASI

1.1. İznik Tarihine Genel Bakış

İznik antik adıyla Nikaia kenti, kuruluşundan bu yana dini, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hareketliliğini devam ettirmiş, her ne kadar olsa da zaman içerisinde yaşanan savaşlar ve deprem gibi doğal afetler kentin antik dokusuna zarar verememiş ve birçok kültüre ev sahipliği yapmasıyla günümüze kadar ulaşmıştır. Kent, Roma'dan Bizans'a, Selçuklu'dan Osmanlı'ya kadar birçok medeniyete başkentlik yapmıştır. İznik; Bursa iline 85 km mesafede, Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nin güneydoğusunda ve kentin adıyla anılan gölün doğu kıyısında yer almaktadır⁵.

Nikaia, Ascania Limne kıyısında yer alması nedeniyle ikliminin ılıman olmasına olanak vermiştir. Bölgenin iklimsel özelliklerinde; dağların kıyıya paralel uzanması, denizle arasındaki mesafe ve dağlarla çevrili çukur bir bölge olması belirli rol oynamıştır⁶. Nikaia; kuzeyden Samanlı Dağları'yla, güneyden Gürle Katırlı-Avdan Dağları arasında doğu-batı doğrultusunda dağlık alanlarla çevrili şekilde konumlandırılmıştır⁷. Nikaia'nın ilkçağdan bu yana ana ticaret yollarının üzerinde olması ve diğer merkez şehirlere de yakın olması nedeniyle önemli bir kavşak noktası olduğunu bilmekteyiz. Kent; Anadolu'nun en eski yerleşimlerinden biri olup, göl kıyısında bulunması ve etrafındaki dağlarla çevrili olması nedeniyle dışarıdan gelebilecek tehditlere karşı korunaklı şekilde inşa edilmiştir. Korunaklı bir bölge olduğu için Bithynia Bölgesi'ne yerleşen ilk medeniyetler savunma anlamında güçlü ve önemli bir noktayı tercihte bulunmaları öncelikli nedenlerinden bir tanesi olmuştur⁸. Kuruluşunun birçok efsaneleri⁹ halk arasında aktararak günümüze kadar ulaşmıştır.

Kentteki yerleşik hayat tarihi İÖ 7. yüzyıl öncesine kadar uzanmaktadır. Traklı kavimlerin İskitler karşısındaki saldırılarına dayanamayarak kuzeybatı Anadolu'ya göç eder ve bölgeye Bithynia adını verirler. Bazı kaynaklarda, günümüz İznik kentinin adının Helikore olduğu ve Traklı kavimlerin göçünden önce de orda kurulu bir koloninin olduğu

⁵ Usta 2005: 27; Batır 2014: 2.

⁶ Şen 1998: 43; Batır 2014: 3.

⁷ Batır 2014: 3.

⁸ Texier 2002: 150.

⁹ Ayrıntılı bilgi için bk. Şahin 1987: 4-5; Yalman 2000: 28.

bilinmektedir¹⁰. İÖ 316 yılında kurulan günümüz İznik’i, Makedonya İmparatoru Büyük İskender’in generallerinden biri olan Antigonos tarafından “Antigoneia” adının verildiği bilinmektedir¹¹. İskender’in ölümünün ardından iki ünlü generali Antigonos ve Lysimakhos arasında çıkan savaşta, şehir Lysimakhos’un eline geçer ve kente eşi Nikaia’nın adını vermektedir¹². Bithynia Krallığı Döneminde başkentlik yapmış olan Nikaia, Roma döneminde Nikomedia ile arasındaki çekişmeyle uğraşmıştır¹³.

Nikaia; İÖ 281 yılında Bithynia Krallığı’nın kurulmasıyla buraya bağlanmıştır¹⁴. Bithynia Krallığı’na bir süre başkentlik yaptığı bilinen Nikaia¹⁵, I. Nikomedes’in yine Bithynia kenti olan Astakos’un bulunduğu yere, Helenistik Dönemin geleneği olan kralların kendi adını vererek anılan bir kent kurma hevesiyle, Nikomedia’yı kurmuş ve başkent Nikaia’dan Nikomedia’ya taşınmıştır¹⁶. İÖ 74 yılında, Bithynia Kralı olan III. Nikomedes’in varisinin olmaması nedeniyle ve Bithynia Krallığı’nın topraklarını Roma İmparatorluğuna devretmesiyle Nikaia’ da Roma hakimiyetine girmiştir¹⁷. Nikaia, bu süreçten sonra öneminin artmasıyla birlikte yüz ölçümü de genişlemiştir. Kent, birçok deprem geçirmiş olup özellikle İS 123 yılındaki yıkıcı deprem ve İS 259 yılında gerçekleşen Gotların saldırıları nedeniyle çok fazla tahrip olmuştur. Tarihçi Zosmios’ta Gotların, Karadeniz’den İstanbul ve İstanbul üzerinden Bithynia kentlerini nasıl yakıp yıktıklarını anlatmaktadır¹⁸. Daha sonra saldırıların bitmesi ile kent Roma İmparatorları tarafından imar ettirilmiş olup savunma için surları ayrıca tiyatro, gymnasium ve çeşitli kamu binaları inşa ettirilmiştir¹⁹.

Konumu ve önemi nedeniyle birçok kuşatma geçiren Nikaia, dinsel anlamda da farklı inançlara da ev sahipliği yapmıştır. Roma İmparatoru I. Constantinus, İS 313

¹⁰ Ayrıntılı bilgi için bk. Yalman 2000: 29.

¹¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Yalman 2000: 29.

¹² Strab. geogr.: XII, 4, 7; Yalman 2000: 29.

¹³ Şahin 1987: 9; Yalman 2000: 29.

¹⁴ Şahin 1987: 2; Doğanç 2003: 20, 74-84.

¹⁵ Eyice 1988: 4.

¹⁶ Doğanç 2003: 74-84.

¹⁷ İplikçioğlu 1992: 86-87; Doğanç 2003: 74-84.

¹⁸ “(Gotlar) pek büyük ve bayındır bir kent olan, zenginliği ve her hususta elverişli konumuyla ün yapmış Nikomedia üzerine yürürler; haberin duyulması üzerine buranın halkı daha önce davranarak, eşyalarını, taşıyabildikleri ölçüde yanlarına alıp kaçarlar... (daha sonra barbarlar) Nikaia, Kios Apameia ve Prusa’ya yönelip buralarda da benzeri şeyler yaptıktan sonra Kyzikos üzerine yürürler; ancak, yağışlardan dolayı kabarık olan Ryndakos (Koca Dere) Irmağı’nı geçemedikleri için geri dönerler; Nikomedia ve Nikaia’yı ateşe verirler. Ganimetlerini araba ve gemilere yükleyerek memleketlerine doğru yola çıkarlar.” Şahin 1987: 11.

¹⁹ Batır 2014: 12.

yılında Milano Fermanı ile Hristiyanlığı resmi din olarak kabul etmiş ve kabulüyle Hristiyanlık tarihinin en önemli iki büyük konsiline zemin hazırlamıştır²⁰. İS 325 yılındaki I. Ekümenik Konsil²¹ I. Constantinus başkanlığında; Kilise üzerine alınacak kararların görüşülmesi için 300'den fazla din adamı ve birçok rahip ile Nikaia'da Senato Sarayı'nda toplanmıştır²². Konsilin İznik'te toplanmasının; Avrupa'dan gelecekler için merkezi bir konumda olması, ılımlı bir iklime sahip olması ve İmparatorun Nikomedia'dan uzaklaşmadan gerektiğinde yer alabilmesi en önemli nedenleri arasında olmuştur²³. Bu önemli dini toplantının ardından Nikomedia ile arasında olan çekişmeye karşı itibarını yükseltmiştir²⁴. İS 358, İS 362 ve İS 368 yıllarında yaşanan depremler, İznik'i derinden etkilemiş birçok değerli kişi hayatlarını kaybetmiş, birçok anıtsal yapı yıkılmıştır²⁵. İmparatorluğun İS 395 yılında ikiye ayrılmasından sonra Nikaia, Doğu Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetine geçmiştir. İS 4. yüzyılda gerçekleşen depremler sonucuyla kent ve halk sıkıntılı bir dönem geçirmek durumunda kalmıştır²⁶.

Justinianus döneminde parlak bir döneme giren kentte imar faaliyetleri tekrar başlayarak, Hadrianus döneminden kalan su sistemi onarılmış, manastır ve kiliseler inşa edilmiş, kent etrafını çeviren surlar ile kraliyet sarayı da onarımdan geçirilerek Nikaia eski önemine kavuşmuştur²⁷.

İstanbul'u ele geçirmek için harekete geçen Arap kavimleri, 718 ve 727'de Nikaia'yı kuşatmışlar ancak surların bazı kesimlerine zarar vermişler ama güçlü surlar nedeniyle içeri girememişlerdir²⁸. İstanbul merkezli İS 740 yılında yaşanan şiddetli bir depremle birçok mimari yapı yine zarar görmüş hatta kaynaklarda Nikaia'da tek bir kilisenin ayakta kaldığı bildirilmektedir²⁹. Bizans topraklarında 8. yüzyılın ilk çeyreğinde kendini iyice gösteren dini, siyasi ve askeri açıdan ciddi sıkıntılara neden olan İkonoklazm hareketiyle İznik tekrar ön plana çıkmıştır³⁰. 787 yılında, İkon hareketinin

²⁰ Harman 2002: 175-178; Kaçar 2005: 69-80.

²¹ İS 325 yılında yapılan İznik Konsili, Hristiyanlık tarihi ve teolojisi içerisinde çok önemli bir konuma sahip olmasının başlıca nedeni ilk Ekümenik Konsil olması ve tartışmalı konulara ev sahipliği yapmasının etkisi çok büyüktür.

²² Eyice 1988: 9; Yalman 2000: 30/40.

²³ Kaçar 2003: 1-8; Batır 2014: 9.

²⁴ Batır 2014: 13.

²⁵ Ayrıntılı bilgi için bk. Yalman 2000: 30.

²⁶ Demirkent 2001: 51-65; Batır 2014: 13.

²⁷ Şahin 1987: 12; Müderrisoğlu-Arslan 1998: 3, 42-46; Batır 2014:13.

²⁸ Eyice 1988: 11.

²⁹ Eyice 1988: 11; Ermiş 2009: 8.

³⁰ Batır 2014: 14.

meydana getirdiği sorunların çözülebilmesi amacıyla Nikaia’da bulunan Ayasofya Kilisesi’nde Hristiyanlık tarihinin 7. Ekümenik Konsili toplanmıştır³¹. Kent yol güzergahları üzerinde bulunması ve stratejik konumu nedeniyle siyasi, askeri ve dini açıdan her daim dinamikliğini korumuştur. Bizans Askeri Yolu ve Hacılar Yolu üzerinde olması çok büyük önem arz etmektedir³².

1.2. Sualtı Bazilikası

2014 yılında rastlantı sonucu helikopter ile keşfedilen³³ (Resim 1) ve Amerika Birleşik Devletleri Arkeoloji Enstitüsü tarafından yayınlanan “Archaeology” dergisi, 2014 yılının en önemli keşfi arasına girmeyi başaran İznik Gölü’nde bulunan bazilika kalıntısında araştırmalar, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın 14.04.2015 tarih ve 73223 sayılı izni ile Bursa Uludağ Üniversitesi’nin bilimsel danışmanlığında başlatılmıştır³⁴. Bursa Büyükşehir Belediyesi’nin İznik Gölü üzerinde çektiği havadan fotoğraflar sonucu, kıyıda yaklaşık olarak 50 m açıklıkta, ortalama 2-4 m derinlikte anıtsal bir bazilika yapı kalıntısı olduğu saptanmıştır. Yapı, doğu-batı doğrultusunda uzanmakta olup ortadaki daha geniş olmak üzere üç nef bölünmüştür. Naosun doğusunda bulunan apsis bölümü, iç kısımda dairesel formlu olup, dış hattı ise düz bir duvar ile çevrili şekildedir. Apsis bölümünün her iki yanında bulunan ayinlerde malzemelerin bırakıldığı pastophorion³⁵ odaları diye adlandırılan Diakonikon ve Prothesis odaları yer almaktadır³⁶. Apsis bölümünün güneyinde bulunan diakonikon odasında kapağı olmayan bir lahit yer almaktadır. Naos bölümünün batısında bir narteks ve narteks duvarına göre biraz daha içe doğru çekilmiş üç bölümlü atrium mevcuttur. Söz konusu yapının, doğu batı istikametinde uzanan üç nefli yapı kalıntısının dıştan dışa toplam uzunluğu 41,32 m, genişliği ise 18,61 m’dir³⁷.

³¹ Batır 2014: 15.

³² Batır 2014: 9.

³³ Şahin 2014a: 2-5; Şahin 2014b: 16-20; Şahin vd. 2014a: 76-84; Şahin vd. 2014b: 8-10; Şahin vd. 2014c: 42-45.

³⁴ 2015 yılında başlatılan kazılara İznik Müze Müdürlüğü Başkanlığı’nda Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Prof. Dr. Mustafa Şahin bilimsel danışmanlığında halen devam ettirilmektedir. Şahin 2014a: 2-5; Şahin 2014b: 16-20; Şahin vd. 2014a: 76-84; Şahin vd. 2014b: 8-10; Şahin vd. 2014c: 42-45.

³⁵ Şahin 2014a: 2.

³⁶ Togan 2018: 19.

³⁷ Ayrıntılı bilgi için bk . Togan 2018: 19-25.

Nikaia'nın Helenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait yapıları surlar, tiyatro ve nekropol alanlarında bulunan mezar anıtları olarak bilinmektedir³⁸. Bazı kaynaklarda ve yazıtlarda, varlığından bahsedilen ancak arkeolojik açıdan aydınlatılamamış olan yapılar arasında Apollon Tapınağı³⁹ ve İS 325 yılında I. Ekümenik Konsilin toplandığı Senato Sarayı⁴⁰ bulunmaktadır. İki yapının da sur dışında olduğu ancak Senato Sarayı'nın İstanbul Kapı'nın güneybatısına lokalize edildiği bilinmekte olup Apollon Tapınağı için kabul edilen bir görüş bulunmamaktadır. Yazılı kaynaklarda adı geçen ancak yeri bilinmeyen bir diğer yapı Aziz Neophytos⁴¹ için inşa edilen kilisedir. Lokalizasyonu bilinmemekte ancak Neophytos'un göl kıyısında şehit edildiği düşünüldüğünde onun anısına yapılan kilisenin de çok uzakta olamayacağı kanısına varılmaktadır. Bazilika yapısının keşfinden sonra yapılan çalışmalarla, kaynaklarda geçen bu üç yapıdan hangisine ait olabileceği sorularının cevabı şu an için bulunamayıp, bu sorular teoriden öteye geçememiştir.

Nikaia; ticari, askeri ve hac yolları üzerinde bulunması sebebiyle çağlar boyunca önemini korumaya devam etmiştir. Birçok seyyah kenti gezmek için gelmiş ve gezi notları, seyahatnamelerinde bizlere bilgiler aktarmıştır. Seyyahların, Nikaia gezileri için ilgisini çeken bir yer haline gelmesi; tarihi kuşatmaları ve Hristiyanlık açısından önem

³⁸ Abbasoğlu-Delemen 2004:189 vd.

³⁹ Yazılı kaynaklarda, Roma İmparatoru Commodus Döneminde İS 183 yılında İznik kentinin surları dışında bir Apollon Tapınağı yaptırıldığı yer almaktadır. Sualtında bazilika yapısı içerisindeki yüzey araştırması ve kazılar sonucu, ele geçen Antoninus Pius sikkesi, Helenistik Döneme ait seramik parçaları ve 2017 kazı sezonunda Prothesis bölümündeki çalışmalarda erotik bir figürün ele geçmesi bizlere buranın Apollon Tapınağı olabileceği düşüncesine sürüklemiştir. Milano fermanından önce insanlar dini ibadetlerini gizli bir şekilde gerçekleştirdiği mekanlar kutsal kişilerin şehit edildikleri yerler ya da pagan tapınaklarının üzerine inşa edilmiştir. İbadet mekanları hangi dönem olursa olsun yeni inanç sistemine uygun şekilde değişiklik geçirerek, kutsallığını korumuştur. Bir mekan pagan tapınağı olarak kullanılırken sonrasında bazilika olarak niye kullanım görmesini düşüncesini bizlere sunmaktadır.

⁴⁰ Vatikan Müzesi Sistina Salonu'nda; yer alan fresklerden birisinde Nikaia'da İS 325 yılında toplanan I. Ekümenik Konsil resmedilmiştir. Fresk üzerinde konsil toplantısı ve yapıldığı yer ile birlikte tasvir edilmiştir. Betimde pencereden dış mekan manzarası görülmüş olup sur duvarlarının dışında ve göl kenarında olduğu anlaşılmaktadır. Sur duvarı üzerinde kullenin görülmesi bizlere, Vatikan'daki Hadrian Mezarını hatırlatmış olsa da, göl kıyısında oluşu ve Bryer'in bahsettiği Konstantin Sarayı'nın lokalizasyonu ele alındığında bu yapı sualtında bulunan Bazilika olabilir mi düşüncesini getirmektedir.

⁴¹ Aziz Neophytos, Diocletian döneminde (284-305) Hristiyan bir ailenin çocuğu olarak Nicaea'da Hristiyan inancını yaymak ve öğretmek için dünyaya gelmiştir. Hristiyanlığın yasak olduğu dönemde inancı uğruna birçok işkenceye maruz kalarak İznik Gölü kıyısında Romalı askerler tarafından şehit edilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bk. Şevçenko 1993: 43 vd. Şahin vd. 2014c: 44 vd. dipnot 8; Togan 2018: 27 vd. dipnot 119.

arz eden iki büyük konsilin burada toplanması ile olmuştur⁴². Erken Hristiyanlık Dönemi'ndeki rolü nedeniyle Nikaia'nın eski eserler ve antikalara meraklı insanların ziyaret ettikleri seyahatnamelerde aktarılmıştır⁴³.

Kentin kıyı şeridinde bazı kalıntılara rastlanıldığı ve Nikaia'nın eski yapılarıyla ilgili bilgi verdiği seyyahların metinleri bulunmaktadır. Nikaia halkı gölün suları çekildiğinde, önceden kıyıda yer alan ancak deprem nedeniyle yıkılan bir kente ait kule ve büyük yapıların görüldüğü aktarılan bilgiler arasındadır⁴⁴. Kurak mevsimlerde göl sularının çekilmesi ile göl içerisindeki batık bir kentin kalıntıları görüldüğü ve insanların kalıntılara dalış yaparak metal ev eşyaları, mutfak eşyaları ve mobilya gibi eşyaların çıkartıldıklarından bahsedilmiştir⁴⁵.

Seyyah Lubenau, kentin harabe görüntüsünden bir insanın elinden çıkmadığını ve muhtemelen şiddetli bir depremin kenti bu hale getirdiğini dile getirmiştir⁴⁶.

Birçok seyyahın gelip kendi gözleriyle görerek aktardığı ya da halk tarafından söylenenleri anlattığı metinlerde, göl kıyısındaki bahsedilen yapılardan biri muhtemelen Sualtı Bazilikası'dır. Bazilikanın batı duvarından başlayarak kuzeye doğru devam eden ve kıyıdan yaklaşık 9 m açıktaki bulunan, koruma amaçlı ya da kutsal alanı belirleyen bir sınır olan temenos duvarının, göl tarafından gelebilecek tehlikelere karşı ve hırçın dalgalardan koruyan bir duvar kalıntısı olup olmayacağı gibi kesin bir hipotez ortaya atmak doğru olmayacaktır. Ancak bazilikanın yaklaşık 200 m açığında bulunan ve muhtemel bazilika yapısından daha erken evrede işlev gören Dış yapı 18 olarak adlandırdığımız yapı kompleksinin (?) de kendi temenos duvarının olması, her dönem gölden gelen bir tehdidin olabileceğini düşündürmesi, bu savı doğrular niteliktedir.

Bazilika içerisinde, zemine ait bir döşeme bulunmamıştır ancak 2018 yılında nartekste gerçekleştirilen çalışmalar sırasında alanın batı duvarında ayrıca orta nef bölümünün batı duvarında harçlı bir kalıntıya rastlanılmıştır. Kalıntının zemin olup olmadığı konusu kazı çalışmaları neticesinde şekillenecektir.

⁴² Lubenau 2012: 479; Togan 2018: 10.

⁴³ Cox 1887: 313, 315.

⁴⁴ Lucas 1714:70.

⁴⁵ Hammer 1818: 123-124.

⁴⁶ Lubenau 2012: 516.

2. SUALTI BAZİLİKA SERAMİKLERİNİN ELE GEÇTİĞİ ALANLAR

Bursa ili, İznik İlçesi, İznik Gölü'nde yer alan bazilika yapı kalıntısı Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izni ile 2015 yılının Kasım ayında başlanan kazı çalışmaları, 2016 yılındaki Ocak-Mart ayları dışında devam etmiştir. 2015-2016 kazı sezonunun ilk çalışmalarının planlandığı alanlar Sondaj 4A (Orta Nef) ve Sondaj 2 (Apsis)'dir. 2017 kazı sezonunda ise planlanan kazı alanları bir önceki sezonda alanın büyüklüğünden kaynaklanan ve yarım kalan Sondaj 2'deki çalışmalar ile başlamış olup sırasıyla Sondaj 3 (Diakonikon) ve Sondaj 1 (Prothesis)' de kazı çalışmalarına devam edilmiştir (Resim 2). 2015-2017 kazı sezonu boyunca kazısı gerçekleştirilen dört alandan, birçok seramik ve seramik parçaları ele geçmiş olup katmansal olarak değerlendirilmiştir (Grafik 1). Tipoloji içerisinde değerlendirilecek malzemeler özenle seçilmiş olup toplamda 70 adet seramik katalog içerisine alınmıştır.

2.1. Sondaj 4A (Orta Nef)

Sondaj 4A (Resim 2) kazı alanındaki çalışmalara, 2015 yılının Kasım ayında başlanmış olup Ocak-Mart aylarındaki ara dışında 2016 yılının Ağustos ayına kadar devam etmiştir. Açma alanı; orta nefin doğusunda bemanın önünde yer alan sondajın kuzey- güney yönünde 6 metre, doğu-batı yönünde ise 3 m olarak belirlenmiştir. Ancak alanın büyüklüğü kazı çalışmalarını zorlaştıracığı için alan kendi içerisinde 3x3 m ölçülerinde iki bölüme ayrılarak Sondaj 4A ve Sondaj 4B adında iki farklı sondaj alanı oluşturulmuştur. Sondaj 4A açmasında yaklaşık 2 m derinliğe kadar inilmiştir. Açmanın ilk olarak 1 m derinliğinde kazılması planlanmış ve daha sonra duvar temel seviyelerini tespit edebilmek amacıyla açmanın ölçüleri nefin güney ve doğu duvarlarına bitişik olacak şekilde 2x2 m ölçülerinde belirlenmiştir. Kazı çalışmalarında açma içerisinde ki katmanların da belirlenebilmesi için devam edilen kazıda 1 m daha derine inilmiştir.

Açmadaki ilk çalışmalara, yüzey üzerinde bağımsız şekilde duran ve yapıyla herhangi bir bağı olmayan moloz taşların temizlenmesiyle başlanmıştır. Açma yüzeyi moloz taşların temizlenmesi ile seviye inme çalışmalarına hazır hale getirilerek kazıya başlanılmıştır. Kazı çalışmalarının yapıldığı ilk açma olması, katmanların

değerlendirilmesi açısından da çok önemlidir. Sondaj 4A açması sayesinde birbirinden farklı toprak yapısı yer alan katmanlar değerlendirilmiştir. Kazılar sırasında elde edilen katmanların diğer açmalarda kullanılıp kullanılmayacağını anlamak için göl tabanında farklı noktalarda karot⁴⁷ çakılmış olup ele geçen değerlendirilmeler sondaj raporlarıyla karşılaştırılmıştır. Sondaj 4A açmasında yapılan çalışmalar neticesinde toplam VI katman olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmalar sonucunda belirlediğimiz VI katmanın ilki I. katman (yüzey) olarak adlandırılmıştır. Bu katmanda yüzey üzerinde temizlenen büyük moloz taşlardan sonra sondaj içinde kalan kum ve küçük taşlardan oluşan bir tabaka ile karşılaşmıştır. Bu kum ve küçük taşların temizliğinin ardından açma, seviye inmeye hazır hale getirilerek kazı çalışmalarına başlanmıştır. Asıl kazı çalışmasının gerçekleştirildiği alan II. katman olarak adlandırılmış olup, dolgu toprağından oluşmaktadır. Çalışmalar esnasında açma içerisinde, kuzey-güney doğrultulu şekilde uzanan harç kullanılmadan yapılmış duvara ait bir parça tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda tez kapsamında bu katmana ait birçok seramik parçası ele geçmiş olup bir adet tam kase⁴⁸ de gün yüzüne çıkarılmıştır. Bu dolgu toprağıın hemen ardından açmanın genelinde hakim olan macunumsu bir yapıya sahip koyu gri kül görünümlü, III. Katmana ulaşılmıştır. Gri katman oldukça yumuşak ve dağılgan bir yapıya sahip olması nedeniyle temas anında sualtındaki görüşü önemli ölçüde etkilemiştir. Çalışmalar sırasında katman içerisinde 5 adet kiremit çatkı mezar tespit edilmiştir⁴⁹. Ele geçen seramik parçaları ve 2 adet kandil⁵⁰ bu katmandaki diğer buluntular arasında yer almaktadır. IV. katman olarak adlandırılan, sarı renkte kil görünümlü sert bir yapıya sahip olan katmanda, seramik parçaları ele geçen buluntular arasındadır. Bu katmanın ardından gelen V. katman çakıllı ince kum yapısına sahiptir. Son olarak belirlenen VI. Katman deniz kumuna benzer ince tanecikli bir yapıya sahip olup Sondaj 4A açmasında inilen en derin seviye olmuştur. İnilebilen en derin seviye içerisinde Roma Dönemi buluntuları Helenistik Dönem buluntuları ile birlikte

⁴⁷ Karot analizi için Sondaj 4A, Sondaj 4B, temenos duvarı ve temenos dışına olmak üzere beş farklı noktada, en küçüğü 50 cm, en büyüğü 1 m boyutlarında karot çakılarak yapılmıştır. (Fransa Glonobel Üniversitesi ile ortak çalışma)

⁴⁸ Levha 2 Kat. 9.

⁴⁹ Ayrıntılı bilgi için bk. Şahin 2016c: 64-79; Şahin 2017a: 78-81; Onur 2019: 16.

⁵⁰ Levha 12 Kat. 58-59.

olması bizlere aşağı doğru inildikçe buluntu grubunun homojen bir yapıya dönüştüğünü göstermektedir.

Sondaj 4A'da yapılan kazı çalışmaları neticesinde Katman V ve VI dışındaki 4 katmanda dolgu toprağı olduğu ve tabakalaşma diyebileceğimiz homojenliğe sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Sondaj 4A açmasında yapılan kazı çalışmalarında ele geçen buluntuların çoğunluğu II. ve III. katmana aittir. Çok fazla tabakalaşmadan söz edemezsek de açma içerisinde yoğun bir şekilde İS 4. yüzyıla tarihlenen sikkeler yapının inşası hakkında önemli ipuçları vermektedir. Açma da yapının zeminine kadar inilmiş olmasına rağmen herhangi bir zemine ulaşamadığı için şimdilik orta nefin sıkıştırılmış topraktan yapıldığını düşündürmektedir.

Sondaj 4A açmasından elde edilen bilgiler ve tecrübeler ışığında bazilika yapısında açılacak yeni sondajlar için kazı çalışmalarında önemli kaynaklar sağlayacaktır. Bu alandan 66 adet seramik buluntusu ele geçmiştir ancak parçaların büyük çoğunluğunun fazla aşınmış olması ve sağlıklı bir değerlendirme yapılamaması nedeniyle katalog kısmında düzgün sonuçlar elde edebileceğimiz ve tipoloji oluşturabilecek parçalar değerlendirmeye alınmıştır. Bunlar; kase, tabak, tencere-güveç, pithos ve kandillerdir. Ele geçen buluntuların geneli Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir.

2.2. Sondaj 2 (Apsis)

Sondaj 4A açmasındaki kazının son bulması ile daha önceden planlanmış olan bir diğer sondaj alanı Sondaj 2 (Apsis) 'de (Resim 2) kazı çalışmaları başlatılmıştır. Bazilika yapısının orta nefinin doğu ucunda bulunan apsis bölümünde yer almaktadır. Apsis bölümünde kazı yapılmasının başlıca nedeni, bu bölümde önemli din görevlilerinin oturmaları için ayrılan, basamaklarla oluşturulan synthronon bölümünün var olup olmadığını öğrenmektir. Açma da 2015 yılı kazılarında, 1x3 m ölçüleri ile başlanan sondaj kazıları, 2016 yılındaki çalışmalarla birlikte apsisin geneline yayılmıştır. Apsis içerisindeki çalışmalara ilk olarak yine taban yüzeyinde bağımsız şekilde bulunan moloz taşların temizlenmesi ile başlanmıştır. Açma yüzeyinin temizlenmesinin ardından bir önceki bitirilen ve örnek alınan Sondaj 4A açmasında tanımlanan katmanlar dikkate alınarak kazı çalışmaları sürdürülmüştür. Sondaj 2 açmasındaki katmanların, Sondaj 4A

açmasına göre yapısal olarak değil ama katmanlar arasındaki mesafelerden kaynaklanan ufak seviye farkları bulunmaktadır. Açma yüzeyinde bulunan döküntü moloz taşların temizlenmesiyle I. Katman olarak adlandırdığımız kum ve küçük çakıl taşlarının bulunduğu tabaka ile karşılaşılmaktadır. Üst yüzeyin temizlenmesinin ardından çakıl taşlı, dere kumuna benzer ince taneli kumdan oluşan II. Katmana geçilmiştir. Kazı çalışmaları sırasında duvar izlenimi veren bir sıra taş dizisi ile karşılaşılmış olup kazı sonucunda sökülmeyen taşların gerçek bir duvara ait olduğu ortaya çıkmıştır. Duvar, apsis içerisinde kuzey- güney doğrultulu olup yaklaşık 4 m devam ettikten sonra dik bir şekilde batı yönünde bema duvarına doğru yönelmektedir. Katmandaki çalışmalar sonucu buluntular arasında seramik parçaları ele geçmiştir. III. Katmana geçildiğinde duvarın burada da devam ettiği görülmüştür. Koyu gri macunumsu balçık bir tabakaya sahip olan katman, Sondaj 2'nin en yoğun buluntu grubunu oluşturan alanıdır. Killi, sarı renkli sert bir yapıya sahip olan IV. katmanda geç dönem diye adlandırdığımız duvara zarar vermemek için tam olarak kazılmamıştır. Son iki katman yine Sondaj 4A'daki gibi olduğu için ele alınmamıştır. Sondaj 2'de gerçekleştirilen kazılarda geç dönem duvarının etrafında daha fazla derine inip duvara zarar vermemek için IV. katmandaki kazı bitirilmeden çalışmalar tamamlanmıştır. IV. katmanda son bulan geç dönem duvarı bazilikanın temel duvarlarının 5 cm daha da üst kodunda yer almaktadır. Bundan hareketle apsis içerisindeki geç dönem duvarının yapı ile bağlantısının olmadığını ve daha sonraki bir tarihte inşa edildiğini söylemek mümkün olabilir. Bu geç dönem duvarına teknik ve işçilik açısından bakıldığında Sondaj 4A'daki ortaya çıkarılan duvar örgüsüyle ile benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Kazılar neticesinde açma içerisinde ele geçen buluntuların yoğunluğunu III. ve IV. katman oluşturmaktadır. Sondaj 2 buluntuları arasında birçok seramik ve seramik parçaları ve 4 adet tama yakın kandil⁵¹ ele geçmiştir. Bu parçalar tipolojik açıdan değerlendirildiğinde, benzer kap formlarına ait parçalardan birkaç tane örnek alınmıştır. Genellikle ele geçen kap formları; kase, günlük kullanım kabı olarak çanak, tabak, testi, pişirme kabı tencere-güveç, amphora ve kandillerdir.

⁵¹ Levha 13 Kat 60-63.

2.3. Sondaj 3 (Diakonikon)

Sondaj 3 açması (Resim 2), bazilika yapısının Diakonikon bölümünü kapsamaktadır ve Sondaj 2 Apsis bölümünün güneyinde yer almaktadır. Açma alanının sınırları, Diakonikon dış duvarı ve apsis dış duvarı arasında kalan bölümü kapsar şekilde belirlenmiştir. Alanda çalışmalara, ilk olarak açma sınırları belirtildikten sonra Diakonikon yüzeyi üzerindeki bağımsız şekilde duran yıkıntı moloz taşların temizlenmesiyle başlanmıştır. Diakonikon bölümünde alınan ölçümler sonrasında alan yüzeyinin engebeli ve az da olsa eğimli olduğu anlaşılmıştır. Yıkıntı şekilde duran moloz taşların temizliğinden sonra gözlemlenen in situ halindeki pişmiş toprak plakaların olduğu seviye, açma yüzeyi olarak kabul edilmiştir. Yüzey üzerindeki taşların temizliğinden sonra, irili ufaklı çakıl taşlarından oluşan I. Katmanın yelpazeleme yöntemiyle süpürülmesi temizliğine geçilmiştir. Açma içerisinde yıkıntı taşların altında tespit edilen pişmiş toprak plakalarının devam ettiği görülmüştür. İn situ olarak bulunan pişmiş toprak plakalar dikdörtgen bir biçimde bitişik nizamda durmaktadır. Bu plakaların boyutları eşit olmayıp yer yer aralarda yarım plakalar da kullanıldığı görülmüştür. Pişmiş toprak plakalar bir mezara ait zemin döşemesi olduğu düşünülmektedir. İrili ufaklı çakıl taşlarının olduğu katmanın temizliğinin bitmesi ve kazı yapılacak olan alanın tümünde gri toprakla macunumsu katmana ulaşılmasının ardından seviye inme çalışmalarına lahdin kuzey kısmından başlanmıştır. Diakonikon içerisindeki çalışmaların devam etmesi ile 2015 yılındaki yüzey araştırmalarında öngörülen ve gözlemlenen fikirler değişmiştir. Yüzey araştırmalarında, apsisin kuzey ve güney bölümlerinde bulunan ve simetrik bir benzerliğe sahip olduğu düşünülen Diakonikon ve Prothesis odalarının 2017 yılındaki devam eden kazı çalışmaları ile birbirinden farklı olduğu görülmüştür. Diakonikon odasının doğusundaki duvarın ortaya çıkarılmasıyla birlikte apsisli bir yapıya sahip olduğu anlaşılmış ve diakonikonun duvar örgüsünün bazilika yapısından farklı olduğu ve erken bir yapı olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılık ile bazilikadan bağımsız gibi görünen diakonikon, ilk olarak bir mezar şapeli şeklinde inşa edilmiş ve sonrasında ise bazilika yapısının inşası ile diakonikon odası olarak dizayn edildiğini ortaya koymaktadır⁵². Sondaj 3 bölümünün, iç duvar takibini yapmak amacıyla diakonikon odasının batı duvarı ile lahitin kuzeyinde kalan kısımda 1x1 m ölçülerinde yeni bir sondaj açılarak seviye inme

⁵² Togan 2018: 20.

çalışmalarına başlanılmıştır. Kazı çalışmaları devam ederken 1x1 m açmanın kuzey duvarını bittiğinin görülmesi ile duvarın bittiği noktadan ölçüm alınarak açma içerisindeki çalışmalar sonlandırılmıştır. Sondaj 3 kazı çalışmaları sırasında buluntular arasında günlük kullanım kaplarına ait çeşitli seramik parçaları ve kandil discus parçaları ele geçen buluntular arasındadır. Kazı çalışmalarının neticesinde açma içerisinde buluntu yoğunluğu II. ve III. katmandan olmuştur.

2.4. Sondaj 1 (Prothesis)

Sondaj 1 Prothesis bölümü (Resim 2); bazilika yapısının kuzeydoğusunda ve apsis bölümüne bitişik odalardan bir diğeridir. İlk olarak alanın sınırları belirlenerek genel görünümü incelenmiş, alan içerisinde çok sayıda yıkıntı taş bulunduğu görülmüştür. Diğer açmalarda da uygulandığı gibi rutin bir temizlik çalışmasına geçilmiş ve açma içerisinde yıkıntı bağımsız bir şekilde bulunan moloz taşların açma dışına taşınmasıyla başlanmıştır. Taş temizliği çalışmalarının ardından ilk katman olan yüzeyde yer alan kum, taş ve çakılların yelpazeleme yöntemiyle temizlenmesi çalışmasına geçilmiştir. Bu çalışmaya, bir diğer katman olan gri macunumsu tabakaya ulaşana kadar devam edilmiştir. Yelpazeleme çalışmaları sırasında bu katmandan birçoğu korozyona uğramış sikke ele geçmiştir. Bu katmandaki çalışmaların bitmesinin ardından odanın güneydoğu köşesinden itibaren gri katmanda seviye inme çalışmalarına geçilerek güney duvar hattı boyunca devam edilmiştir. Açma içerisinde seviye inme çalışmaları devam ederken doğu duvarı hattı ortasından açma içerisine doğru bir taş sırası ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkarılan taş sırası ile doğu duvarı arasında kalan bölümde kuzey güney doğrultusunda pişmiş toprak plakalara rastlanılmıştır. Taş sırası ve pişmiş toprak plakaların (kiremitlerin) bulunduğu alanda gerçekleştirilen temizlik çalışmalarıyla kiremitlerin, taş sırasıyla paralel halde kuzey-güney doğrultusunda bir zemin plakası oldukları anlaşılmıştır. Bu katmanın bitmesi yeni bir katman seviyesine gelinmesi ile yapılan incelemenin ardından duvar takibi yapmak amacıyla, batı duvar hattı boyunca seviye inme çalışmalarına geçilmiştir. Bu hat boyunca yapılan seviye inme çalışmalarında yer alan harçlı alanlar daha sonraki incelemeler için olduğu gibi bırakılmıştır. Batı duvar hattı boyunca başlayan ve kuzey duvar hattında devam ettirilen duvar takibi amaçlı seviye inme çalışması sırasında kiremit parçalarının bulunduğu seviyede kuzey duvarının bittiği ancak batı

duvarının alt seviyelere inildiğinde hala devam ettiği görülmüştür. Bunun üzerine kuzey hattından duvar hizası boyunca yapılan seviye inme çalışması durdurulmuş ve çalışmalar batı duvar hattı ve açmanın geri kalan kısımlarında devam etmiştir. Duvar takibi amacıyla inilen seviyede sarı renkli ve nispeten daha yumuşak olan IV. katmana gelinmesiyle birlikte alanın geri kalan tüm bölümlerinde bu katmanın seviyesine inilmesi kararlaştırılmıştır. Yeni katmana geçilmesinin ardından, alandaki seviyenin batı duvar hattı boyunca inilen seviye ile kademeli olarak eşitlenmesine karar verilmiştir. Sondaj 1/Prothesis içerisinde yapılan kazı çalışmaları, daha erken dönemlere tarihlenen herhangi bir bulguya ulaşılamamasından dolayı 12.09.2017 tarihinde sona erdirilmiştir. Sondaj1/Prothesis içerisinde gerçekleştirilen kazı çalışmaları sırasında buluntular arasında günlük kullanım kaplarına ait seramik parçaları, 2 adet tam kandil⁵³ ve pişmiş toprak erotik figürün ele geçmiştir. Kazı çalışmalarının neticesinde açma içerisinde buluntu yoğunluğu II. ve III. katmandan olmuştur.

⁵³ Levha 13-14 Kat 64-65.

3. SUALTI BAZİLİKA SERAMİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TİPOLOJİSİ

Bu çalışmada, İznik Sualtı Bazilika kazısında ele geçen seramik ve seramik parçalarının form ve varsa bezeme gelişimleri, atölyeleri bilinen eserlerin bölge seramikleriyle karşılaştırarak tipolojisi ve kronolojisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bilimsel ve sistemli kazılarla ortaya çıkarılan tam ve parça seramikleri incelenecek ve bu doğrultuda İznik'te kazısı yapılan Sualtı Bazilikası'nda ele geçen seramiklerin oraya ait olup olmadığının ve kullanımının hangi dönemlerde yoğun bir faaliyet gösterdiği açıklanmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda Bazilika yapısından ele geçen ve değerlendirme altına alınıp kataloğu oluşturulan parçalar ışığında, söz konusu bölgedeki yerel bir seramik üretimi olup olmadığı şayet varsa bazilika seramiklerin bu üretimdeki yeri ve önemi ve yahut ithal olabilecek malzemenin tespiti ile İznik'in diğer merkezlerle olan bağlantısı ve ticaret ilişkileri hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Yüzyıllardır su altında kalan seramik parçaları fazlasıyla hasar görmüştür. Bu nedenle seramikler üzerinde tarihlendirme yapmak oldukça zor olmuştur. Yapılan kaynak araştırmalarında ve İznik'te bulunan diğer çevre kazılar ziyaret edilmiş, benzer seramikler ile karşılaştırma yapılarak tarihlendirme yapılmaya çalışılmıştır. 2015-2017 sezonu arasında Bazilika kazılarında ele geçen seramik parçalarının birbirlerine benzerliğinden yola çıkılarak en ideal tipoloji oluşturulmaya çalışılmıştır. Bazı kap formlarından az sayıda parça ele geçmesi tipolojilerini oluşturmak için ne yazık ki yeterli olmamıştır.

Katalogta yer alan her kap formu belirlenen ideal tipoloji ile sondaj ve katman gözetmeksizin dönemseller olarak sıralanmaya çalışılmıştır. Yapılan kazılarda ele geçen pişmiş toprak eserler ince seramikler, kaba seramikler ve kandiller (Grafik 2) olmak üzere üç ana gruba ayrılmıştır. Bu ana başlıklar altına yerleştirilen seramikler ise kendi içlerinde alt gruplarla tipolojik olarak sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Ele geçen ince seramikler Helenistik Dönem ve Roma Dönemi olarak iki alt başlığa ayrılmıştır. Helenistik Dönem içerisinde yer alan; Helenistik astarlı ve gri hamurlu seramikler olarak iki alt gruba ayrılarak değerlendirilmiştir. İkinci alt başlık olan Roma Dönemi içerisinde yer alan alt gruplardan ilki Sigillatolar bir diğer grup ise Kırmızı Astarlı Seramikler alt başlığı altında sıralanmışlardır. Kırmızı Astarlı Seramikler içerisinde kendi alt başlıkları; Afrika Kırmızı Astarlı, Phokaia Kırmızı Astarlı ve Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramiklerden oluşmaktadır.

İnce seramikler grubu içerisinde yer alan kap formları (Grafik 3); kaseler ve tabaklardır. Bir diğer ana grup olan kaba seramikler; Mutfak/Taşıma/Depolama kapları ve pişirme kapları olmak üzere iki alt grupta incelenmiştir. Bu grupta yer alan kap formları ise çömlek, tencere/güveç, çanak, testi/sürahi, amphora, unguentarium ve pithos kap formlarıdır (Grafik 3) . Son ana grup olan kandiller; parçaların kalıp yapımı olması nedeniyle ayrı bir grup altında değerlendirilmemiştir. Kandiller sırasıyla tam kandiller, discus-kulp-omuz parçaları olarak sıralanmıştır. Yapılan bu sınıflandırmaların hepsi daha çok korunmuş olan dudak ve kaide-dip profillerine göre yapılmıştır. Katalog çalışmasında her seramik grubunun tipolojisi oluşturularak bu sınıflandırma ağız, dip ve gövde olarak sınıflandırılmıştır. Tüm bu çalışmalar kronoloji baz alınarak gerçekleştirilmiştir. Parçaların bazıları dönemsel ve stilistik bir anlam ifade etmediği için amorf olarak ayrılmış bu nedenle katalogta yer verilmemiş olup sadece istatistiksel değerlendirmeye alınmıştır.

3.1. İNCE SERAMİKLER

Tez konusu kapsamında, İznik Gölü Sualtı Bazilikası seramikleri içerisinde yapılan tipolojik değerlendirme sonucu, ince seramikler kendi içerisinde Helenistik Dönem Seramikleri ve Roma Dönemi Seramikleri olmak üzere iki alt başlığa ayrılmıştır.

3.1.1. HELENİSTİK DÖNEM SERAMİKLERİ

Alt başlıklardan ilki olan Helenistik Dönem Seramikleri; Astarlı Seramikler ve Gri Hamurlu Seramikler adı altında iki alt grup halinde incelenmiştir. Katalog içerisinde tipolojik değerlendirmeye alınan parçalar, hangi seramik grubuna ve kap formuna (Grafik 4) ait ise onun başlığı adı altında sıralanmıştır.

3.1.1.1. Helenistik Astarlı Seramikler

Helenistik dönemde Akdeniz Havzası'nda yer alan başlıca kentlerde sıkça kaliteli siyah astarlı seramik üretimi karşımıza çıkmaktadır. İÖ 3. yüzyılın erken safhalarında Attik malların asıl üretim yerlerinin dışında taklit örnekleri de yaygınlaşmaya başlamıştır. Asıl örneklerinden farkları mat olmaları diğer bir deyişle kalitesiz seramik grubu olması

yerel seramik üreticilerini de harekete geçirmiş ve siyah astarlı olan grubu daha kalitesiz malzeme ile yaparak basit bir teknikle açık kiremit renginden, kırmızıya kırmızıdan kahverengiye oldukça geniş bir renk yelpazesi ile kullanıma dahil edilmiş olmalıdır⁵⁴. Helenistik Dönem seramikleri, ince yapılar ve kaliteli olmalarıyla bilinmektedir. Bu kapsamda, çalışmanın bu bölümünde yer verilen seramik grubu, yüzeyi astarlı, ince yapılı ve değerlendirilen diğer gruplara göre daha kaliteli olan seramik parçalarıdır.

Helenistik astarlı seramikler gurubu içerisinde sırasıyla; kase ve tabak gibi kap formları ele geçen buluntular arasında olup en yoğun buluntu repertuarını, kase kap formuna ait seramik ve seramik parçaları oluşturmaktadır.

3.1.1.1.1. Kase (Levha 1-2)

Tez kapsamında ele alınan seramik grubu içerisinde, sondaj açmalarının genel değerlendirilmesine bakıldığında yoğun bir şekilde kase kap formuna ait parçalar ele geçmiştir. Katalog içerisinde kase başlığı adı altında değerlendirilmeye alınan; on adet kase ağız parçası bulunmaktadır. Ele geçen basit astarlı kaselere ait seramik ve seramik parçaları dudak ve ağız profilleri göz önünde bulundurularak; içe dönük kenarlı ve dışa dönük kenarlı kaseler diye adlandırılmış olup ve katalogta bu sırada verilmeye çalışılmıştır. Daha önce de belirttiğimiz gibi yerel atölyelerde astar açısından siyah astara göre daha kaba ve çabuk dökülebilen özen gösterilmeden yapılan basit astarlı seramik grubunun en sık karşımıza çıkan kaseleri, içe dönük kenarlı kaselerdir. Erken dönem içe dönük kenarlı kaseler, dudak kısımları hafif içe doğru ve derin bir gövdeye ait bir profil izlerken, orta dönemlerde kaseler daha küçük ve dudak kenarındaki içe dönüklük sert bir profil göstermektedir. İçe dönük kenarlı kaseleri, birçok merkezde⁵⁵ olduğu gibi bazilika yapısı içerisinde ele geçen seramik parçaları değerlendirildiğinde yaklaşık olarak İÖ 2. yüzyıl ve İS 1. Yüzyıl sonlarına tarihlemek mümkün olabilir. İçe dönük kenarlı megara diyebileceğimiz kabartmalı kase ağız parçası (Levha 1 Kat. 1) , iç bükey dudak profilli olup dudağın altında derin çizgisel daha seyrek şekilde bindirme yaprak motifi ya da yumurta dizisine benzer bir bezeme kullanılmıştır. Seramik parçası üzerinde, uzun süre su içerisinde kalması nedeni ile fazla aşınma söz konusudur. Ele geçen diğer içe dönük kenarlı kase parçaları; iç bükey dudak profilli olup (Levha 1 Kat. 2-3) üzerlerinde

⁵⁴ Duman 2010: 54.

⁵⁵ Hayes 1991: 27.

herhangi bir bezeme yer almamaktadır. Parçalar üzerinde çok fazla aşınmadan dolayı tarihlemeleri güçlkle yapılmıştır. Helenistik Dönemin basit astarlı kaseleri arasına alabileceğimiz bir diğer kap gurubu, ağız ve dudak profiline göre ayırdığımız dışa dönük kenarlı kaselerdir (Levha 1-2 Kat. 4-10). Bu dönemin erken örneklerinde dudak kenarları daha kısa⁵⁶ ve gövde kısımları hafif dış bükeydir. Dönemin ortalarına gelindiğinde ise dudaktaki yana ve aşağı doğru sarkış gitgide artmaktadır. Geç dönemde ise dudak kenarındaki yana doğru uzama ve sarkma doruk noktalarına ulaşırken kalın ve yuvarlak dudak kenarı yerini daha düz ve genişleyen bir yapıya bırakır⁵⁷. Erken dönemlerinde parlak ve pürüzsüz yüzey geç dönemlerine doğru mat ve pürüzlü yüzey halini alarak kaba görünüme bürünmüştür. Katalogta değerlendirilmeye alınan dışa dönük kenarlı kase parçalarının hamur yapıları serttir. Profillerine göre yapılan değerlendirmede dudak kenarlarının çeşitlilik gösterdiği saptanmış olup erkenden geç örneğine doğru sıralama söz konusudur. Dudak bölümü hafif dışa dönük profil veren (Levha 1 Kat. 4) parçalarda gövdeye geçiş dış bükey devam etmekte olup astar izi seramik parçası üzerindeki aşınmadan kaynaklı yer yer görülebilmektedir. Kase ağız parçaları üzerinde dudak kenarında çentik ve dairesel çizgi bezeme ile siyah astar izi (Levha 2 Kat. 6-7) görülen parçalar diğer parçalara oranla biraz daha özenli yapılan buluntular arasındadır. Çalışmada daha önce de değinildiği üzere geç dönemde dudak kenarları yana doğru uzamış olan parçalar (Levha 2 Kat. 8-10) içerisinde yer alan örnekler dışa doğru uzama ve sonrasında içe doğru giren gövde profili göstermekte olup yüzeylerinde yer yer koyu astar izlerine rastlanmak mümkündür. Sondaj 4A içerisinde tam bir şekilde ele geçen ve en önemli buluntular arasında yer alan kase (Levha 2 Kat. 9); düz dipli, dışa dönük kenarlı kaselere bir örnek olup muhtemelen bir sunu kasesi olarak kullanım görmüştür. Ele geçen tam kaseinin benzer örneklerle karşılaştırmaları sonucu İÖ 2. ve İS 1. yüzyıla tarihlemek yanlış olmayacaktır.

3.1.1.1.2. Tabak (Levha 3)

Helenistik dönemde yoğun olarak kullanılan kaseden sonra gelen bir diğer kap formu ise tabaklardır. Katalog içerisinde tabak başlığı adı altında değerlendirilmeye alınan; iki adet tabak ağız parçası bulunmaktadır. Tipolojide gruplandığımız parçalar

⁵⁶ Duman 2010: 66.

⁵⁷ Duman 2010: 67.

içerisinden benzer form gösteren örnek dudak profili dışa ve yana doğru uzamış, dışa doğru uzanan dudak kenarında sivri olmayan testere dişi gibi girinti-çıkıntı bir profil oluşturulmuştur. Değerlendirmeye alınan tabak ağız parçası (Levha 3 Kat. 11); çok fazla aşınmış olduğu için tarihleyebilmek güç olmuştur. Seramik parçası yüzeyi üzerinde yer yer astar izi görülebilmektedir. Bu grubu dahil olan bir diğer parça ise tabak kaide-dip parçasıdır (Levha 3 Kat 12). Kaide-dip parçası aşağı eğimli olup iç yüzey üzerinde kazıma yöntemi ile yapılmış küçük dairesel formlu delikli motif yer almaktadır. Ancak ele geçen tabak kaide- dip parçası ilk olarak balık tabağı diye düşünülmüştür ancak form benzeri bulunamadığı için günlük kullanım içerisinde işlevinin ne olduğu anlaşılamamıştır.

3.1.1.2. Gri Hamurlu Seramikler

Gri Hamurlu seramikler; fırın içindeki havanın azaltılmasıyla hamur renginin gri, astarının da siyah ya da daha koyu gri renge dönüşmesiyle elde edilen seramik grubudur. Bu gruba dahil olan seramikler, İÖ 3. ve 2. yüzyıldan Erken Roma İmparatorluk Dönemi'ne kadar kullanım görmüştür⁵⁸. Helenistik'in erken dönemlerinde gri hamurlu seramikler içerisindeki örneklerde metalik bir görünüm mevcuttur⁵⁹. Bazilika yapısı içerisindeki açmalarda, gri hamurlu seramikler içerisinde değerlendirilen kap formlarına, kenar biçimleri dikkate alınarak; içe dönük kenarlı tabak ve dışa çekik ağızlı kase ile birer örneğe yer verilmiştir.

3.1.1.2.1. Kase (Levha 3)

Tez kapsamında yapılan katalog içerisinde kase başlığı adı altında değerlendirilen; bir adet kase ağız parçası bulunmaktadır. Dışa çekik kenarlı kase ağız parçası (Levha 3 Kat. 13); dış bükey dudak ve düz gövde profilli verilmiştir. Çapı oldukça küçük bir forma sahip olduğunu gösteren kase ağız parçası, sosluk işlevinde kullanılabilecek bir kap formu olduğunu düşündürmektedir. Dış yüzeyinde yiv verilerek her iki yüzeyinde de yer yer astar izleri görülmektedir.

3.1.1.2.2. Tabak (Levha 3)

⁵⁸ Duman 2010: 78.

⁵⁹ Duman 2010: 78.

Tez kapsamında yapılan katalog içerisinde tabak başlığı adı altında değerlendirilen; bir adet tabak ağız parçası yer almaktadır. Katalogta yer verilen bir diğer örnek; kenar kısmı kalın, hafif içe eğimli ve çok derin olmayan tabak ağız parçasıdır (Levha 3 Kat. 14). Gövdesinde iki sıra kazıma çizgi yiv yer almaktadır. Ele geçen bu iki parçanın da hamurunun grinin açık ve koyu tonlarında, bazen de kahverengi gri renkte olduğu görülmüştür. Benzer formları ile karşılaştırıldığında İÖ 1. yüzyıla tarihlenmek doğru olacaktır.

3.1.2. ROMA DÖNEMİ SERAMİKLERİ

Roma Dönemi Seramikleri; Sigillatolar ve Kırmızı Astarlı Seramikler ve Sınıflandırılmayanlar olmak üzere üç alt başlık altında ayrılmıştır. Ayrılan alt gruplardan Kırmızı Astarlı Seramikler kendi içerisinde; Afrika Kırmızı Astarlı, Phokaia Kırmızı Astarlı ve son olarak Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramik adları altında alt gruplarda incelenmiştir. Katalog içerisinde tipolojik değerlendirmeye alınan parçalar, hangi seramik grubuna ve kap formuna (Grafik 4) ait ise onun başlığı adı altında sıralanmıştır.

3.1.2.1. Sigillatolar

İzmit Gölü Sualtı Bazilikası yapısı, kazı çalışmaları neticesinde ele geçen Roma Dönemi'ne ait olduğunu düşündüğümüz ve değerlendirmeye alınan seramik grubu ise Sigillatolar'dır. Ele geçen ve sigillata olduğu düşünülen seramikler hamur, astar ve form özelliklerine bakılarak incelemeden geçmiştir. Roma Dönemi Seramikleri içerisinde yer alan Sigillatolar grubuna toplam yedi adet seramik parçası dahil edilmiştir.

Terra Sigillata terimi Dragendorf tarafından 19. yüzyıl ortalarından itibaren parlak kırmızı astarlı kap formları⁶⁰ için kullanılmıştır. Bu terim, kırmızı astarlı seramikler, kaliteli kili ve form çeşitliliği ile dikkat çeken bir seramik grubunu oluştururlar⁶¹. Terra Sigillatanın temel karakteri kırmızı ya da sarımsı-kırmızı hamuru ve parlak olan kırmızı

⁶⁰ Yıldız 2006: 24; Abdioğlu 2007: 12.

⁶¹ Civelek 2010: 169-192.

ya da sarımsı kırmızı firnisli oluşudur⁶². Kırmızı renkli, bezemesiz seramiklerin yanında kabartmalı örneklerde yer almaktadır. Erken Roma Dönemi'nde Doğu Sigillataları ile ilgili verilen bilgiler doğrultusunda Samos, Tralleis ve Pergamon kaliteli seramik üretim merkezlerindedir⁶³. Bu bilgiler ışığında Doğu Sigillataları , Bergama tipi (ESA), Samos tipi (ESB), ve Çandarlı tipi (ESC) olarak üç gruba ayrılmıştır⁶⁴. İÖ 2. yüzyılın ortalarında Doğu Sigillatalarının ilk öncüleri Ege Denizi civarında görülmüştür⁶⁵. Bergama tipi, Doğu Sigillataları arasında ilk üretimi olan gruptur. Bu grubun üretim tarihleri hakkında birçok görüş bulunmaktadır. İlk üretimleri için İÖ 2. yüzyıl ortalarından İS 2. yüzyılın sonlarına İS 3. yüzyıla kadar sürdüğü görüşler içerisindedir⁶⁶. Bu tip seramiklerin hamur renkleri; krem rengine yakın kırmızı hamurlu ve koyu kırmızı astarlıdır. Daldırma ya da fırça tekniği uygulanan firnis geleneğinde “çift daldırma firnis” yoğun olarak kullanılmaktadır. Form repertuarı açısından geniş bir yelpazeye sahip malzeme grubu üzerine farklı araştırmacılar tarafından çalışmalar yapılmıştır⁶⁷. R. Zarh tarafından Samian Ware olarak adlandırılan bu seramikler, Kenyon tarafından Doğu Sigillata A ve B olarak adlandırılmış olup Doğu Sigillata A formlarının taklitleri olarak üretilen Doğu Sigillata B seramik formları, Doğu Sigillata B1 ve B2 olarak kendi içerisinde gruplandırma yapılmıştır. İÖ 25-30 yılları arasında Batı Anadolu'da görülmeye başlanan seramik grubunun Arretine seramik grubunun bir uzantısı olabileceği gibi aynı dönemde ithal edilmeye başlanan İtalyan Sigillatalarının taklit edildiği düşünülür⁶⁸. Samos Tipi, İÖ 1. yüzyıl sonuna Robinson tarafından tarihlendirilmektedir⁶⁹. İS 1. yüzyılın sonu İS 2. yüzyılın başı, grubun en yaygın olduğu dönemdir. Hamur renkleri; kırmızımsı kahveden tarçına rengine değişen renk repertuarına sahip olup geç dönem kaplarında hamurları daha özensiz yapılmıştır⁷⁰. Doğu Sigillata grubuna ait son tip, Çandarlı'da yapılan kazılar sonucunda ilk üretim yeri saptanan grup olmuştur⁷¹. Çandarlı tipi, İÖ 1. yüzyıl ikinci çeyreği ile İS 2. yüzyıl arasına tarihlendirilmektedir⁷². İS 1. yüzyılın başlarından İS 4.

⁶² Oswald-Pryce 1920: 3-4; Hayes 2008: 3-4; Aktaş 2018: 16.

⁶³ Plin. nat.: XXXV. 160-161.

⁶⁴ Hellström 1965: 28; Abdioğlu 2007: 13.

⁶⁵ Adak 1997: 6.

⁶⁶ Robinson 1959: 11 dip not:7; Hayes 1985: 12-13; Yıldız 2006: 41.

⁶⁷ Ayrıntılı bilgi için bk. Hayes 1985: 9-48.

⁶⁸ Hayes 2008: 31-32.

⁶⁹ Robinson 1959: 12.

⁷⁰ Adak 1997: 8; Abdioğlu 2007: 14.

⁷¹ Yıldız 2006: 32.

⁷² Abdioğlu 2007: 15.

yüzyıla kadar üretimi olan Doğu Sigillatası C grubu, adını üretim yeri olduğunu düşünülen Çandarlı'dan almaktadır. 1911 yılında ilk kez bu isim ve grup ile S. Loeschke tarafından dile getirilmiştir⁷³. Kenyon yaptığı sınıflandırmada grubu Doğu Sigillata C olarak tanımlamıştır⁷⁴. Bu grubun İS 3. yüzyılın ortalarında üretiminin azaldığı görülürken, Pergamon'da İS 4. yüzyıla tarihlenen örneklerin olduğu bilinmektedir⁷⁵. Bu gruba ait seramiklerin hamur renkleri; sarımsı kırmızı veya koyu kiremit rengi ile kahve tonları arasında değişmektedir. Bu üç grubun yayılım alanları; ESB ve ESC grupları Ege Denizi'nden yayılmaya başlamış olup ESA ise Doğu Anadolu, Suriye ve Filistin bölgelerindeki merkezlerde üretildikleri ve yayıldıkları düşünülmektedir⁷⁶.

Tüm bu veriler ışığında tez kapsamında incelenen ve değerlendirilen seramikler, Bazilika yapısında içerisinde ele geçen seramikler ESA ve ESC grubuna dahil edilmiştir. Seramikler hamur yapılarına, astar ve form özelliklerine bakılarak değerlendirmeye alınmıştır. Sigillata bölümü içerisinde sırasıyla kase ve testi kap formları (Levha 3-5 Kat. 15-21) yer almaktadır (Grafik 5).

3.1.2.1.1. Kase (Levha 3-4)

Her dönemde olduğu gibi bu dönem de en yaygın kullanım gören kap formları içerisinde kase bulunmaktadır. Katalog içerisinde kase başlığı adı altında değerlendirilen; iki adet ağız parçası, bir adet gövde parçası ve üç adet de kaide-dip bulunmaktadır. Seramik parçalarından; dudak bölümleri şişkin ve içe çekik, dudak kısmından geçişte bir girinti oluşturduktan sonra dış bükey gövdeye sahip (Levha 3 Kat. 15) kase ağız parçasının iç yüzeyinde astar iyi durumda olup dış yüzeyi fazlaca aşınmıştır. İç yüzeyindeki korunabilen astar ile Doğu Sigillatlarından ESA grubuna tarihlenmek doğru olacaktır. Bulunan ESA şişkin dudaklı bir diğer kase ağız (Levha 4 Kat. 16) parçasının ise dışa çekik kenarlı profili ve derin bir gövdeye sahip olması form olarak diğer parçadan ayrılmıştır. Yukarıda anlatılan iki adet parçanın (Levha 3-4 Kat. 15-16), benzer örneklerle karşılaştırmalarının yapılması sonucu, İS 1. ve İS 2. yüzyılları arasına tarihlendirmek yanlış olmayacaktır. Katalogta verilen sıraya göre kase ağız parçalarının ardından kase kaide-dip parçaları gelmektedir. Bu sıralamada yer alan kase kaide-dip parçaları (Levha

⁷³ Aktaş 2018: 78.

⁷⁴ Kenyon 1957: 281-288; Aktaş 2018: 78.

⁷⁵ Hayes 2008: 50-51.

⁷⁶ Zoroğlu 1986: 62; Vapur 2001: 19; Yıldız 2006: 33-34.

4 Kat. 17-19); dış bükey profilli derin bir gövde yapısına sahip olmaları ile birbirlerine benzemektedir. Yüksek kaide-dip parçası (Levha 4 Kat. 18) olması ve iç yüzeyindeki astarının iyi korunması sebebiyle diğer iki parçadan ayrılmaktadır. Dudak kısmında kabartma rozet bezemesi bulunan, muhtemel kase gövde parçası ESC form 3 örneği (Levha 4 Kat. 20); dudak kısmı her ne kadar aşınmış olsa da iki yüzeyi üzerinde astarının kalmış olması ve ince seramikler içerisinde tek bezemeli parça olması nedeniyle önem taşımaktadır. Omurgalı olan bu parçanın erken örnekleri daha keskin bir omurga profiline sahip iken geç örneklerde ise keskin açı kaybolur şekildedir. Benzer örnekler ile karşılaştırıldığında J. W. Hayes'in Atlante serisinde⁷⁷ ve Atina Agorası'nda⁷⁸ bulunan parçalara benzemektedir. Örneklerle karşılaştırma sonucu İS 1. yüzyıl ve İS 2. yüzyıla tarihlenmek mümkündür. Doğu Sigillatolarından ESC grubu içerisinde yer verilmiştir. Yukarıda anlatılan dört parçanın diğer benzer örneklerle karşılaştırmalarının sonucu, İS 2. ve 3. yüzyılları arasında tarihlendirmek yanlış olmayacaktır.

3.1.2.1.2. Testi/Sürahi (Levha 5)

Sigillatolar grubu içerisinde yer alan bir diğer kap formu testidir. Katalogta testi/sürahi başlığı adı altında değerlendirilen; bir adet testi/sürahi ağız parçası (Levha 5 Kat. 21) bulunmaktadır. Yukarı doğru düz bir şekilde giden dudak, boyun kısmından torba gibi genişleyerek inen gövde prorfilli olan testi/sürahi parçası; dış yüzeyindeki astar izi ile ESC grubuna dahil edilmiştir. Benzer örneklerle karşılaştırmasına bakılarak, İS 2. ve İS 3. yüzyılları arasına tarihlendirmek yanlış olmayacaktır.

3.1.2.2. Kırmızı Astarlı Seramikler

Kırmızı Astarlı Seramikler üzerine ilk çalışma 1833 yılında C.T. Falbe tarafından Kuzey Afrika'da bulunan bezemeli kap üzerine yapılmıştır⁷⁹. F. O. Waagé tarafından 1933 yılında Atina Agorası ilk dönem kazılarında ele geçen malzemeye dayanarak yapılan sınıflandırmada ilk kez "Kırmızı Astarlı Seramik" adlandırılması kullanılmıştır. Bu kapsamlı çalışmada, malzeme kil yapılarına göre "Late Roman A, B, C" olarak

⁷⁷ Hayes 1985: 76, tav. XVII, 6, L19.

⁷⁸ Hayes 2008: 200, fig. 24, no. 790, 792.

⁷⁹ Falbe 1833: 128-129, pl. 5, no. 1; Hayes 1972: 2.

gruplandırılmıştır⁸⁰. Gruplandırmaya daha sonraki dönemlerde D ve E tipleri de dahil eklenmiştir. Geç Roma Seramiği hakkında en kapsamlı çalışma olarak Hayes tarafından 1972 yılında yayınlanan “Late Roman Pottery” adlı çalışma olmuştur. Çalışmada, Kuzey Afrika üretimleri “Afrika Kırmızı Astarlı Seramiği”, Phokaia üretimleri için “Late Roman C”, Kıbrıs Kırmızı Astarlı seramikleri için ise “Late Roman D” olarak adlandırılmıştır. Roma Dönemi Seramikleri içerisinde yer alan Kırmızı Astarlı Seramik alt grubuna toplam on dört adet seramik parçası dahil edilmiştir.

3.1.2.2.1. Afrika Kırmızı Astarlı Seramiği

Afrika Kırmızı Astarlı kaplar, Akdeniz dünyasında Geç Roma seramiği içerisindeki en önemli malzeme gruplarından biridir. Bu malzeme grubu üzerine ilk çalışma C. T. Falbe tarafından Kuzey Afrika’da yapılan kazıda ele geçen, bezemeli bir kap üzerine olmuştur⁸¹. Bu seramik grubu üzerine farklı çalışmalar ve isimlendirmeler ortaya atılmıştır⁸². J. W. Hayes tarafından 1972 yılında yayınlanan kitabında “Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri” olarak tek bir ana başlık altından toplanmıştır⁸³. Afrika atölyelerinde İS 1. yüzyıldan İS 7. yüzyıla değin üretimi süregelen grubun kökeni Helenistik seramiğe uzanan ve kesintisiz bir gelenekle devam etmiştir⁸⁴. Katalogta değerlendirmeye alınan tabak ağız parçalarına (Levha 5 Kat. 22-23) yer verilmiştir.

3.1.2.2.1.1. Tabak (Levha 5)

Afrika Kırmızı Astarlı seramiği içerisine alınan tabak ağız parçaları (Levha 5 Kat. 22-23); dışa çekik ve geniş ağızlı olmaları, gövdelerinin iç bükey ve sığ olmaları ile birbirlerine benzemektedir. Dışa çekik ağızlı ancak ağız kısmında derin bir yiv bulunan tabak parçası (Levha 5 Kat. 23) Hayes form 57 örneklerini andırmaktadır. Hayes form 57 örneklerinin genellikle ağız tablalarında bir ya da iki yiv yer almaktadır. Bu form, Hayes Atina Agorası buluntuları arasında İS 4. yüzyıl dolgusunda ele geçen örnek Form 58’in

⁸⁰ Waagé 1933: 279-328; Aktaş 2018: 113.

⁸¹ Falbe 1833: 128-129, pl. 5, no. 1.

⁸² “Terra Sigillata Chiara A, C ve D”, “Late Roman A,B”, “Geç Roma Kırmızı Astarlı” olarak isimlendirmeler yapılmıştır.

⁸³ Hayes 1972: 13-299.

⁸⁴ Waagé 1948: 43; Hayes 1972: 13; Aktaş 2018: 117.

kaba olan benzerleri ile bulunmuş olduğu için İS 4. yüzyıl ve İS 5. yüzyıl arasında tarihlenen doğru olacağı düşünülmüştür⁸⁵.

3.1.2.2.2. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikler (Late Roman C)

Waagé tarafından ilk kez “Late Roman C” olarak adlandırılmış olan Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiği, İS 4. yüzyıldan itibaren Afrika seramiklerine rakip olarak kullanım görmüştür. Erken Roma kaplarının devamı olduğu düşünülen kaselerin farklı boyutlarda alçak kaideli, omurgalı sığ kaseler bu grup içerisinde neredeyse tek formdan meydana gelmektedir. Hayes, “Late Roman C” terminolojisinin yanında üretim merkezinin belirlenmesi ile “Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri” ismini önermiş ve terminolojide bu kullanıma da yer verilmiştir⁸⁶. Bu seramik grubu, Kıbrıs, Aşağı Mısır ve Güney Küçük Asya haricinde bütün bölgelerde yoğun olarak kullanım görmüştür. Sicilya, Suriye, Libya, Filistin, Tarsus, Antioch on the Orontes ile birlikte Ege Bölgesi ve çevresinde ağırlıklı olarak görülmektedir⁸⁷. Hayes tarafından 2008 yılında yayınlanan Atina Agorası buluntuları, malzeme grubunun tarihini İS 4. ve İS 7. yüzyıl olarak belirtmiştir⁸⁸. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikler grubu içerisinde, tez kapsamındaki malzemeler, benzer örnekler ile karşılaştırıldığında form olarak Hayes form 1, Hayes form 2, Hayes form 3 olarak belirlenmiştir. Katalogta değerlendirmeye alınan kase ve tabak formundaki parçalar (Levha 5-7 Kat. 24-34), sırasıyla gruplar içerisinde belirtilmiştir.

3.1.2.2.2.1. Kase (Levha 5-6)

Phokaia Kırmızı Astarlı Seramik grubu içerisinde yer alan kase ağız parçası (Levha 5 Kat. 24); ağız kısmı hafif içe çekilmiş olup, ağız bandı üzerinde dirsek gibi çıkıntı yapan profil ile gövdeye iniş yumuşak ve konik biçimli yapılmıştır. Bu parça Hayes form 1B olarak belirlenmiştir. Bu formdaki örnekleri, ağız kısmının biraz daha dik,

⁸⁵ Hayes 1972: 93; Hayes 2008: 76.

⁸⁶ Hayes 2008: 83.

⁸⁷ Aktaş 2018: 148.

⁸⁸ Hayes 2008: 85.

kalın kısa ve bezemesiz olarak tanımlayan Hayes, İS 4. yüzyıl sonları İS 5. yüzyılın başlarına tarihlemektedir⁸⁹.

Ağız kısımları hafif içe çekilmiş, ağız bandı düz bir profille dışa doğru açılmakta olan ve küresel bir gövdeye sahip kase ağız parçalarının (Levha 5-6 Kat. 25-26) iç ve dış yüzeyleri fazlaca aşınmış olsa da eser miktarda görülen astar izi ile muhtemel olarak düşündüğümüz Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri grubu içerisinde form 3 içerisine alınmış olup yerel üretimlerinden olduğu düşünülmektedir⁹⁰. Bu form İS 4. yüzyıla tarihlendirilmektedir.

Kase ağız parçasının (Levha 6 Kat. 27); ağız kısmı hafif içe çekilmiş olup, ağız bandı üzerinde dirsek gibi çıkıntı yapan profil ile gövdeye iniş yumuşak ve konik biçimli yapılmıştır. İç ve dış yüzeyinde, hamurunun ve astarının kaliteli bir yapıda olmamasından kaynaklanan aşınma sonucu, parçanın yerli üretim olabileceğini düşündürmüştür. Karşılaştırma örnekleri içerisinde, parçanın bir benzerinin “İznik Roma Tiyatrosu Tipolojisi” içerisinde yer alması, yerli üretim olma ihtimalini güçlendiren nedenler arasında olmuştur. Bu parça benzer örnekleri ile karşılaştırıldığında Hayes form 3A içerisinde yer alabileceği ve Geç Roma Phokaia seramiklerinin imitasyonu olabileceğini düşündürmüştür. Hayes’in yapmış olduğu sınıflandırmalar içerisinde küçük tiplere benzemekte olup kesin olmamakla beraber İS 5. yüzyıl tarihlendirilmektedir⁹¹.

Katalogta yer alan kase ağız parçalarının (Levha 6 Kat. 28-29), yüzeyleri üzerindeki fazla aşınmadan kaynaklı deformasyon nedeniyle, astar renklerinin belli olmaması bu parçaların bir grup içerisine alınmasını zorlaştırmıştır. Form açısından değerlendirildiğinde, her ikisi de düz dudak profilli ve derin gövdeye sahiptir. Parçalar benzer örneklerle karşılaştırıldığında, muhtemelen Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde İS 4. yüzyıl ve İS 5. yüzyıla tarihlendirilmesi mümkün olacaktır.

3.1.2.2.2. Tabak (Levha 6-7)

Değerlendirmeye alınan tabak formundaki parçaları (Levha 6-7 Kat. 30-34) dışa çekik ve geniş ağızlı olmaları, gövdelerinin iç bükey ve sığ olmaları ile bu gruba dahil

⁸⁹ Hayes 1972: 326, fig. 65, form 1B, no. 4.

⁹⁰ Conrad 2007: 228, abb. 22, no. 1123; Atlante I 232, CXI, no. 12; Hayes 2008: fig. 42, 1331 (P 32133).

⁹¹ Gassner 1997: 146, taf. 47, no. 576.

edilmiştir. Bu gruba dahil olan tabaklar Hayes form 2, eğimli geniş ağız tablalı, düz ya da yalancı kaideli olanlardır. İS 4. geç yüzyıl Afrika Kırmızı Astarlı seramiklerinin güçlü etkisini taşıyan bu formun taklit oldukları düşünülmektedir. Hayes 2008 yılındaki Atina Agorası örneklerini Hayes form 2 A, B, C ve D olmak üzere dört alt sınıfa ayırmıştır. Bu gruplandırmaların genel tarih aralığı İS 5. yüzyıl ve İS 6. yüzyıl olmuştur.

3.1.2.2.3. Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramiği (Late Roman D)

Geç Roma Seramiklerinin dördüncü tipini Waagé, “Late Roman Roman D” olarak adlandırmıştır⁹². J. W. Hayes bu kap formlarının Kıbrıs Sigillatoları ile benzer özellikleri olduğunu düşünmüş ve bu benzerlikler nedeniyle “Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramikleri” adını vermiştir⁹³. Yeni çalışmalar neticesinde Güneybatı Anadolu kentlerinde de yoğun olarak üretildiğini göstermiş ve bu nedenle Waagé’nin Late Roman D teriminin kullanılması daha uygun olduğunu düşündürmüştür⁹⁴. Katalog içerisinde değerlendirmeye alınan kase formundaki bir adet ağız parçası (Levha 7 Kat. 35) bulunmaktadır.

3.1.2.2.2.1. Kase (Levha 7)

Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramikler içerisinde yer alan kase ağız parçasının (Levha 7 Kat. 35); ağız bölü üstte sivri şekilde biçimlendirilmiş, dışta yuvarlatılmıştır. Ağız bölümü üzerinde yiv mevcut. Gövde eğimli ve tamamı korunamamış şekildedir. Astar tüm yüzey üzerinde gözlemlenmektedir. Bu kap formu Hayes form 2 örneklerine benzemekte olup Perge’de⁹⁵, Xanthos’da⁹⁶ örneklerine rastlanmaktadır. Hayes genel olarak bu formları İS 5. yüzyıl civarına tarihlendirmektedir⁹⁷.

⁹² Waagé 1948: 52.

⁹³ Hayes 1972: 371.

⁹⁴ Poblome-Fırat 2011: 54.

⁹⁵ Fırat 1999: 41, 42, Levha 48-52.

⁹⁶ Hayes 1972: 373-375, fig. 80.

⁹⁷ Hayes 1972: 375.

3.1.2.3. Sınıflandırılmayanlar (Levha 8-9)

İznik Gölü Sualtı Bazilikası 2015-2017 yılları arasında ele geçmiş olan seramikler üzerine yapılan bu çalışmada malzemeler fazlaca aşınmış olsalar da büyük bir kısmı sınıflandırılabilmiş ve tarihlendirilebilmiştir. Ancak bu gruplar içerisinde net bir şekilde tarihlenememiş malzemeler de bulunmaktadır. Bahsi geçen altı adet örnek yer almaktadır (Levha 8-9 Kat. 36-41).

3.2. KABA SERAMİKLER

Tez konusu kapsamında, İznik Gölü Sualtı Bazilikası seramikleri içerisinde yapılan tipolojik değerlendirme sonucu ikinci ana grup olan kaba seramikler kendi içerisinde; Depolama/Taşıma/Mutfak Kapları ve Pişirme Kapları olmak üzere iki alt başlığa ayrılmıştır. Kaba seramiklerin, kap formlarının her dönemde kullanım görmesi ve belli bir standartının olmaması nedeniyle tarihlendirilmesi genel dönem verilerek yapılabilmektedir. Günlük kullanım seramikleri olarak üretimleri yapıldığı için formları yüzyıllar içerisinde pek fazla değişime uğramamış, bu sebeple bu kapları belli bir zaman dilimlerine tarihleyebilmek pek mümkün olmamıştır.

3.2.1. Mutfak/Taşıma/Depolama Kapları

Kaba seramikler içerisinde yoğun buluntu gruplarından olan depolama/taşıma/mutfak kapları, form çeşitliliği açısından zengindir. Bu çalışma kapsamında da formların farklılıkları göz önünde tutulan mutfak/taşıma/depolama kapları; çömlek, çanak, testi/sürahi, amphora, pithos ve unguentarium gibi kap formlarını içermektedir (Grafik 6).

3.2.1.1. Çömlek (Levha 9)

Bazilika yapısında bulunan iki adet kulplu çömlek ağız parçası (Levha 9 Kat. 42-43); mutfak kapları içerisinde saklama ve depolama amaçlı kullanılan kaplar grubuna girmektedir. Dışa çekik kenarlı olup ağız kısmının her iki yanından kulp ile gövdeye geçiş söz konusudur. Kulp üzerinde yivler mevcut olup yüzeyde hamur katkı maddeleri belirgin

bir şekilde gözle görülebilmektedir. Mutfak kabı olarak katalogta değerlendirdiğimiz çömlek ağız parçaları, muhtemelen Roma Dönemi'ne aittir.

3.2.1.2. Çanak (Levha 9)

Mutfak kapları içerisinde yer alan çanak ağız parçası (Levha 9 Kat. 44); dudak kısmı dışa çekik kenarlı ve oluklu profil göstermektedir. Dudaktan içe doğru şişkin bir şekilde gövdeye iniş bulunmaktadır. Aşınmadan kaynaklı her iki yüzeyinde de kalker tabakası mevcuttur. Mutfak kabı olarak katalogta değerlendirdiğimiz çanak ağız parçası, muhtemelen Roma Dönemi'ne aittir.

3.2.1.3. Testi/Sürahi (Levha 9-10)

Taşıma kapları içerisinde katalogta yer verilen üç adet testi/sürahi ağız parçası (Levha 9-10 Kat. 45-47) bulunmaktadır. Testi/sürahi ağız parçalarından, ikisinin (Levha 9-10 Kat. 45-46) boyun kısımları kısadır. Dudak kısmı fazla aşınmamış olan testi/sürahi ağız parçasının (Levha 10 Kat. 47); çapı yaklaşık olarak alınmıştır. Dışa çekik kenarlı olan dudak kısmı gövdeye doğru girinti yaparak inmektedir. Kaba bir seramik olduğu için hamur katkı maddeleri gözle görülmektedir. Boyun kısmı kısa olan bir diğer testi/sürahi ağız parçasının (Levha 10 Kat. 46); dışarı hafif çekik ve kalın kenarlı, oluk gibi bir girinti yaptıktan sonra keskin bir şekilde gövdeye inmektedir. Kaba bir seramik olduğu için hamur katkı maddeleri gözle görülebilmektedir. Boyun kısmı korunabilmiş kısmıyla uzun boyunlu olan testi/sürahi ağız parçası (Levha 10 Kat. 47); dışa çekik kenarlı, dudak kısmından boyuna doğru eğim yaparak dik bir şekilde aşağı doğru inmektedir. Kaba ve özensiz şekilde yapılan testi/sürahi ağız ve boyun kısmı, muhtemelen Roma Dönemi'ne ait bir parçadır. Bu kap formuna ait son parça ise dip parçasıdır. Alçak halka kaideli, derin ve yukarı doğru genişleyen bir gövdeye sahip olan testi/sürahi dip parçası (Levha 10 Kat. 48), fazlaca aşınmış bir yüzeye sahiptir. Değerlendirmeler sonucu muhtemelen Roma Dönemi'ne tarihlenen yanlıs olmayacaktır.

3.2.1.4. Amphora (Levha 10-11)

Geniş ve derin gövdeli, iki kulplu, sivri dipli ya da halka kaideli seramiklere amphora kap formu adı verilmektedir. Hem taşıma hem depolama amaçlı kullanılabilen

bu kapların özellikle sivri dipli olanları formları nedeniyle yoğunlukla deniz ticaretinde kullanılmıştır⁹⁸.

Muhtemelen depolama ya da taşıma amaçlı kullanılan kaplar içerisinde katalogta yer verilen bir adet amphora gövde parçası ve son olarak bir adet de amphora dip parçası bulunmaktadır. Gövde parçası (Levha 10 Kat. 49); muhtemelen sivri dipli bir ticaret amphorasına aittir. Dibe doğru darlaşarak inen gövde kısmı ile yüzey üzerinde gözle görülebilecek büyüklükte hamur katkı maddeleri bulunmaktadır. Yoğun mika katkılı olan amphora gövde parçası benzer örnekleri ile karşılaştırıldığında Late Roman Amphora 3 tipine benzer örnekleri bulunmaktadır. Late Roman Amphora 3 formu İS 5. ve 7. yüzyılları arasına tarihlendirilmiştir⁹⁹. Bu kap formuna ait son parça ise muhtemelen sivri ticaret amphorasına (Levha 11 Kat. 50) ait dip parçasıdır. Alçak halka kaideli ve kalın ayak kısmıyla korunabilmiş parça yüzeyinde hamur katkı maddeleri görülebilmektedir. Amphora dip parçası da benzer örnekler karşılaştırıldığında muhtemelen Late Roman Amphora 3 formuna ait olup İS 4. ve 5. yüzyıl arasına tarihlemek yanlış olmayacaktır¹⁰⁰. Bu formdaki benzer yapıdaki örnekler, Pieri 3B olarak İS 5. yüzyılın ilk çeyreğine tarihi verirken¹⁰¹, J. W. Hayes yakın profilli örnekleri¹⁰² İS 4. yüzyıl ortaları ile 5. yüzyıla, A. Opait ise İS 5. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirmeyi uygun görmüştür¹⁰³. Bazilika yapısı içerisinde kazılar sonucu ele geçen amphora parçaları İznik Gölü ve yakın bölgeler arasındaki ticareti bir nebze olsun göstermektedir.

İznik antik çağdan bu yana zeytin ve şarap üretimi konusunda önemini yitirmeden günümüze kadar süregelmiştir¹⁰⁴. Antik dönemde birçok kıyı bölgesinde zeytinyağı ve şarap ticareti en fazla yapılan ürünler arasında olup sivri dipli amphoranın da bazilika yapısında bulunması deniz ticaretinin İznik'te de görüldüğünün kanıtı olabildiğini düşündürür niteliktedir. Sivri dipli amphoralar ticari taşımacılıkta ve depolama da kullanılan en yaygın kap formudur. Değerlendirmeler sonucu katalogta yer alan amphora parçalarını Roma Dönemi'ne tarihlemek yanlış olmayacaktır.

⁹⁸ Kullanım amaçları için bk. Doğer 1991: 30-38.

⁹⁹ Robinson 1959: 119, pl. 34, 41, M373.

¹⁰⁰ Opait 1996: 208, no. 4; Pieri 2005: fig. 61, B2; Pieri 2005: 96, fig. 59. a.

¹⁰¹ Pieri 2005: 9-11, cont. 12; fig. 2, LRA 3B, 40-41.

¹⁰² Hayes 2005: 22, fig. 15.

¹⁰³ Opait 1996: 208, no. 4.

¹⁰⁴ Ayrıntılı bilgi için bk. Dernschwam 1987:218. "İznik Gölü çevresinde üzüm bağları, et, balık, ekmek, şarap, zeytin her şeyi bulmak mümkün".

3.2.1.5. Unguentarium (Levha 11)

Katalog içerisinde yer verilen unguentarium dip parçası (Levha 11 Kat. 51) tipolojik değerlendirmedeki tek örnek olması nedeniyle önemlidir. Unguentariumlar genellikle mezar hediyeleri olarak kullanılmaktadır. Kazılar sonucu ele geçen unguentarium dip parçası, bir mezar içerisinde bulunmamış olup günlük kullanım içerisinde bir görevi olduğunu düşündürmektedir. Dipten gövdeye kadar olan kısmı korunabilen parça; alçak ve düz halka kaideli olup gövdede belirgin bir şekilde şişkinlik verilmiştir. Ulaşılan verilerin sonucunda söz konusu örneğin Roma Dönemi'ne ait olmasından ileri bir tarihlendirilmesi yapılamamıştır.

3.2.1.6. Pithos (Levha 11)

Pithoslar; genellikle büyük boyutlu, kalın cidarlı kaplar olup sıvı ve katı besinlerin depolanmasında ya da ölü gömmelerde kullanım görebilmektedir. Bazilika yapısı içerisindeki kazılarda ele geçen ve muhtemelen depolama amaçlı kullanılan pithos ağız parçası (Levha 11 Kat. 52); dike yakın ağız profiline sahip ve hafif dışa dönük dudakları ise yuvarlatılmış şekilde biçimlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda söz konusu örneğin Roma Dönemi'ne ait olmasından öteye ayrıntılı bir tarihlendirilmesi yapılamamıştır.

3.2.2. Pişirme Kapları

Günümüz seramik çalışmalarında pişirme kapları genellikle formları ve amaçlarına göre; tencere/güveç ve tavalar olmak üzere alt gruplara ayrılmıştır. Ancak çalışmada alt form gruplarından sadece tencere/güveç ele geçtiği için bu forma (Grafik 6) ait parçalar değerlendirmeye alınmıştır. Kum ve kireç katkılı hamurlara sahip olan pişirme kapları ısıya karşı dayanıklılığı arttırmak için bu şekilde yapılmışlardır¹⁰⁵. Bu kap formları günlük kullanımda elverişli oldukları için yıllar boyunca tercih edilmiş ve ufak değişikliklerle yıllarca birbirine benzer formlarını korumuştur.

3.2.2.1. Tencere/Güveç (Levha 11-12)

¹⁰⁵ Korkut- Ercan 2008: 102-103.

Yuvarlak tabanlı, şişkin derin gövdeli ve açık ağızlı pişirme kapları literatürde tencere olarak adlandırılmaktadır. Tencere/Güveç kap formunun küçük sığ formlarıyla, ısıyı kolayca emebilmesi için ince cidarlı olmaları ve ısıyı eşit şekilde dağıtabilmek için yuvarlak tabanlı yapılmalarına dikkat edilmiştir. Pişirme kapları içerisinde bu kap formunda yer verilen beş adet tencere/güveç ağız parçası (Levha 11-12 Kat. 53-57) bulunmaktadır. Bu kap formuna ait parçalardan dört adeti kulpsuz (Levha 11-12 Kat. 53-56) şekilde bulunmaktadır. Hafif dışa çekik kenarlı ve şişkin dudaklı tencere/güveç ağız parçalarının (Levha 11-12 Kat. 53-56); gövde cidar kalınlığı aşağıya doğru inildikçe incelikir bunun nedeni ise ısıyı direkt emebilmeleridir. Katkı maddeleri yoğun bir şekilde gözle görülebilmektedir. Tencere/güveç ağız-kulp parçası (Levha 12 Kat. 57); hafif dışa çekik kenarlı ve şişkin dudak profillidir. Dudak bölümünün hemen altından küçük bir kulp üçgen şekilde gövdeye doğru inmektedir. Yapılan karşılaştırmalar ve değerlendirmeler sonucunda Orta Roma (İS 3. ve 4. yüzyıl) Dönemi'ne tarihlemek yanlış olmayacaktır.

3.3. KANDİLLER

Antik Dönem de çok fazla kullanım gören ve çağlar boyunca insanların yaşadıkları, çalıştıkları, ibadet ettikleri mekanları aydınlatmak için kullandıkları bir aydınlatma kabıdır. İnsanlık tarihinin en eski dönemlerinden itibaren kullanılan ocak ateşi, meşale gibi materyallerin yerini alan kandillerin kullanılmaya başlamasıyla birlikte, aydınlanma araçları çeşitlenmeye başlamıştır¹⁰⁶. Kandil; erken dönemlerden bu yana kullanılmaktadır. İÖ 1. ve İS 1. yüzyıllarda İtalya’da yeni kandil formları ortaya çıkmıştır¹⁰⁷. Yeni üretilen formların, burun uçları köşeli ya da yuvarlak yapılmakta ve burun yanlarında volüt bulunmaktadır.¹⁰⁸ İS 1. yüzyıl ortalarında basık yayvan formlu yeni bir form ortaya çıkar ve çoğunun üzerinde yapımcısının adı yer almaktadır. İS 3. yüzyılda muhtemelen yağın pahalı oluşundan dolayı İtalya’da kandil yapımı azalmaya başlar. İS 4. yüzyıl kandilleri Geç Roma Dönemi’nden Erken Bizans Dönemi’ne geçiş eserleri olarak kabul edilmektedir¹⁰⁹. Bu dönem kandillerinde gövde ve ağız uzamaktadır. İS 5. ve İS 6. yüzyılları içerisindeki kandiller oldukça kaba formlu ve bezemesiz sadece kalıp içindeki oyma çizgiler ile bezeme yapılmıştır. Bu yüzyıllar arasında ilk örnekler kahverengi sırlıdır. Bezeme, gövde üzerinde kabartma olarak asma ve sarmaşık dalları yapılmıştır ancak discus üzerine ise haç, mitolojik gibi konular yer almaktadır. Ephesos, Miletos, Sardes İS 5. ve 7. yüzyıllarında bu kentler de üretim başlamıştır. Katalog içerisinde neredeyse tam ele geçen kandiller tarihleme açısından şanslılardır. Belirli kriterleri olduğu için dahil olduğu dönem rahatlıkla belirlenebilmektedir. Bu çalışmada; sekiz adet tam kandil ve kulpu kırık kandiller (Levha 12-14 Kat. 58-65), beş adet ise discus parçaları (Levha 14-15 Kat. 66-70) yer almaktadır.

Kandillerin çeşitli kullanım alanları bulunmaktadır. Evler, caddeler¹¹⁰, sokaklar, hamamlar, tapınak ve kutsal alanlar ve mezarlarda ölü hediyesi olarak kullanım görmüşlerdir.

¹⁰⁶ Çokay 1996: 7-9; İnanan 2004: 5.

¹⁰⁷ Yılmaz 2012: 23.

¹⁰⁸ Perlzweig 1961: 22; Çokay 2000: 11.

¹⁰⁹ Öztürk 2003: 26.

¹¹⁰ Metin 2012: 18. “Ephesos Arkadian Caddesi’ndeki İS 4. yüzyıla tarihlenen bir yazıtta, yaklaşık 600 m olan portikonun 50 kandille aydınlatıldığından bahsedilmektedir.”

Bazilika yapısı içerisinde kazılar sonucu ele geçen kandil ve kandil parçaları muhtemelen aydınlatma amacıyla kullanım görmüş ve kalıpta yapılmışlardır. Katalog sıralamasında ilk tam kandil (Levha 12 Kat. 58); discus kısmı ve fitil deliği fazlaca tahrip olmuş plastik dairesel ve bitkisel bezemeler görülmektedir. Fitol deliği ortada ve küçük, kulp üzerinde yivler mevcut ve burun kısmı yuvarlaktır. Yüzeyde aşınmadan kaynaklı astar izi az görülebilmekte olup yanmadan kaynaklı is izleri mevcuttur. Bir sonraki tam kandil (Levha 12 Kat. 59); önceki kandil ile benzer özellikleri göstermektedir. Kulp kısmı kırık olan diğer iki kandil (Levha 13 Kat. 60-61); discus kısmında tahrip olmuş plastik dairesel bezeme görülmekte olup fazlaca aşınma söz konusudur. Tümlenen her iki kandilin (Levha 13 Kat. 62-63) burun kısımlarında kırıklık mevcut olup discus deliği ve dibinde de küçük kırıklar bulunmaktadır. Diskus çevresinde tahrip olmuş plastik dairesel bezeme, yatay olarak kandile bağlanan kulp ve üzerinde yer alan yivler yapılmıştır. Dış yüzeyi sade ve yanmadan kaynaklı is izi görülmektedir. Geniş discus ve fitil deliğine sahip tam kandil (Levha 13 Kat. 64); yuvarlak profilli olup yüzeyde yanmadan kaynaklı is izi mevcuttur. Discus ve burun kısmının kenarında haç motifi işlenmiş olup geniş discus (Levha 14 Kat. 65) ve fitil deliği yuvarlak profillidir. Discus çevresinde plastik yuvarlak ve ters üçgen motif olarak işlenmiştir. Kandil discus ve omuz bölümleri bulunan parçalar (Levha 14 Kat. 66-70) form ve bezeme açısından benzer özellikler göstermektedir. Katalogta yer verilen beş parçanın discusları üzerinde dairesel formda çizgi bezeme görülmekte olup yüzeyleri üzerinde yanmadan kaynaklı is izi mevcuttur. Kandiller grubu içerisinde değerlendirmeye alınan tam kandil ve discus parçaları, form ve bezeme özellikleri nedeniyle İS 4. ve İS 6. Yüzyıllar arasına tarihlemek doğru olacaktır. Kandiller benzer örneklerle karşılaştırıldığında Küçük Asya tipi Ephesos üretimi kandillere benzemektedir. İznik Roma Tiyatro Kazısı Tipolojisi ve diğer benzer örnekleri ile karşılaştırması yapılarak bu sonuca ulaşılmıştır. Tiyatronun tipolojisi içerisinde “Bruneau 4729” tipi dedikleri ve yerli kandil olarak düşündükleri kandil formları dönem olarak birbiriyle eşleşmesi tarihlendirmemizi güçlendirir niteliktedir.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu tez çalışması ile 2015 kazı sezonundan beri sürmekte olan İznik Gölü Sualtı Bazilikası Kazıları kapsamında, 2017 kazı sezonuna kadar olan süreçte ele geçen Helenistik, Roma ve Geç Roma Dönemi'ne ait kase, tabak, testi/sürahi, çömlek, çanak, amphora, pithos, unguentarium gibi kullanım gören kapların değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda özellikle yiyecek sunumuna yönelik sofrada kullanılan ince seramikler, sofraya hazırlama aşamasında kullanılan daha kaba seramikler ve çağlar boyunca insanların yaşamlarını sürdürdükleri, çalıştıkları, ibadet alanlarını aydınlatmak için kullandıkları kandiller ana başlıklar altında ele alınmıştır. Ele alınan bu konu çerçevesinde ilk olarak kazı deposundaki seramik envanteri taranmış ve bu konuya uygun görülen parçalar belirlenerek katalog çalışmasında sırasıyla yer verilmiştir. Yapılan çalışmaların sonucunda, tezin ana konusu olan Bazilika seramikleri, yapı ile birlikte değerlendirme altına alınarak kap form ve kronolojik sırasının verilmesi mümkün olmuştur. Yapılan karşılaştırmalar ve değerlendirmeler sonucunda seramik buluntularının yoğunluk gösterdiği dönem Roma Dönemi'dir.

Sualtı bazilikası bölümünde de değinildiği üzere yapının yıkıcı depremler geçirmesi, su tehlikesinin olması nedeniyle boşaltılmış olabileceği ve kaynaklarda geçen Koimesis'e taşınan naaş ile birlikte yapı içerisinde bulunan litürjik malzemelerin, eğer yapıldıysa mozaik döşemelerinin, fresklerinin de taşındığı düşüncesi yanlış olmayacaktır. Kazı çalışmaları neticesinde zemin döşemesine orta nef ve narteks kısmında ufak bir kalıntısına ulaşılması bizlere bazilika yapısının zemininin bile tehlikelerden dolayı sökülerek taşındığını şu an için gösterir niteliktedir.

Tüm çalışmalar neticesinde öncelikle dönemsel olarak ele aldığımız seramik buluntuları, arasında Helenistik Dönem seramiklerinin varlığı bizlere bazilika yapısından daha erken dönem bir yapının olabileceği sorusuna bir nebze de olsa ışık tutmuştur. Dolayısıyla Helenistik Dönem'de bazilika yapısından önceki bir evrede başka bir yapının varlığı irdelenmelidir. Nitekim Kazı çalışmalarında açığa çıkarılan sunu kasesi diyebileceğimiz tam kase, pişmiş toprak erotik figürin (Roma) ve Antoninus Pius sikkesi (İS 138-161) gibi erken dönem buluntuları yapının erken döneme ait olabileceğini bizlere gösterir niteliktedir. Yapının içerisinde ve çevresinde yapılan kazı çalışmaları boyunca, yüzey üzerinde tespit edilen mimari elemanları ve sütun tamburları bu savı daha da

güçlendirmektedir. Sondajlardaki katmanlar değerlendirildiğinde, seramik yoğunluğu II. ve III. katmandan gelmesi, V. ve VI. katmanlarda da Helenistik ve Roma dönemine tarihlenen seramik parçalarının dönemsel olarak sıralı şekilde olması homojen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Bir diğer önemli sonuç ise seramik buluntularının yoğunluğunun günlük kullanım kapları olmasıdır. Takdir edilmelidir ki bir bazilika yapısının seramikleri, ağırlıklı olarak litürjik malzemeler olmalıdır. Ancak bu çalışmada yer verilen seramik grupları bazilika yapısından ziyade sivil başka bir yapının varlığına işaret etmektedir. Ancak bu görüş şu an için elde edilen verilerle kesinlik kazanamamıştır.

2018 yılından bazilika yapısının yaklaşık 700 m güneyinde bulunan yapı kompleksi yapılan araştırmalar sonucu, bir konuta ait olduğu düşünülmüş ancak pişmiş toprak plaka ve baca deliklerinin olması bu yapının bir seramik fırınına ait olabileceğini düşündürmüştür. Yazılı kaynaklarda ve seyyahların notlarında, seramik atölyelerinin hava kirliliği nedeniyle sur dışına ve İznik Gölü kıyısına yapıldıkları yer almaktadır. Bu veriler ışığında, konut olarak düşünülen bu yapı kompleksinin, seramik fırını olma olasılığını daha da güçlendirmektedir. Daha sonraki bir dönemde yapılacak araştırmalarla bu düşünce tekrar gözden geçirilerek belki de yerel üretimi yanı başında olan bazilika yapısına da bir ışık tutacaktır. İznik'in yüzyıllar boyunca kavşak noktasında ve yol güzergahları üzerinde olması, bölgede ithal seramiklerin olabileceğini bizlere gösterir niteliktedir. İznik'te yerel bir üretim atölyesinin olup olmadığını söyleyebilmemiz için kent genelinde yeterli bir araştırmanın yapılmış olması gerekmektedir. Tüm bu veriler ışığında Bazilika yapısına ait olmadığını düşündüğümüz seramik parçaları muhtemelen başka bir dönemde başka bir yapı evresinde günlük kullanım sofrası ve mutfak kapları olarak kullanım görmüştür. Daha sonra ki dönemlerde yapılan araştırma ve kazılar, daha net verilere ulaşılabilmemizi sağlayacaktır.

KATALOG

Kat. No. 1- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2/ Apsis – Katman II

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_01

Ölçüleri: Ağız Çapı: 8,8 cm, Yükseklik: 2 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 5YR 5/3 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: 2.5YR 5/8 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Yumuşak

Tanım: Kase ağız parçası; içe dönük kenarlı kabartmalı kase. İç bükey dudak profilli. Bindirme yaprak motif ya da yumurta dizisi motifli.

Karşılaştırma: Courby 1922, Fig. 76. 2; Hellström 1965, Pl. 9, 110; Gassner 1997, Taf. 20, 261.

Tarih: İÖ 2. ve İÖ 1. yüzyıl

Kat. No. 2- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -76 cm Katman IV

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM116

Ölçüleri: Ağız Çapı: 18 cm Yükseklik: 1,4 cm Genişlik: 2,2 cm Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok az miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (Red)

Yüzey Rengi: 10R 5/6 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; içe dönük kenarlı. İnce elenmiş, çok iyi pişirilmiş, hava kabarcıksız hamur yapısı.

Karşılaştırma: Ateş 2003: 87 Becher 1 Kat. Nr. 13 ; Ladstätter 2008: 110 Taf. 281 Kat. Nr. TS 113.

Tarih: İÖ 1. yüzyıl

Kat. No. 3- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon- -23 / -30 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM45

Ölçüleri: Ağız Çapı: 18,2 cm Yükseklik: 1,9 cm Genişlik: 3,6 cm Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 10YR 6/3(Pale Brown)

Yüzey Rengi: 7.5YR 4/6(Strong Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; içe dönük kenarlı. İç ve dış yüzeyde astar.

Karşılaştırma: Fırat 1992: Lev. 39, 154; Lev. 48, 200/201; Ateş 2003: 87 Becher 1 Kat. Nr. 13;
Abdioğlu 2007: Lev. 5, 4/7.; Ladstätter 2008: 110 Taf. 281 Kat. Nr. TS 113.

Tarih: İÖ 1. ve İS 4. yüzyıl

Kat. No. 4- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_72

Ölçüleri: Ağız Çapı: 7 cm, Yükseklik: 1,3 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 5YR 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dışa dönük kenarlı. Gövdeye geçiş dış bükey devam etmekte. İç yüzeyde astar izi.

Karşılaştırma: Hayes 2008: 132 Fig. 4 P 35048.

Tarih: İÖ 1. yüzyıl

Kat. No. 5- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis İç – Katman IV

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_129

Ölçüleri: Ağız Çapı: 4,4 cm, Yükseklik: 1,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 10YR 8/2 (Very Pale Brown)

Yüzey Rengi: 7.5YR 5/4 (Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dışa dönük kenarlı. Dudak bölümünün altını çeviren çizgisel bezek.

Karşılaştırma: Hayes 2008: 132 Fig. 4 P 35048.

Tarih: İÖ 1. yüzyıl

Kat. No. 6- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman VI

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_62

Ölçüleri: Ağız Çapı: 5,4 cm, Yükseklik: 0,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 5YR 7/8 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5YR 4/7 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Orta Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dışa dönük kenarlı. Dudak kenarında çentik ve dairesel çizgi bezeme. Dış yüzeyde ve dudak bölümünde astar izi.

Karşılaştırma: Hayes 1972: 145 Fig. 27 Form 93; Özdemir 2009:119 Kat. Nr. 82.

Tarih: İÖ 2. ve İÖ 1. yüzyıl

Kat. No. 7- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -124 cm Katman V

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM142

Ölçüleri: Ağız Çapı: 7,6 cm Yükseklik: 1,7 cm Genişlik: 3,8 cm Kalınlık: 0,3 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (Light Reddish Brown)

Yüzey Rengi: 5YR 3/2 (Dark Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dışa dönük kenarlı. Dudak kenarında çentik ve dairesel çizgi bezeme.
Dış yüzeyde ve dudak bölümünde astar izi.

Karşılaştırma: Özdemir 2009:119 Kat. Nr. 82.

Tarih: İÖ 2. ve İÖ 1. yüzyıl

Kat. No. 8- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis – -10/-28 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM66

Ölçüleri: Ağız Çapı: 7,2 cm Yükseklik: 1,5 cm Genişlik: 3,4 cm Kalınlık: 0,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, çok az miktarda kalker ve taşçık

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (Red)

Yüzey Rengi: 5R 2.5/1 (Reddish Black)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dışa dönük kenarlı. Dikdörtgen gövde profilli. İç ve dış yüzeyde iyi korunmuş kaliteli astar.

Karşılaştırma:-

Tarih:-

Kat. No. 9- Tam Kase

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman II

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_31

Ölçüleri: Ağız Çapı: 10 cm, Yükseklik: 3,7 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 7.5YR 5/4 (Brown)

Yüzey Rengi: 2.5YR 2.5/1 (Reddish Black)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Düz dipli tam kase; dışa dönük kenarlı. İç ve dış yüzeyde astar izi.

Karşılaştırma: Gassner 1997: 44 Taf. 5.90.

Tarih: İÖ 2. ve İS 1. yüzyıl

Kat. No. 10- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon -26 / -38 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM33

Ölçüleri: Ağız Çapı: 12,2 cm Yükseklik: 2,5 cm Genişlik: 3,4 cm Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve taşçık

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (Pink)

Yüzey Rengi: 5YR 4/3 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: İnce seramiklerden astarlı seramikler grubuna ait kase ağız parçası; dış bükey derinlemesine çizgilere sahip dudak ve derin gövde profili. iç ve dış yüzeyde iyi korunmuş astar.

Karşılaştırma: Gassner 1997: 44 Taf. 5.90.

Tarih: İÖ 2. ve İS 1. yüzyıl

Kat. No. 11- Tabak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_120

Ölçüleri: Ağız Çapı: 30 cm, Yükseklik: 0,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 7.5YR 4/3 (Brown)

Yüzey Rengi: 2.5YR 4/6 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tabak ağız parçası; dışa uzanan dudak kenarlı. Yüzeyde az astar izi.

Karşılaştırma: Hayes 2008: 130 Fig. 3 P 20528.

Tarih: İÖ 1. yüzyıl

Kat. No. 12- Tabak Kaide-dip Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman VI

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_46

Ölçüleri: Kaide Çapı: 10,4 cm, Yükseklik: 2 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 7.5YR 5/2 (Weak Red)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tabak kaide-dip parçası; dip aşağı eğimlidir. Kabın iç yüzeyinde kazıma yöntemiyle yapılmış küçük dairesel formu delikli bir motif görülmekte. Aşınmış astar.

Karşılaştırma: -

Tarih:-

Kat. No. 13- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon -38 / -61 cm Katman III

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM41

Ölçüleri: Ağız Çapı: 6,8 cm Yükseklik: 1,5 cm Genişlik: 1,7 cm Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 10YR 4/2(Dark Grayish Brown)

Yüzey Rengi: 10YR 4/1(Dark Gray)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dışa çekik kenarlı. Düz gövde profilli. Dış yüzeyinde yivler mevcut. İç ve dış yüzeyinde astar izi görülmekte.

Karşılaştırma:-

Tarih:-

Kat. No. 14- Tabak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon - 0 / -13 cm Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM10

Ölçüleri: Ağız Çapı: 21,4 cm, Yükseklik: 2,8 cm, Genişlik: 4 cm, Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika.

Hamur Rengi: 5YR 4/1 (Dark Gray)

Yüzey Rengi: 10YR 3/1 (Very Dark Gray)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tabak ağız parçası; kenar kısmı kalın dudak profilli. Astar izi yer yer görülmekte.

Karşılaştırma:- ?

Tarih:-

Kat. No. 15- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_13

Ölçüleri: Ağız Çapı: 6,5 cm, Yükseklik: 2,6cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 10R 5/8 (Red)

Yüzey Rengi: 5YR 5/6 (Yellowish Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dudak bölümü şişkin. İç çekik kenar ve dış bükey gövde. İç yüzeyde iyi, dış yüzeyde astar izi aşınmıştır. Doğu sigillatlarından ESA grubuna dahildir.

Karşılaştırma: Ladstätter 2005: 357 Taf. 206 K 906; Hayes 2008: Fig. 3 64 P 14964.

Tarih: İS 1. ve 2. yüzyıl

Kat. No. 16- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -10 / -22 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM93

Ölçüleri: Ağız Çapı: 8,2 cm Yükseklik: 3,9 cm Genişlik: 4,8 cm Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 10R 6/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 5YR 4/6 (Yellowish Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dışa çekik kenarlı dudak profilli ve derin bir gövdeye sahiptir. Aşınmadan kaynaklı her iki yüzeyde de astar izi az görülmektedir. Muhtemelen ESA grubuna dahildir.

Karşılaştırma: Hayes 2008: Fig. 36 1144 P 27177, 140 Fig. 7 180 P 27947.

Tarih: İS 2. Yüzyıl

Kat. No. 17- Kase Kaide-dip Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_108

Ölçüleri: Kaide Çapı: 6,8 cm, Yükseklik: 2,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: 5YR 4/3 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Derin kase kaide (ayak) parçası; dış bükey profilli deri gövde yapısı. İç yüzeyde astar izi mevcut. Sigillatalardan ESC grubuna dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Hayes 2008: 134 Fig. 5 P 9157.

Tarih: İS 1. yüzyıl

Kat. No. 18- Kase Kaide-dip Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_103

Ölçüleri: Kaide Çapı: 5,8 cm, Yükseklik: 2,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 2.5YR 6/4 (Light Reddish Brown)

Yüzey Rengi: 2.5YR 3/3 (Dark Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase, yüksek kaide parçası; iç yüzeyde iyi korunmuş astar. Dış yüzeyde kaide astarsız bırakılmış. Akıtma tekniğinden kaynaklanan koyu astar. Sigillatalardan ESC grubuna dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Gassner 1997: 160 Taf. 52 Fig. 642.

Tarih: İS 1. yüzyıl

Kat. No. 19- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis – 0 / - 10 cm Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM57

Ölçüleri: Kaide Çapı: 5,2 cm Yükseklik: 1,4 cm Genişlik: 3,8 cm Kalınlık: 0,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kalker ve taşçık

Hamur Rengi: 10R 4/1 (Dark Reddish Gray)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Çok Sert

Tanım: Kase kaide parçası; alçak kaide ve derin gövde profili göstermekte. Dış yüzeyde aşınmadan kaynaklı astardan kalma izler görülmekte. Sigillatardan ESC grubuna dahil edilmiştir.

Karşılaştırma:- Gassner 1997: 160 Taf. 52 Fig. 642.

Tarih: İS 1. yüzyıl

Kat. No. 20- Kase Gövde Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon – Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM08

Ölçüleri: Ağız Çapı: - , Yükseklik: 2,5 cm, Genişlik: 3,6 cm, Kalınlık: 0,3 cm, Betim: 1,3 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker.

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/4 (Light Reddish Brown)

Yüzey Rengi: 2.5 YR 4/6 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: ESC 3 Kase gövde parçası; üst gövde ve aşınmış dudak parçası. Dudak kısmında kabartma rozet bezemesi ve rozetin altında boyun kısmını gösteren dışa çıkı gövde profili. Astar izi yer yer görülmektedir.

Karşılaştırma: Hayes 1985: 76, tav. XVII, 6, L19; Ladstätter 2005: 326 Taf. 185 K 607; Hayes 2008: 200, fig. 24, no. 792. (Hayes Form 3)

Tarih: İS 1. ve İS 2. yüzyıl

Kat. No. 21- Testi/Sürahi Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -10 / -22 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM97

Ölçüleri: Ağız Çapı: 5,6 cm Yükseklik: 4,3 cm Genişlik: 5,4 cm Kalınlık: 0,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Yüzey Rengi: 2,5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Testi/sürahi ağız parçası; düz bir dudak, torba şeklinde açılan gövde profili. Dış yüzeyinde yer yer astar izi görülmektedir.

Karşılaştırma: Gassner 1997 : 158 Taf. 51 630.

Tarih: İS 3. yüzyıl

Kat. No. 22- Tabak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_76

Ölçüleri: Ağız Çapı: 25,2 cm, Yükseklik: 3,2 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, az miktarda kalker ve taşçık

Hamur Rengi: 10YR 7/3 (Very Pale Brown)

Yüzey Rengi: 5YR 4/4 (Reddish Brown), 5YR 5/8 (Yellowish Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tabak ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve gövde iç bükey devam etmektedir. İç yüzeyde iyi korunmuş astar izi mevcut. Afrika Kırmızı Astarlı Seramikler grubuna dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Hayes 1972: 146 Form 93 Fig 19; Hayes 1972, Fig. 27, Form 94.1; Uygun 2011: Lev. 25, 370;. Levha 31- 247.

Tarih: İS 2. ve İS 4. yüzyıl

Kat. No. 23- Tabak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon -0 / -26 cm Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM32

Ölçüleri: Ağız Çapı: 17,4 cm Yükseklik: 2,6 cm Genişlik: 4,9 cm Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika az miktarda kalker.

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6(Light Red)

Yüzey Rengi: 2.5YR 4/6 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Orta

Tanım: Tabak ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve gövde iç bükey devam etmektedir. İç yüzeyde iyi korunmuş astar izi mevcut. Afrika Kırmızı Astarlı Seramikler grubunda Hayes form 57'ye dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Ateş 2003: 135 Tabak 13 Kat. Nr. 190.

Tarih: İS 4. yüzyıl

Kat. No. 24- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -10 / -28 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM75

Ölçüleri: Ağız Çapı: 13,2 cm Yükseklik: 3,3 cm Genişlik: 6,1 cm Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 7.5YR 5/4 (Brown)

Yüzey Rengi: 7.5YR 4/4 (Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; ağız hafif içe çekilmiş, ağız bandı üzeri dirsek profillidir. Gövde konik biçimlidir. Her iki yüzey üzerinde az da olsa astar izi mevcuttur. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri form 1B içerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Hayes 1972: 325-326, Fig. 65, form 1B, no. 4; Atlante I: 232, CXI, no. 2; Ateş 2003: 122 Schale 22 Kat. Nr. 123-128; Erol 2011: 339 Kat. Nr. K 66; Aktaş 2018: Kat. 248, 248.

Tarih: İS 4. yüzyıl sonu ve İS 5. yüzyıl başı

Kat. No. 25- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis – 0/-10 cm Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM58

Ölçüleri: Ağız Çapı: 16,2 cm Yükseklik: 3,9 cm Genişlik: 9,8 cm Kalınlık: 1,1 cm

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, az miktarda kalker ve taşçık

Hamur Rengi: 10R 6/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 7.5YR 4/6 (Light Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; hafif içe çekilmiş ağız bandı düz ve küresel gövde. Aşınmadan kaynaklı iç ve dış yüzeyde astar izleri az görülmektedir. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri form 3 içerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Ladstätter 2005: 319 Taf. 181 K 530; Hayes 2008: Fig. 42 1331, Fig. 40 1283, Fig. 40 Pl. 63 1294.

Tarih: İS 4. yüzyıl

Kat. No. 26- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis –10/-28 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM69

Ölçüleri: Ağız Çapı:16 cm Yükseklik: 4,7 cm Genişlik: 10,2 cm Kalınlık: 1,1 cm

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, az miktarda kalker ve taşçık

Hamur Rengi: : 10R 6/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 7.5YR 4/6 (Light Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; hafif içe çekilmiş ağız bandı düz ve küresel gövde. Aşınmadan kaynaklı iç ve dış yüzeyde astar izleri az görülmektedir. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri form 3 içerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Ladstätter 2005: 319 Taf. 181 K 530; Conrad 2007: 228, abb. 22, no. 1123; Atlante I 232, CXI, no. 12; Hayes 2008: Fig. 42, 1331.

Tarih: İS 4. yüzyıl

Kat. No. 27- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -50 / -54 cm Katman IV

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM108

Ölçüleri: Ağız Çapı: 10,4 cm Yükseklik: 3,6 cm Genişlik: 9,6 cm Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok az miktarda mika, kalker ve taşçık

Hamur Rengi:

Yüzey Rengi: 10R 4/1 (Dark Reddish Gray)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Çok sert

Tanım: Kase ağız parçası; ağız hafif içe çekilmiş, ağız bandı düz profillidir. Keskin bir şekilde gövdeye iniş. Gövde konik biçimlidir. Boyun kısmında dışa çıkıntı yapan gövde profili. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri form 3A? içerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Luca 1984: 10, Kat. No. 11, taf. 27K; Williams 1989: 49, Fig. 23, no. 277, 3H; Hayes 2008: 243, Fig. 41, no. 1305; Erol 2011: 377 Kat. No. K-178.

Tarih: İS 5. yüzyıl

Kat. No. 28- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon -23 / -30 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM44

Ölçüleri: Ağız Çapı: 10 cm Yükseklik: 3,1 cm Genişlik: 5,3 cm Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 10YR 4/2(Dark Grayish Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; düz dudak ve derin gövde profillidir. Aşınmadan kaynaklı her iki yüzeyde astar izi görülmemektedir. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Ateş 2003: 108 Napf 21 Kat. Nr. 83.

Tarih: İS 2. ve İS 3. yüzyıl

Kat. No. 29- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_10

Ölçüleri: Ağız Çapı: 14,4 cm, Yükseklik: 4,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 2.5YR 7/8 (Red)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Orta Sert

Tanım: : Kase ağız parçası; düz dudak ve derin gövde profillidir. Aşınmadan kaynaklı her iki yüzeyde astar izi görülmemektedir.

Karşılaştırma: Hayes 2008: 245 Fig. 41 P 27162.

Tarih: İS 2. ve İS 3. yüzyıl

Kat. No. 30- Tabak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2/ Apsis Dış – Katman II

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_43

Ölçüleri: Ağız Çapı: 29,4 cm, Yükseklik: 5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, az miktarda kalker ve taşçık (0,6cm)

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (Yellowish Red)

Yüzey Rengi: 2.5YR 5/8 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tabak ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve gövde iç bükey devam etmektedir. İç yüzeyde iyi korunmuş astar izi mevcut. Kaide (ayak) bölümünün küçük bir kısmı korunmuş. . Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikler grubunda Hayes form 2B? İçerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Hayes 2008: 226 fig. 35, P. 35067.

Dönemi: İS 4. ve İS 5. yüzyıl

Kat. No. 31- Tabak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis İç – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_44

Ölçüleri: Ağız Çapı: 30,4 cm, Yükseklik 4,9

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2.5YR 5/8 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tabak ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve gövde iç bükey devam etmektedir. Ağız ve kaide (ayak) parçası korunmuş durumdadır. Aşınmadan kaynaklı her iki yüzeyde astar izi az görülmektedir. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikler grubunda Hayes form 2B İçerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Hayes 1972: 328, Fig. 66, no. 2; Gassner 1997: 141, taf 45, no. 540; Hayes 2008: 237, fig. 27, no. 1238, 226 Fig. 35 P. 35067; Aktaş 2018: Kat. No. 279, 279.

Tarih: İS 4. ve İS 5. yüzyıl

Kat. No. 32- Tabak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -10 / -28 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM74

Ölçüleri: Ağız Çapı: 28,8 cm Yükseklik: 3,2 cm Genişlik: 7,2 cm Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 7.5 YR 5/2 (Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tabak ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve gövde iç bükey devam etmektedir. Aşınmadan kaynaklı her iki yüzeyde astar izi az görülmektedir. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikler grubunda Hayes form 2B İçerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Hayes 1972: 328, Fig. 66, no. 2; Gassner 1997: 141, taf 45, no. 540; Ateş 2003: 133 Schale 40 Kat. Nr. 176; Hayes 2008: 237, fig. 27, no. 1238, 226 Fig. 35 P. 35067; Aktaş 2018: Kat. No. 278, 278.

Tarih: İS 4. ve İS 5. Yüzyıl

Kat. No. 33- Tabak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_09

Ölçüleri: Ağız Çapı: 33,2 cm, Yükseklik: 2,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 2.5YR 5/6 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Orta sert

Tanım: Tabak ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve gövde iç bükey devam etmektedir. İç yüzeyde iyi korunmuş astar izi mevcut. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikler grubunda Hayes form 2D? İçerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Hayes 1972: 146 Form 93 Fig 19; Hayes 1972: Fig. 27, Form 94.1; Hayes 1972: Fig. 27, Form 93; Fırat 1999: Lev. 81, 340; Poblome 1999: F.40, 4; Hayes 2008: Fig. 37, no. 1241.

Tarih: İS 5. ve 6. yüzyıl ?

Kat. No. 34- Tabak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -10 / -28 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM89

Ölçüleri: Ağız Çapı: 20,6 cm Yükseklik: 2,2 cm Genişlik: 9,6 cm Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 10YR 5/3 (Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tabak ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve gövde iç bükey devam etmektedir. Aşınmadan kaynaklı her iki yüzeyde astar izi az görülmektedir. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikler grubunda Hayes form 2D? İçerisine dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Hayes 2008: 238, Fig. 37, no. 1241; Ateş 2003: 130 Schale 35 Kat. Nr. 169; Aktaş 2018: Kat. No. 287, 287.

Tarih: İS 5. yüzyıl

Kat. No. 35- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ-2_CIZIM08

Ölçüleri: Ağız Çapı: 8,4 cm, Yükseklik: 1,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 5YR 3/3 (Dark Reddish Brown), 2.5YR 5/6 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dudak kenarı dışa uzantılı, sığ bir gövdeye sahip. Astar izi en iyi korunabilen parçalardandır. Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramik grubuna dahil edilmiştir. (Hayes form 2)

Karşılaştırma: Fırat 1999: 41, 42, Levha 48-52; Hayes 1972: 373-375, fig. 80; Hayes 2008: 203 Fig. 26 Pl. 45 P 9858; Tezer 2011: Levha 9-48, 104; Ergürer 2016: Kat. No. 112, 141.

Tarih: İS 5. yüzyıl

Kat. No. 36- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_82

Ölçüleri: Ağız Çapı: 7,4 cm, Yükseklik: 1,2 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2.5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; içe dönük kenarlı ve şişkin dudaklı profil vermektedir. İç yüzeyde astar izi. Doğru sigillatları grubundan ESC grubuna dahildir.

Karşılaştırma: Hayes 2008: 146 Fig. 9 P 20825.

Tarih: İS 1. yüzyıl

Kat. No. 37- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon -50 / -70 cm Katman III

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM51

Ölçüleri: Ağız Çapı: 17,8 cm Yükseklik: 1,9 cm Genişlik: 3,9 cm Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 5YR 5/6(Yellowish Red)

Yüzey Rengi: 5YR 5/8(Yellowish Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: : Kase ağız parçası; içe dönük kenarlı profil vermektedir. İç yüzeyde astar izi. Doğu sigillatlarından ESC grubuna dahildir.

Karşılaştırma: Ateş 2003: 99 Napf 5 Kat Nr. 51.

Tarih: İS 1. yüzyıl

Kat. No. 38- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman II

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_24

Ölçüleri: Ağız Çapı: 15,4 cm, Yükseklik: 2,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 2.5 YR 5/8 (Red)

Yüzey Rengi: 2.5 YR 4/8 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; iç bükey dudak profilli. İyi korunmuş astar. Doğu sigillatlarından ESC grubuna dahildir.

Karşılaştırma: Gassner 1997: 130 Taf. 42 Fig. 491 130.

Tarih: İS 1. yüzyıl

Kat. No. 39- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman V

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_57

Ölçüleri: Ağız Çapı: 21,4 cm, Yükseklik: 2,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve orta miktarda kalker

Hamur Rengi: 2.5YR 7/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2.5YR 5/8 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Orta sert

Tanım: Kase ağız paçası; dıştan kalınlaştırılmış ağızlı, dışa eğik gövde profillidir. Aşınmadan kaynaklı her iki yüzeyde astar izi az görülmektedir. Doğu sigillatlarından ESC grubuna dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Erol 2011:184 Kat. No. K-65.

Tarih: İS 2. ve İS 3. yüzyıl

Kat. No. 40 - Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -10 / -28 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM80

Ölçüleri: Ağız Çapı: 11,2 cm Yükseklik: 1,6 cm Genişlik: 3,9 cm Kalınlık: 0,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kalker ve taşçık

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 2.5YR 4/8 (Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kase ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve derin gövde profilli geniş dudaklı kase. Aşınmadan kaynaklı iç ve dış yüzeyde astar izi az görülmektedir. Doğu sigillatlarından ESC grubuna dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Ladstätter 2005: 357 Taf. 206 K906.

Tarih: İS 2. yüzyıl

Kat. No. 41- Kase Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_56

Ölçüleri: Ağız Çapı: 11 cm, Yükseklik: 1,7 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5YR 4/6 (Yellowish Red)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Yumuşak

Tanım: Kase ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve derin gövde profilli geniş dudaklı kase. Aşınmadan kaynaklı iç ve dış yüzeyde astar izi az görülmektedir. Doğu sigillatlarından ESC grubuna dahil edilmiştir.

Karşılaştırma: Hayes 2008: 140 Fig. 7 P 27498.

Tarih: İS 1. ve İS 3. yüzyıl

Kat. No. 42- Çömlek Ağız-kulp Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon - 0 / -13 cm Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM11

Ölçüleri: Ağız Çapı: 13,4 cm, Yükseklik: 5,1 cm, Genişlik: 6,8 cm, Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, kalker, taşçık ve az miktarda kuvarz.

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (Red)+5YR 5/3 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Çok Sert

Tanım: Muhtemelen çömlek ağız-kulp parçası; dışa çekik kenarlı, ağız kısmının her iki yanından kulptan gövdeye geçiş. Kulp üzerinde yivler mevcut. Yüzeyde belirgin katkı maddesi görülmekte.

Karşılaştırma:-

Tarih: Roma Dönemi?

Kat. No. 43- Çömlek Ağız- kulp Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis İç – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_16

Ölçüleri: Ağız Çapı: 15 cm, Yükseklik: 4.6cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, kalker, taşçık ve az miktarda kuvarz

Hamur Rengi: 5YR 6/8 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert, çok katkılı, az hava kabarcıklı

Tanım: Muhtemelen çömlek ağız-kulp parçası; dışa çekik kenarlı, ağız kısmının her iki yanından kulptan gövdeye geçiş. Kulp üzerinde yivler mevcut. Yüzeyde belirgin katkı maddesi görülmekte.

Karşılaştırma: -

Tarih: Roma Dönemi

Kat. No. 44- Çanak Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_102

Ölçüleri: Ağız Çapı: 40,6 cm, Yükseklik: 4,8 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 5YR 5/1 (Gray) + 5YR 5/6 (Yellowish Red)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Çanak ağız parçası; dudak dışı çekik kenarlı ve oluklu bir profil göstermektedir. Gövde şişkin devam etmekte. Aşınmadan kaynaklı her iki yüzeyde de astar izi görülmemektedir.

Karşılaştırma: -

Tarih: Roma Dönemi?

Kat. No. 45- Testi/Sürahi Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_119

Ölçüleri: Ağız Çapı: 6,4 cm, Yükseklik: 3,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, kalker, taşçık ve kuvarz.

Hamur Rengi: 5YR 5/8 (Yellowish Red)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Testi ağız parçası; dudak dışı çekik, fazla aşınmadan çap yaklaşık olarak alınmıştır. Gövde girinti çıkıntılı profil verir.

Karşılaştırma: -

Tarih: Roma Dönemi?

Kat. No. 46- Testi/Sürahi Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis İç – Katman IV

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_128

Ölçüleri: Ağız Çapı: 4 cm, Yükseklik: 2,3 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika kalker ve taşçık

Hamur Rengi: 2.5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Çok sert

Tanım: Testi ağız parçası; dudağın iç kısmında içeri derin bir girinti yaptıktan sonra keskin bir çıkıntıyla gövdeye geçer.

Karşılaştırma: -

Tarih: Roma Dönemi?

Kat. No. 47- Testi/Sürahi Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman II

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_21

Ölçüleri: Ağız Çapı: 5,5, Yükseklik

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (Red)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Testi ağız ve boyun parçası; dışa çekik kenarlı ve boyun kısmı dik profil göstermekte. Kaba ve özensiz bir yapıya sahip.

Karşılaştırma: -

Tarih: Roma Dönemi?

Kat. No. 48- Testi/Sürahi Dip Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -10 / -22 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM94

Ölçüleri: Dip Çapı: 4 cm Yükseklik: 4,6 cm Genişlik: 7,5 cm Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve kalker

Hamur Rengi: 7.5YR 6/1 (Gray)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Çok Sert

Tanım: Testi/sürahi dip parçası; alçak halka kaideli, derin ve yukarı doğru genişleyen gövde kısmı.

Karşılaştırma:-

Tarih: Roma Dönemi?

Kat. No. 49- Amphora Gövde Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_23

Ölçüleri: Genişlik: 9 cm, Uzunluk:15,3 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika kalker ve az miktarda kuvarz

Hamur Rengi: 5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Late Roman Amphora 3 gövde parçası. Muhtemelen sivri dipli ticaret amphorasına ait gövde parçası. Parça dibe doğru sivrilen bölüme aittir.

Karşılaştırma: Robinson 1959: 119, pl. 34, 41, M373; Pieri 2005: 96, fig. 59. a.

Tarih: İS 5. ve 7. yüzyıl

Kat. No. 50- Amphora Dip Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_24

Ölçüleri: Dip Çapı: 3,4 cm, Yükseklik: 1,7 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kuvarz

Hamur Rengi: 5YR 3/4 (Dark Reddish Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Late Roman Amphora 3 dip parçası. Muhtemelen sivri ticaret amphorasına aittir. Alçak halka kaideli.

Karşılaştırma: Opait 1996: 208, no. 4; Pieri 2005: fig. 61, B2, 96, fig. 59.a.

Tarih: İS 4. ve 5. yüzyıl

Kat. No. 51- Unguentarium Dip Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_66

Ölçüleri: Dip Çapı: 3,2 cm, Yükseklik: 3,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, kalker ve taşçık

Hamur Rengi: 7.5YR 6/3 (Light Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Unguentarium dip parçası; gövde ve dip kısmı tam olarak ele geçmiştir. Alçak halka kaideli olup gövdede belirgin bir şişlik görülmekte.

Karşılaştırma: -

Tarih: Roma Dönemi

Kat. No. 52- Pithos Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman V

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_60

Ölçüleri: Ağız Çapı: 42 cm, Yükseklik: 6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, orta miktarda kalker ve taşçık

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (Yellowish Red)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Muhtemelen pithos ağız parçası; dike yakın ağız profili hafif dışa dönmüş dudakları ise yuvarlatılmıştır. Muhtemelen şişkin bir gövdeye sahip.

Karşılaştırma: -

Tarih: -

Kat. No. 53- Tencere/Güveç Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman V

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_34

Ölçüleri: Ağız Çapı: 22,4 cm, Yükseklik: 1,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika kalker ve az miktarda kuvarz

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (Red)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tencere/güveç ağız parçası; hafif dışa çekik kenarlı şişkin dudaklıdır. Katkı maddeleri görülmektedir.

Karşılaştırma: Hayes 1972: 36 Fig. 5 Form 9a; Tezer 2011: Levha 16, 80.

Tarih: İS 2. ve İS 3. yüzyıl

Kat. No. 54- Tencere/Güveç Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_22

Ölçüleri: Ağız Çapı: 17,4 cm, Yükseklik: 8,1 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, kalker, taşçık ve kuvarz

Hamur Rengi: 5YR 4/6 (Yellowish Red), 5YR 4/2 (Dark Reddish Gray)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tencere/güveç ağız parçası; hafif dışa çekik kenarlı ve şişkin dudaklıdır. Katkı maddeleri görülmektedir.

Karşılaştırma: Meriç 2002: 110 Lev. 64 K. 738.

Tarih: İS 1. ve İS 3. yüzyıl

Kat. No. 55- Tencere/Güveç Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon -Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM03

Ölçüleri: Ağız Çapı: 16,8 cm, Yükseklik: 2,3 cm, Genişlik: 4 cm, Kalınlık: 0,9 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, kalker ve taşçık.

Hamur Rengi: 2.5YR 4/6 (Red)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Çok Sert.

Tanım: Tencere/güveç ağız parçası; hafif dışa çekik kenarlı ve şişkin dudaklıdır. Katkı maddeleri görülmektedir. Tipik pişirme kabı özellikleri görülmekte; renksiz yüzey, çok ve belirgin katkı maddeli hamur yapısı.

Karşılaştırma: Gassner 1997: 159 Taf. 51638.

Tarih: İS 4. yüzyıl

Kat. No. 56- Tencere/Güveç Ağız Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_69

Ölçüleri: Ağız Çapı: 26,6 cm, Yükseklik: 1,8 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika, kalker ve taşçık

Hamur Rengi: 5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Tencere ağız parçası; dışa çekik ağızlı ve küresel gövdeli. Kattı maddeleri yoğun bir şekilde görülmektedir.

Karşılaştırma: -

Tarih: -

Kat. No. 57- Tencere/Güveç Ağız-Kulp Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon -Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM07

Ölçüleri: Ağız Çapı: 16,6 cm, Yükseklik: 4,7 cm, Genişlik: 4,6 cm, Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika.

Hamur Rengi: 2.5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: -

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Çok Sert.

Tanım: Tencere/güveç ağız-kulp parçası; hafif dışa çekik kenarlı ve şişkin dudaklıdır. Dudak bölümünün hemen altında kulp görülmekte. Katkı maddeleri görülmektedir.

Karşılaştırma: Gassner 1997: 174 Kat. 715.

Tarih: İS 3. yüzyıl

Kat. No. 58- Tam kandil

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 4-A_CIZIM_KN1

Ölçüleri: Genişlik: 9,4 cm, Yükseklik: 4,3 cm, Dip Çapı: 3 cm, Discus Çapı: 0,8 cm, Fitol Delik Çapı: 1,2 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (Pink)

Yüzey Rengi: 2.5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Tam kandil. Diskusta ve fitil değili etrafında tahrip olmuş plastik dairesel ve bitkisel bezeme. Yüzeyde yanmadan kaynaklanan is izi.

Karşılaştırma: Ladstätter 2005: 337 Taf. 192 ve 218 K 719.

Tarih: İS 4. ve İS 6. yüzyıl

Kat. No. 59- Tam Kandil

Buluntu Yeri: Sondaj 4A – Katman II

Envanter No: NK_BZL15_SNDJ 4-A_CIZIM_KN1

Ölçüleri: Genişlik: 9,8 cm, Yükseklik: 4,4 cm, Discus Çapı: 1,2 cm, Discus Yüksekliği: 2,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: 5 YR 4/4 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Tam kandil. Diskusta tahrip olmuş plastik dairesel bezeme; Bunun dışında yüzey sade. Yüzeyde yanmadan kaynaklanan is izi.

Karşılaştırma: Ladstätter 2005: 337 Taf. 192 ve 218 K 719.

Tarih: İS 4. ve İS 6. yüzyıl

Kat. No. 60- Kulpu Kırık Kandil

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_KN3

Ölçüleri: Çap: 6,1 cm, Yükseklik: 3 cm, Uzunluk 8,8 cm, Diskus Çapı: 4,3 cm, Diskus Derinliği: 2,1 cm, Diskus Delik Çapı: 1 cm, Burun Delik Çapı: 1,1 cm, Dip Çapı: 2,6 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: 5 YR 4/4 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Kulpu kırık kandil. Diskusta tahrip olmuş plastik dairesel bezeme; Bunun dışında yüzey sade. Yüzeyde yanmadan kaynaklanan is izi.

Karşılaştırma: Ladstätter 2014: 578 Taf. 202; 399 K1112.

Tarih İS 4. ve İS 6. yüzyıl

Kat. No. 61- Kulpu Kırık Kandil

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_KN4

Ölçüleri: Çap: 6,2 cm, Yükseklik: 3,3 cm, Uzunluk 8,2 cm, Diskus Çapı: 4 cm, Diskus Derinliği: 2,1 cm, Diskus Delik Çapı: 1 cm, Burun Delik Çapı: 0,8 cm, Dip Çapı: 2,9 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR 3/3(Dark Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Çark

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Kulpu kırık kandil. Diskusta tahrip olmuş plastik dairesel bezeme; Bunun dışında yüzey sade. Yüzeyde yanmadan kaynaklanan is izi.

Karşılaştırma: Ladstätter 2014: 578 Taf. 202; 399 K1112.

Tarih: İS 4. ve İS 6. yüzyıl

Kat. No. 62- Burnu Kırık Kandil

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis İç – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_35

Ölçüleri: Kaide Çapı: 2,9 cm Genişlik: 5,7 cm, Yükseklik: 4,2 cm, Diskus Derinliği: 1,9 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika az miktarda kalker

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (Yellowish Red)

Yüzey Rengi: 2.5YR 5/8 (Red) + 2.5YR 2.5/2 (Very Dusky Red)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Orta sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Burnu Kırık Kandil . Discus deliği ve dipte küçük kırıklar görülmekte. Diskusta tahrip olmuş plastik dairesel bezeme; Bunun dışında yüzey sade. Yüzeyde yanmadan kaynaklanan is izi

Karşılaştırma: Ladstätter 2014: 578 Taf. 202; 399 K1112.

Tarih: İS 4. ve İS 6. yüzyıl

Kat. No. 63- Burnu Kırık Kandil

Buluntu Yeri: Sondaj 2/ Apsis Dış – Katman II

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_41

Ölçüleri: Dip Çapı: 3,5 cm, Yükseklik: 4,3 cm, Diskus Deliği Çapı: 0,3 cm, Diskus Derinliği: 2,3 cm, Genişlik: 5,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika kalker ve az miktarda taşçık

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Orta Sert

Tanım: Burnu kırık kandil. Sol omuz, gövde ve fitil deliğinde büyük oranda kırık. Diskusta plastik dairesel bezeme; Bunun dışında yüzey sade.

Karşılaştırma: Küçük Asya: Ephesos üretim? Ladstätter 2014: 578 Taf. 202; 399 K1112.

Tarih: İS 4. ve İS 6. yüzyıl

Kat. No. 64- Tam Kandil

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -22 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM-KN1

Ölçüleri: Discus Çapı: 4,1 cm Discus Delik Çapı: 1 cm Fitol Deliği Çapı: 1,2 cm Dip Çapı: 3 cm Derinlik: 2,6 cm Yükseklik: 9 cm Genişlik: 6,2 cm Uzunluk: 9,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (Pink)

Yüzey Rengi: 5YR 2.5/1 (Black)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Tam kandil; geniş discus ve, fitil deliği. Yuvarlak profil. Az elenmiş (yüzeyde kalker) hamur. Yüzeyde yanmadan kaynaklı is. Asimetrik.

Karşılaştırma: Böttger 2002: 164 Taf. 47 2612

Tarih: İS 4. yüzyıl

Kat. No. 65- Tam Kandil

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis Katman III

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM-KN2

Ölçüleri: Discus Çapı: 4,1 cm Discus Delik Çapı: 0,8 cm Fitol Deliği Çapı: 1,4 cm Dip Çapı: 2,6 cm Derinlik: 2 cm Yükseklik: 9 cm Genişlik: 6,7 cm Uzunluk: 9,5 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (Light Brown)

Yüzey Rengi: 2.5YR 4/3 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Tam kandil: geniş discus ve, fitil deliği. Yuvarlak profil. Yüzeyde yanmadan kaynaklı is. Burun kısmı üstünde haç motifi.

Karşılaştırma: Öztürk 2003: 236 Lev. 46 Kat. No. 162.

Tarih: İS 4. ve İS 6. yüzyıl

Kat. No. 66- Kandil Discus-Kulp Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis – 0 / - 10 cm Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM56

Ölçüleri: Discus Çapı: 3,7 cm Discus Delik Çapı: 1,1 cm Yükseklik: 2,1 cm Genişlik: 5,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika.

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (Yellowish Red)

Yüzey Rengi: 5YR 5/4 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Kandil discus ve kulp parçası; discus etrafında beş adet asimetrik plastik çizgi bezeme. İç ve dış yüzeyde astar. İç yüzeydeki astar akıtma gibi. Dış yüzeyde ise yanmadan kaynaklı astarda koyulma.

Karşılaştırma: Böttger 2002: 191 Taf. 42 2370.

Tarih: İS 4. yüzyıl

Kat. No. 67- Kandil Discus Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 1 / Prothesis -10 / -28 cm Katman II

Envanter No: NK_BZL17_S1_CIZIM86

Ölçüleri: Discus Çapı: 4,1 cm Discus Delik Çapı: 1,1 cm Yükseklik: 1,5 cm Genişlik: 5,9 cm

Hamur Katkı Maddesi:

Hamur Rengi: 5 YR 6/8 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 10R 4/6 (Red)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Kandil discus parçası; asimetrik dairesel bezemeli. Kırılmış kulp izi. İç yüzeyde nokta şeklinde korunmuş astar.

Karşılaştırma: Böttger 2002: 191 Taf. 42 2370.

Tarih: İS. 4. yüzyıl

Kat. No. 68- Kandil Discus Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 3 / Diakonikon -Katman I

Envanter No: NK_BZL17_S3_CIZIM04

Ölçüleri: Ağız Çapı: - , Yükseklik: 7 cm, Genişlik: 6,1 cm, Kalınlık: 0,4 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker.

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (Reddish Brown)

Yüzey Rengi: 5YR 4/6 (Yellowish Red)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Kandil discus parçası; üzerinde çizgi bezemeler yer almakta. Çizgi bezemelerin bitiminde omuz bölümünde farklı boyutlarda nokta bezeme ve yüzeyde yanmadan kaynaklı is izi.

Karşılaştırma: Küçük Asya: Ephesos üretim? Gassner 1997: 204 Taf.65 826-828.

Tarih: İS 5. yüzyıl

Kat. No. 69- Kandil Discus Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis İç – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_40

Ölçüleri: Genişlik: 2,7 cm, Uzunluk: 5,3 cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika ve az miktarda kalker

Hamur Rengi: 7.5YR 5/4 (Brown)

Yüzey Rengi: 5YR 4/4 (Reddish Brown)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Kandil diskus ve omuz parçası; Kandil discus parçası; tahrip olmuş plastik dairesel bezeme; Bunun dışında yüzey sade. Yüzeyde yanmadan kaynaklanan is izi.

Karşılaştırma: Ladstätter 2005: 343 Taf. 196 K 777.

Tarih: İS 4. ve İS 6. yüzyıl

Kat. No. 70- Kandil Discus Parçası

Buluntu Yeri: Sondaj 2 /Apsis Dış – Katman III

Envanter No: NK_BZL16_SNDJ 2_CIZIM_25

Ölçüleri: Genişlik: 3,1 cm, Yükseklik: 1 cm, Uzunluk 5,4cm

Hamur Katkı Maddesi: Çok miktarda mika

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 2.5YR 5/6 (Red), 2.5YR 3/1 (Dark Reddish Gray)

Yapım Tekniği: Kalıp

Hamur Yapısı: Orta Sert

Tanım: Küçük Asya: Ephesos üretim? Kandil diskus ve omuz parçası; tahrip olmuş plastik dairesel ve omuza geçişte kalp benzeri küçük bezeme; Bunun dışında yüzey sade. Yüzeyde yanmadan kaynaklanan is izi.

Karşılaştırma: -

Tarih: İS 4. ve İS 6. yüzyıl

KISALTMALAR VE KAYNAKÇA

Metinde kullanılan kısaltmalarda Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün benimsediği kısaltmalar listesi olan (Der kleine Pauly Abkürzungen) format kullanılmıştır. Türkçe kısaltmalarda Türk Dil Kurumu'nun önerileri dikkate alınmıştır. Kaynakça ve dipnotlarda ise Bursa Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü tez yazım yönergesine uyulmuştur.

- Abbasoğlu-Delemen 2004 H. Abbasoğlu-İ. Delemen, "Antik Nikaia'dan Günümüze Kalanlar", Tarih Boyunca İznik, H. İnalçık-I. Akbaygil-O. Aslanapa (Eds.), İstanbul, 189-197.
- Abdioğlu 2007 E. Abdioğlu, Sivas Ziyaretsuyu Helenistik ve Roma Dönemi Seramikleri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Adak 1997 I. Adak, Zeugma Sigillatları, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Akın 2012 F. Akın, Rhodiapolis Seramikleri Roma Dönemi Tabakları, Çanakları ve Kaseleri "2006-2011 Buluntuları", Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya.
- Aktaş 2018 R. Aktaş, Antandros Kazısı Yamaç Ev Roma Dönemi Seramikleri, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir.
- Arlı 2018 B. D. Arlı, "İznik Çini Fırınları Kazı Buluntularından Çini Örneklerin Değerlendirilmesi", Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi, Cilt 7-1, 578-594.
- Atasoy- Raby 1989 N. Atasoy- J. Raby, İznik Seramikleri, Türk Ekonomi Bankası, London- Singapur.
- Ateş 2003 G. Ateş, Die rote Feinkeramik von Aizanoi als lokaler Kulturtreager (untersuchungen zum Verhaeltnis von lokaler roter Glanztonware und importierter Sigillata), Rubrecht-Karls Universität, Inaugural-Dissertation zur Erlangung des Doktorgrades der Philosophischen Fakultät, Heidelberg.
- Atlante I L. Anselmino, A. Carandini, C. Pavolini, L. Sagui, S. Tortorella, E. Tortorici, Enciclopedia Dell'arte Antica

Classica e Orientale. Atlante delle Forme Ceramiche I, Ceramica Fine Romana nel Bacino Mediterraneo, (Medio E Tardo Impero),vol. I, Roma, 1981.

- Batır 2014 İ. B. Batır, Selçuklu Başkenti İznik, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Böttger 2002 B. Böttger, Die kaiserzeitlichen Lampen vom Kerameikos, Kerameikos 16: Ergebnisse der Ausgrabungen, Münih.
- Civelek 2010 A. Civelek, “Red-Slip Ware from Tralles Excavations” , Anadolu Sohbetleri IX, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Conrad 2007 S. Conrad, “Die Gefäßkeramik” Iatrus-Krivina-Spätantike Befestigung und frühmittelalterliche Siedlung an der Unteren Donau, Band VI: Ergebnisse der Ausgrabungen 1992-2000, Limesforschungen, band 28, 209- 264, Mainz, 2007.
- Courby 1922 F. Courby, Les Vases grecs à reliefs, Paris.
- Cox 1887 S. S. Cox, Isles of the Princes, London.
- Çokay 1996 S. Çokay, Antik Çağda Aydınlatma Araçları ve Perge Pişmiş Toprak Kandilleri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Çokay 2000 S. Çokay, Antik Çağda Aydınlatma Araçları, Eski Çağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları, İstanbul.
- Demirkent 2001 I. Demirkent, “Bizans Kaynaklarına Göre IV-XI. Yüzyıllarda İstanbul ve Çevresinde Depremler”, İstanbul, Tarih Boyunca Anadolu’da Doğal Afetler ve Deprem Semineri 22-23 Mayıs 2000, Globus Dünya Basımevi, İstanbul.
- Dernschwam 1987 H. Dernschwam, İstanbul ve Anadolu’ya Seyahat Günlüğü (Çev. Yaşar Ören), Ankara.

- Doğancı 2003 K. Doğancı, “Bithynia Tarihi I Bithynia Krallığı (M.Ö 297-M.Ö. 74)”, Bursa Defteri, Bursa, 74-84.
- Doğer 1991 E. Doğer, Antik Çağda Amphoralar, İzmir.
- Duman 2010 B. Duman, Laodikeia Hellenistik ve Erken Roma Dönemi Seramiği, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya.
- Ermiş 2009 Ü. M. Ermiş, İznik ve Çevresi Bizans Devri Mimari Faaliyetinin Değerlendirilmesi, İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- Eyice 1988 S. Eyice, İznik Tarihçesi ve Eski Eserleri, İstanbul.
- Erol 2011 D. Erol, Smyrna Agorasında Ele Geçen Terra Sigillata ve Geç Roma Seramiği, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmış Doktora Tezi), İzmir.
- Falbe 1833 C. T. Falbe, Recherches sur l'Emplacement de Carthage, Paris.
- Fırat 1992 N. Fırat, Perge Konut Alanı Kullanım Keramiği-Tipolojik İnceleme, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Fırat 1999 N. Fırat, Perge Konut Alanı Seramiği, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- Gassner 1997 V. Gassner, Das Südtor der Tetragonos-Agora Keramik und Kleinfunde, FiE XIII. 1.1, Wien.
- Hammer 1818 J. V. Hammer, UmAblick uf Einer Reise von Constantinopel Nach Brussa und Dem Olympos, Pesth.
- Harman 2002 Ö. F. Harman, “Konsil”, DİA, Ankara, C. XXVI, 175-178.
- Hayes 1972 J. W. Hayes, Late Roman Pottery, The British School at Rome, London.
- Hayes 1985 J. W. Hayes, Enciclopedia Dell'arte Antica Classica e Orientale. Atlante delle Forme Ceramiche II, Ceramica Fine Romana nel Bacino Mediterraneo, (Tardo Ellenismo e Primo Impero), Vol. II, Roma.

- Hayes 1991 J. W. Hayes, Paphos III; The Hellenistic and Roman Pottery, Nicosia.
- Hayes 2008 J. W. Hayes, Roman Pottery: Fine-Ware Imports, The Athenian Agora, V.32, The American School Of Classical Studies at Athens Princeton (New Jersey).
- Hellström 1965 P.Hellström, Pottery of Classical and Later Date, Terracotta Lamps and Glass, Labraunda Vol.II, Part I,,Lund.
- İnanan 2004 F. İnanan, İzmir, Tire Bergama ve Ödemiş Müzesindeki Bizans Dönemi Pişmiş Toprak Kandiller, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- İplikçioğlu 1992 B. İplikçioğlu, Eskiçağ Tarihinin Ana Hatları, İstanbul, C. I. Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Kaçar 2003 T. Kaçar, “Roma İmparatorluğu’nda Kilise Konsillerinin Siyasallaşması: İznik Örneği”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. II, Sayı 1, Eskişehir, 1-18.
- Kaçar 2005 T. Kaçar, “Hıristiyanlığın İlk Genel Konsili’nin İznik’te Toplanma Sebebi”, Uluslararası İznik Sempozyumu (5-7 Eylül 2005), (Ed. Ali Erbaş vd.), İstanbul, 69-80.
- Kenyon 1957 K. M. Kenyon, Crowfoot, J. W., Crowfoot, G. M. Samaria Sabaste III:The Objects from Samaria, London.
- Korkut-Ercan 2008 T. Korkut-B. Ercan, “Roman Meals and Cooking Ware in Lycia: An Expenimental Practice in Archeology”, Akdeniz Sanat Dergisi, 95-106.
- Ladstätter 2005 S. Ladstätter, “Hanghaus 2 In Ephesos Die Wohnheit 4 Baubefund, Ausstattung, Funde” FiE VIII. 6, 230-358.
- Ladstätter 2008 S. Ladstätter, “Römische, spätantike und byzantinische Keramik”, FiE XIV. 1, 97-189.
- Ladstätter 2014 S. Ladstätter, “Hanghaus 2 In Ephesos Die Wohnheit 6 Baubefund, Ausstattung, Funde”, FiE VIII/9, 435-588.

- Lubenau 2012 R. Lubenau, Reinhold Lubenau Seyahatnamesi: Osmanlı Ülkesinde, 1587-1588 (Çev. T. Noyan), İstanbul.
- Luca 1984 G. Luca, Das Asklepieion, 4. Teil via Tecta und Hallenstrasse die Funde, Berlin.
- Lucas 1714 P. Lucas, Voyage du sieur Paul Lucas, Cilt 1, Amsterdam.
- Meriç 2002 R. Meriç, Römische und Frühbyzantinische Gebrauchskeramik im Westlichen Kleinasien: Typologie und Chronologie, Internationales Archäologie, Leidorf.
- Metin 2012 H. Metin, Kibyra Kandilleri, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.
- Müderrişoğlu-Arslan 1998 F. Müderrişoğlu-Ç. Arslan, "Tarihsel Süreç İçerisinde İznik", Vakıf ve Kültür Dergisi, Bursa.
- Onur 2019 İ. S. Onur, İznik Gölü Sualtı Bazilikası Mezarları 2015-2017, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa.
- Opait 1996 A. Opait, Aspecte Ale Vietii Economice din Provincia Scythia (Secolele IV-VI p.Ch.), Productia Ceramicii Locale și de Import, Bibliotheca Thracologica XVI, București.
- Oswald-Pryce 1920 Oswald, F., Pryce, T. D., An Introduction to the Study of Terrasillata Treated from a Chronological Standpoint, London.
- Özdemir 2009 B. Ş. Özdemir, Patara Roma Dönemi Günlük Kullanım Seramikleri, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya.
- Özkul 2000 N. Özkul, İznik Roma Tiyatrosu Kazısı Seramik Buluntuları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Öztürk 2003 N. Öztürk, Kyzikos Kandilleri, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.
- Perlzweig 1961 J. Perlzweig, The Athenian Agora VII, Lamps of the Roman Period, First to Seven Century After Christ, Princeton.

- Pieri 2005 D. Pieri, Le commerce du vin Oriental a L'Epoque Byzantine (Ve-VIIIe siecle), Le Temoignage des Amphoras en Gaule, Beyrouth.
- Plin. nat. Plinius, Naturalis Historia.
- Poblome 1999 J. Poblome , Sagalassos Red Slip Ware, Typology and Chronology, SEMA II, Brepols.
- Poblome-Firat 2011 J. Poblome- N. Firat, "Late Roma D A matter of open(ing) or closed Horizons?", LRFW I. Late Roman Fine Wares: Solving problems of Typology and Chronology, 1. A review of the evidence, debate and New contexts (Roman and Late Antique Mediterranean Pottery 1, (BAR International Series), (Ed. M. A. Cau, P. Reynolds vd.), Oxford.
- Robinson 1959 H. S. Robinson, The Athenian Agora, Pottery Of The Roman Period Chronology V, New Jersey.
- Strab. geogr. Strabon, Coğrafya, çev. A. Pekman, Kitap, XII, XIII, XIV, İstanbul 1987.
- Ševčenko 1993 N. P. Ševčenko, "The Walters 'Imperial' Menologion", The Journal of the Walters Art Gallery 51, 43-64.
- Şahin 1987 S. Şahin, "Yazıtların Diliyle İznik'te (Nikaia) Tarih", V. Araştırma Sonuçları Toplantısı, C. I, Kültür ve Turizm Bakanlığı 1987, Ankara, 369-374.
- Şahin 2014a M. Şahin, "İznik Gölü'nde Gizli Tarih", Bursa'da Zaman 9, Ocak 2014, 2-5.
- Şahin 2014b M. Şahin, "İznik Gölü'nün Altında Tarihi Keşif", Şehrengiz 47, Şubat, 16-20.
- Şahin vd. 2014a M. Şahin- E. Tok- Ş. Kılıç, "İznik: Göldeki Bazilika", Atlas 252, Mart, 76-84.
- Şahin vd. 2014b M. Şahin- E. Tok- Ş. Kılıç, "İznik Gölü'ndeki Batık Kilise Deprem Kurbanı Aziz Neophytos", Aktüel Arkeoloji 38, Nisan, 8-10.
- Şahin vd. 2014c M. Şahin, "İznik Gölü'ndeki Batık Kilise", Deniz Magazin 39, 42-45.

- Şahin 2015a M. Şahin, “İznik Gölü Bazilika Kalıntısında Sualtı Araştırmaları Başlıyor”, TINA Denizcilik Arkeoloji Dergisi 3, 69-70.
- Şahin 2015b M. Şahin, “İznik Gölü Bazilika Kalıntısı Sualtı Yüze Araştırması-2015”, TINA Denizcilik Arkeoloji Dergisi 4, 32-51.
- Şahin 2016a M. Şahin, Birinci Ekümenik Konsil İznik Gölü’ndeki Bazilikada Mı Toplandı?, Bursa’da Zaman 18, Nisan, 46-51.
- Şahin 2016b M. Şahin, “İznik Gölü Bazilika Kazısı Sikkeler Örneği”, Bursa’da Zaman 19, Ekim, 48-49.
- Şahin 2016c M. Şahin, “İznik Gölü Bazilika Kazıları-2016”, TINA Denizcilik Arkeoloji Dergisi 6, 64-79.
- Şahin 2017a M. Şahin, “İznik Gölü Mezarları”, Bursa’da Zaman 21, Ocak, 78-81.
- Şahin 2017b M. Şahin, “İznik Gölü Bazilika Kazısı” 38. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu III, Ankara, 435-450.
- Şen 1998 T. Şen, “İznik’in Tarihi Coğrafyası, Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Tezer 2011 C. U. Tezer, Nevşehir Camihöyük Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Texier 2002 Charles Texier, Küçük Asya, Alis Suat (çev.), Cilt 1, Ankara.
- Togan 2018 S. Togan, Nikaia Kıyı Şeridi Sualtı Kalıntıları, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa.
- Usta 2005 K. M., Usta, “İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından İznik’in Değerlendirilmesi”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir.
- Uygun 2011 Ç. Uygun, Tepecik Kırmızı Astarlı Seramikleri (İ.Ö.2. YY - İ.S. 4. YY), PATARA IV. 2, İstanbul.

- Vapur 2001 Ö. Vapur, “Roma Döneminde Kırmızı Astarlı Bir Seramik Geleneği” 1.Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Eskişehir, 16-22.
- Waagé 1948 Waage, F.O., “Hellenistic and Roman Tableware of North Syria” Antioch on the Orontes, IV,i: Ceramics and Islamic Coins, Princeton.
- Williams 1989 C. Williams, Anemurium: The Roman and Early Byzantine Pottery, Toronto.
- Yalman 2000 B. Yalman, Nikaia-İznik.
- Yılmaz 2012 A. Yılmaz, 2005-2010 Yılları Arasında Bulunan Parion Nekropol Kandilleri, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum.
- Yıldız 2006 V. Yıldız, “Tarsus Cumhuriyet Meydanı Kazılarında Bulunan Doğu Sigillataları A Grubu Seramikleri”, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin.
- Zoroğlu 1986 L. Zoroğlu, Samsat'ta Bulunan Doğu Sigillataları İlk Rapor” Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi 3, 61-100.

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1- 2015-2017 Kazı Dönemi Seramik Buluntuları Katmansal Dağılımı

Grafik 2- Sondajların Gruplara Göre Dağılım Grafiği

Grafik 3- Kap Formlarına Göre Dağılım Grafiği

Grafik 4- Helenistik Dönem Seramiklerinin Alt Gruplarına Göre Kap Formları Grafiği

Grafik 5- Roma İmparatorluk Dönemi Seramiklerinin Alt Grubu olan Sigillataların Kap Formlarına Göre Dağılımı

Grafik 6- Kaba Seramiklerin Alt Gruplarına Göre Kap Formlarının Dağılım Grafiği

RESİM LİSTESİ

Resim 1- İznik Gölü Sualtı Bazilikası Havadan Genel Görünüm (Kazı Arşivi)

Resim 2- İznik Gölü Sualtı Bazilikası Sondajları Havadan Görüntü (Kazı Arşivi)

LEVHA LİSTESİ

- Levha 1** **KAT 1-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 2- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 3- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 4- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 5- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 2** **KAT 6-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 7- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 8- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 9- Tam Kase (Kazı Arşivi)
KAT 10- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 3** **KAT 11-** Tabak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 12- Tabak Kaide-Dip Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 13- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 14- Tabak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 15- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 4** **KAT 16-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 17- Kase Kaide-Dip Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 18- Kase Kaide-Dip Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 19- Kase Kaide-Dip Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 20- Kase Gövde Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 5** **KAT 21-** Testi/Sürahi Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 22- Tabak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 23- Tabak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 24- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 25- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 6** **KAT 26-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 27- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 28- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
KAT 29- Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)

- Levha 7**
- KAT 30-** Tabak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 31-** Tabak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 32-** Tabak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 33-** Tabak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 34-** Tabak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 35-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 8**
- KAT 36-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 37-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 38-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 39-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 40-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 9**
- KAT 41-** Kase Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 42-** Çömlek Ağız-Kulp Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 43-** Çömlek Ağız-Kulp Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 44-** Çanak Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 45-** Testi/Sürahi Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 10**
- KAT 46-** Testi/Sürahi Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 47-** Testi/Sürahi Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 48-** Testi/Sürahi Dip Parçası Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 49-** Amphora Gövde Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 11**
- KAT 50-** Amphora Dip Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 51-** Unguentarium Dip Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 52-** Pithos Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 53-** Tencere/Güveç Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 54-** Tencere/Güveç Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
- Levha 12**
- KAT 55-** Tencere/Güveç Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 56-** Tencere/Güveç Ağız Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 57-** Tencere/Güveç Ağız-Kulp Parçası (Kazı Arşivi)
 - KAT 58-** Tam Kandil (Kazı Arşivi)
 - KAT 59-** Tam Kandil (Kazı Arşivi)
- Levha 13**
- KAT 60-** Kulpu Kırık Kandil (Kazı Arşivi)

KAT 61- Kulpu Kırık Kandil (Kazı Arşivi)

KAT 62- Burnu Kırık Kandil (Kazı Arşivi)

KAT 63- Burnu Kırık Kandil (Kazı Arşivi)

KAT 64- Tam Kandil (Kazı Arşivi)

Levha 14 **KAT 65-** Tam Kandil (Kazı Arşivi)

KAT 66- Kandil Discus-Kulp Parçası (Kazı Arşivi)

KAT 67- Kandil Discus-Kulp Parçası (Kazı Arşivi)

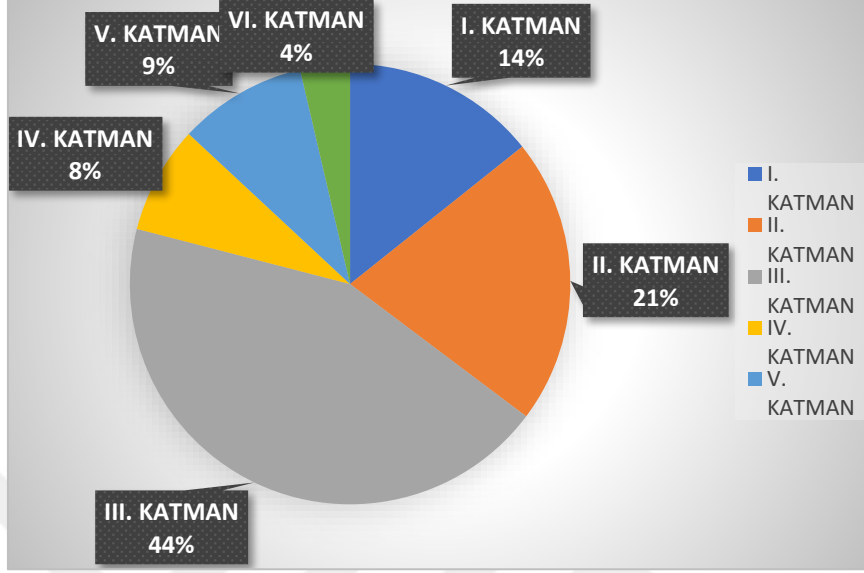
KAT 68- Kandil Discus Parçası (Kazı Arşivi)

KAT 69- Kandil Discus Parçası (Kazı Arşivi)

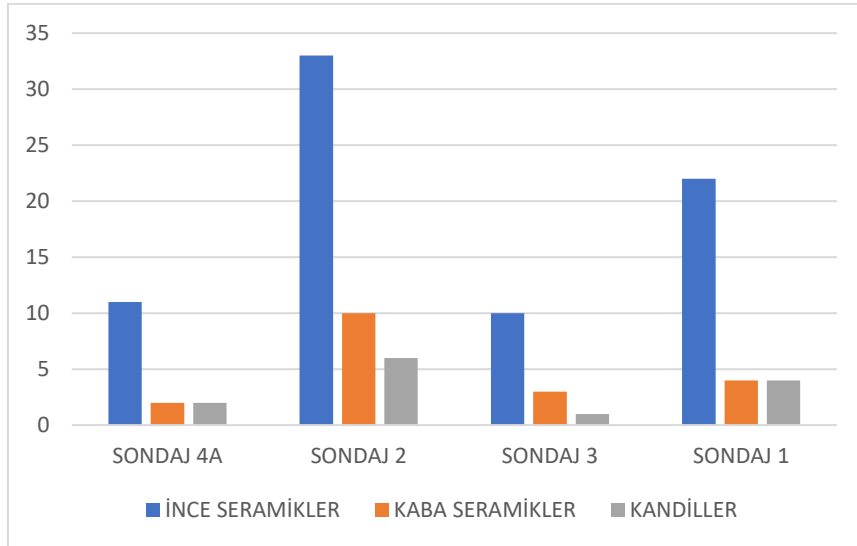
Levha 15 **KAT 70-** Kandil Discus Parçası (Kazı Arşivi)

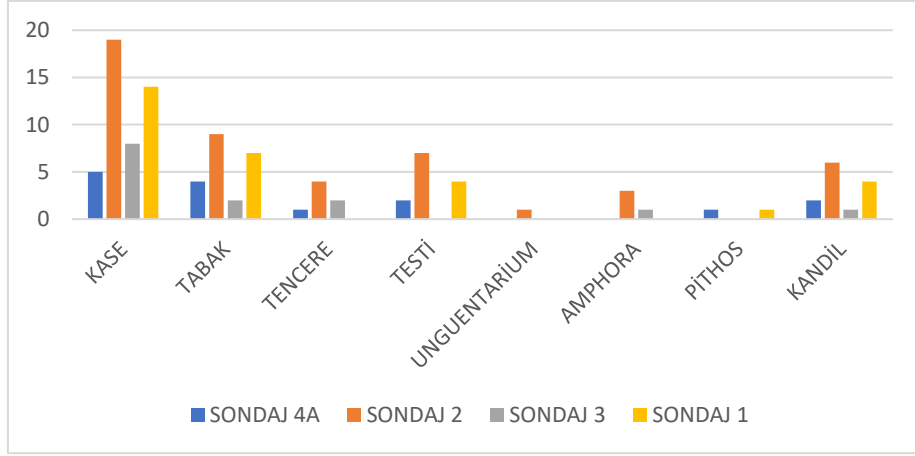
GRAFİKLER

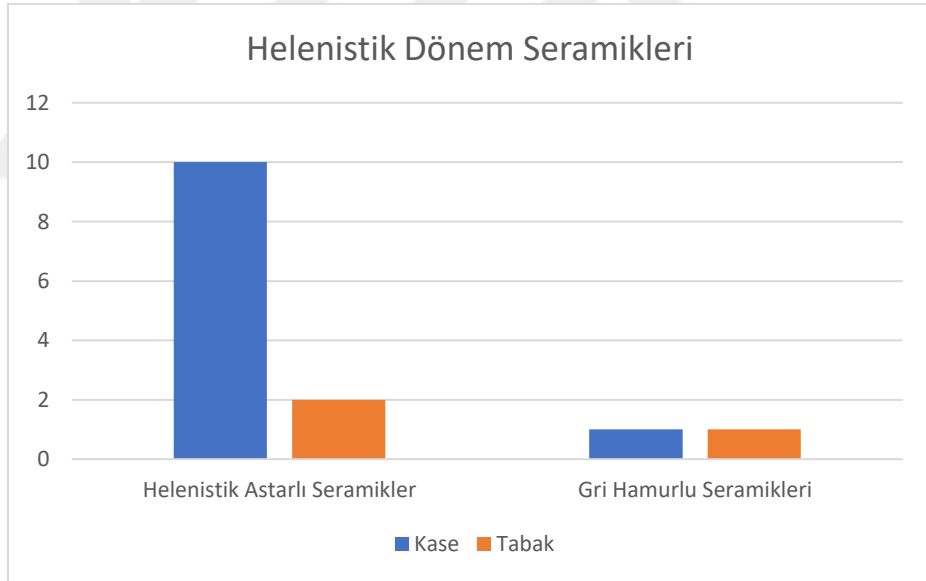
Grafik 1- 2015-2017 Kazı Dönemi Seramik Buluntuları Katmansal Dağılımı

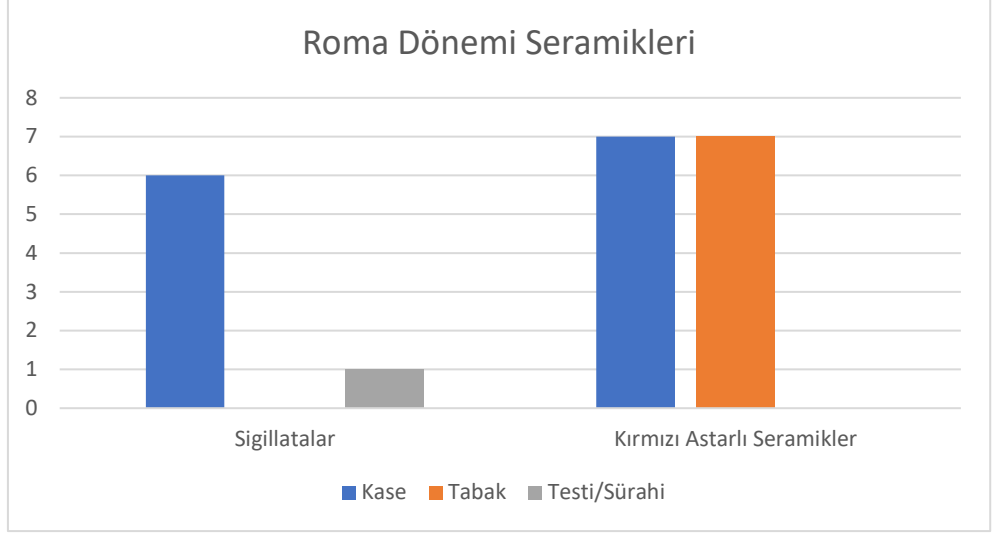
Grafik 2- Sondajların Gruplara Göre Dağılım Grafiği

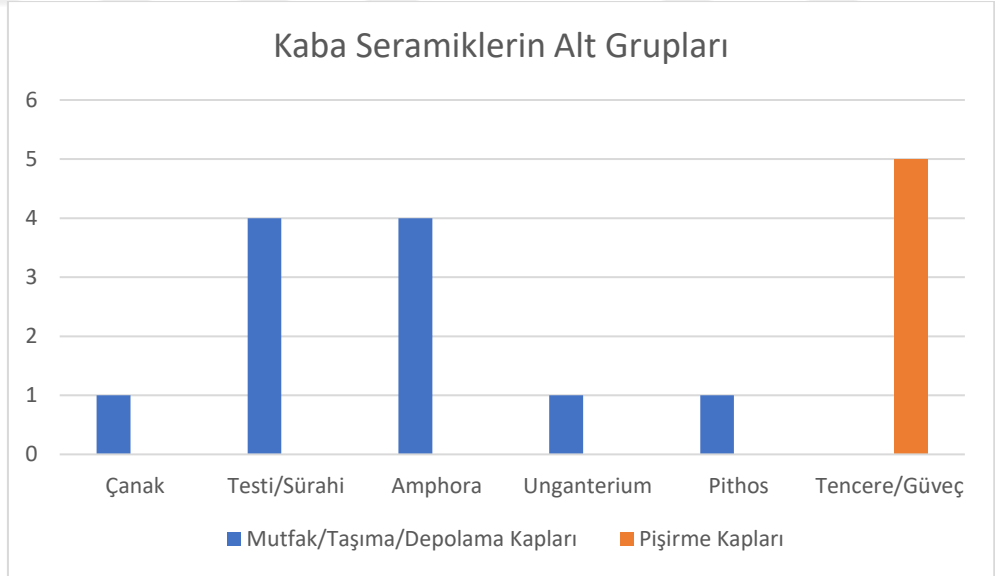
Grafik 3- Kap Formlarına Göre Dağılım Grafiği

Grafik 4- Helenistik Dönem Seramiklerinin Alt Gruplarına göre Kap Formları Grafiği

Grafik 5- Roma Dönemi Seramiklerinin Alt Grubu olan Sigillatolar ve Kırmızı Astarlı Kap Formlarına Göre Dağılımı

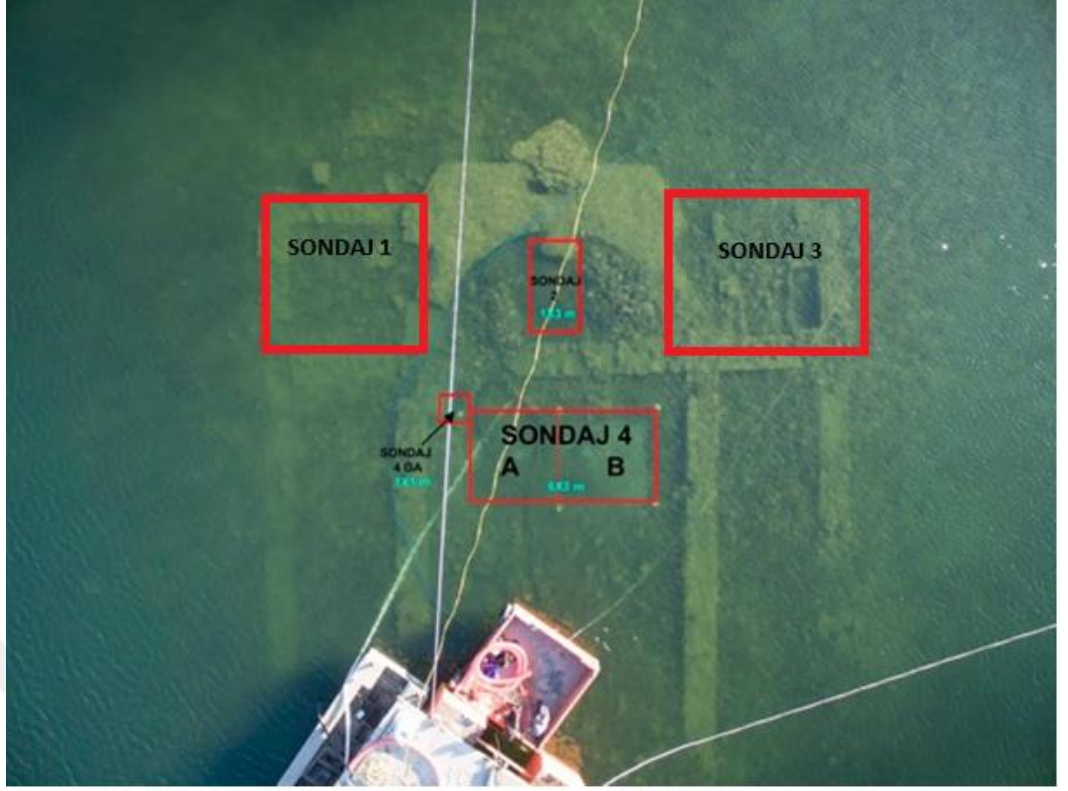
Grafik 6- Kaba Seramiklerin Alt Gruplarına Göre Kap Formlarının Dağılımı

Grafığı

RESİM

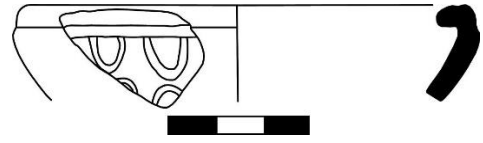

Resim 1- İznik Gölü Sualtı Bazilikası Havadan Genel Görünüm

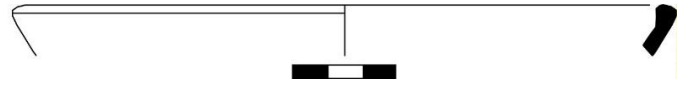
Resim 2- İznik Gölü Sualtı Bazilikası Sondajları Havadan Görüntü

LEVHALAR

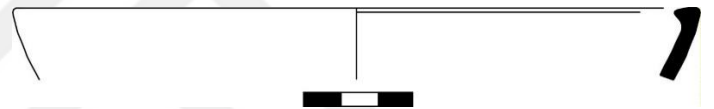

Levha 1

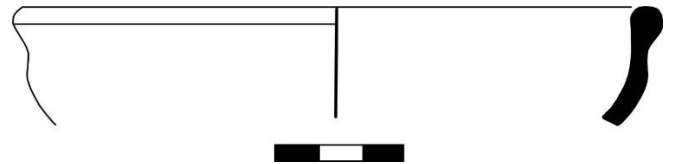
KAT 1

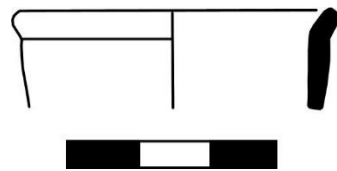
KAT 2

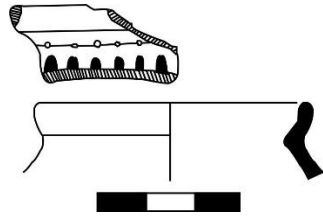
KAT 3

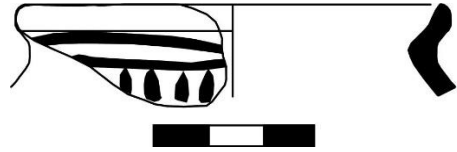
KAT 4

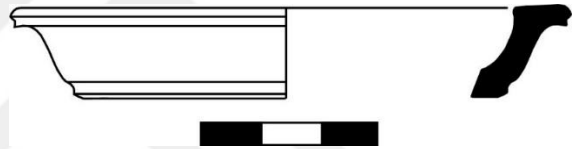
KAT 5

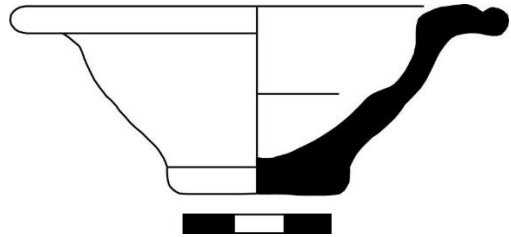
KAT 6

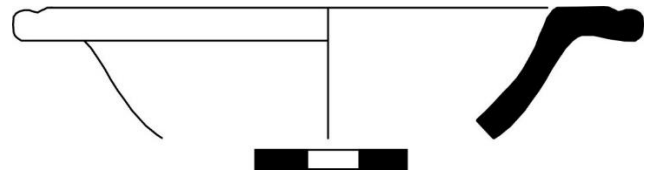
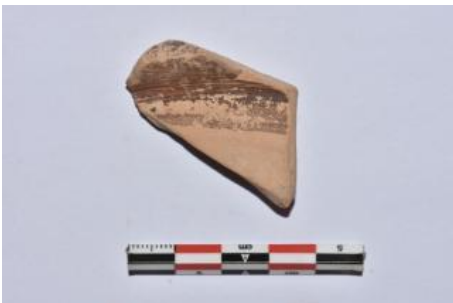
KAT 7

KAT 8

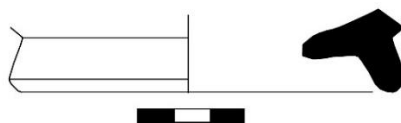
KAT 9

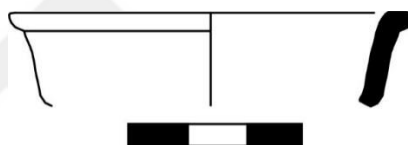
KAT 10

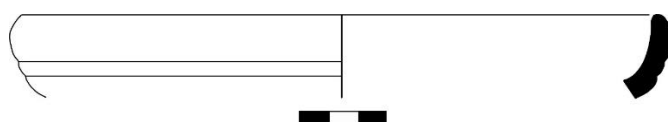
KAT 11

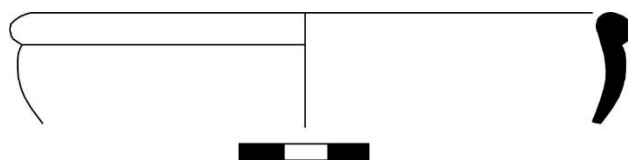
KAT 12

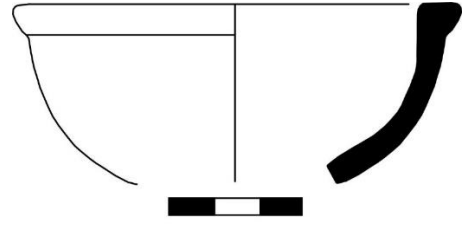
KAT 13

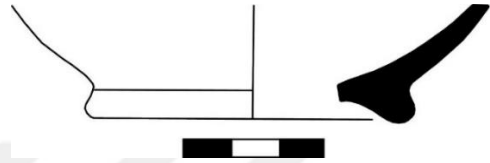
KAT 14

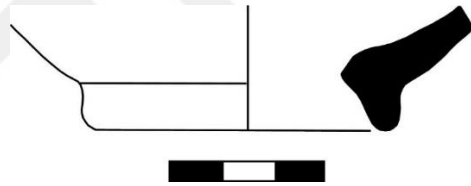
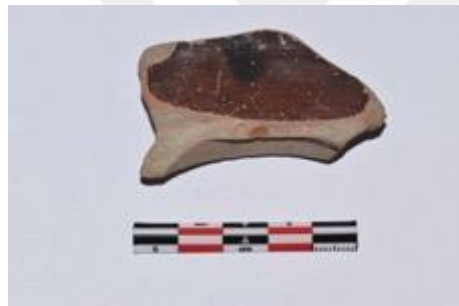
KAT 15

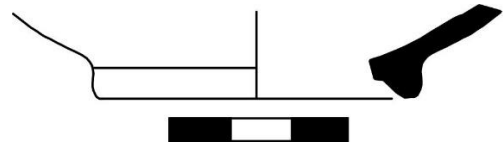
KAT 16

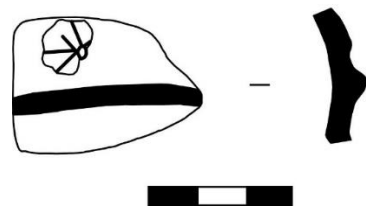
KAT 17

KAT 18

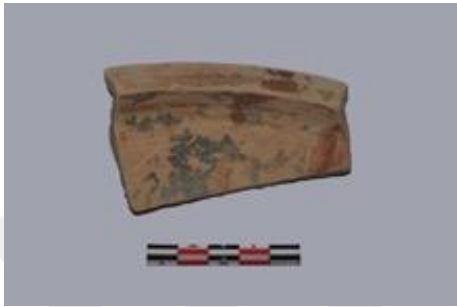
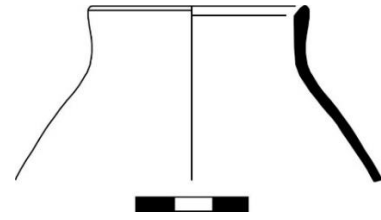
KAT 19

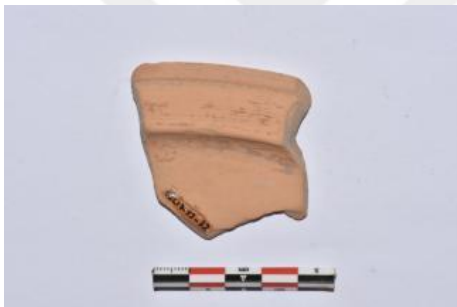
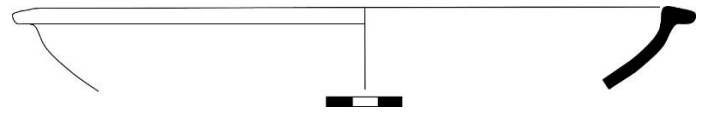
KAT 20

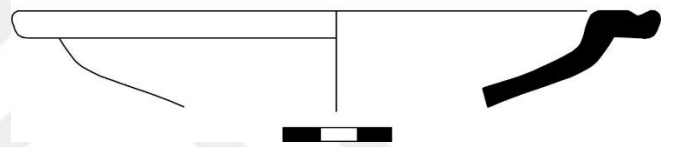
KAT 21

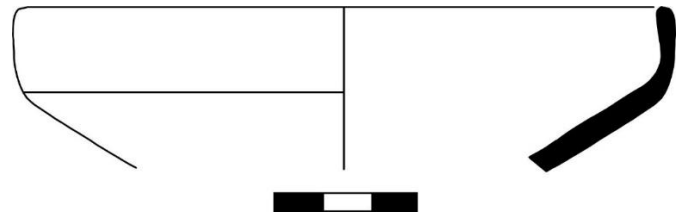
KAT 22

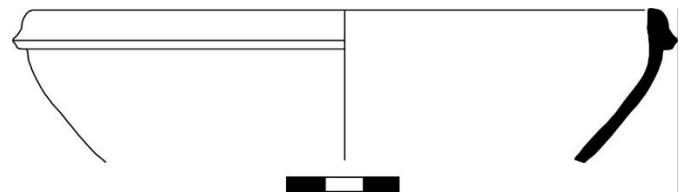
KAT 23

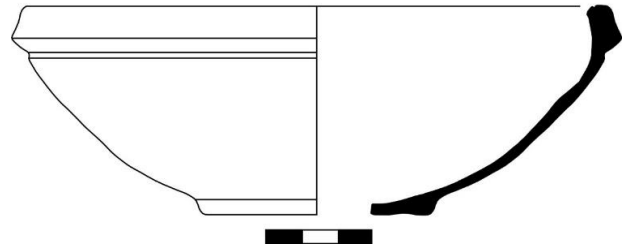

KAT 24

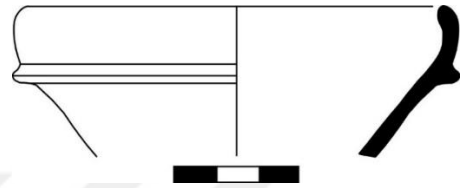

KAT 25

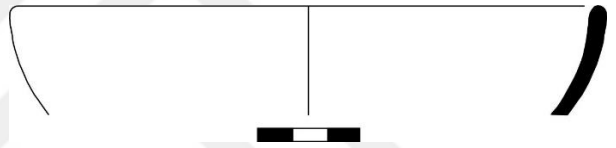

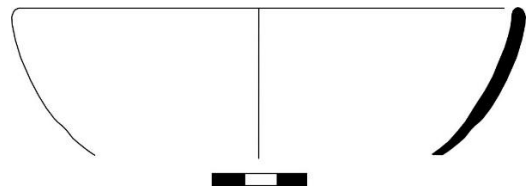
KAT 26

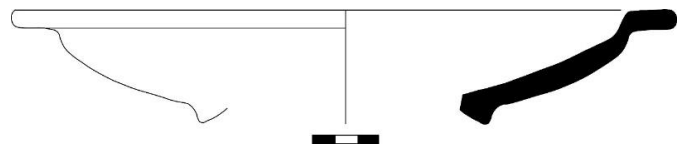
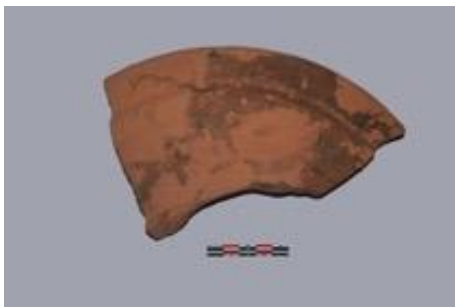
KAT 27

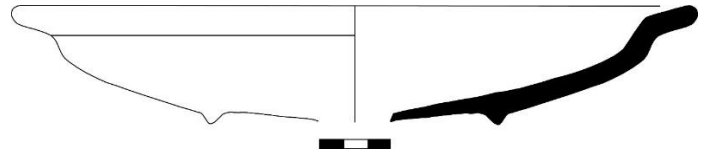
KAT 28

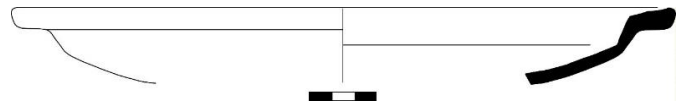
KAT 29

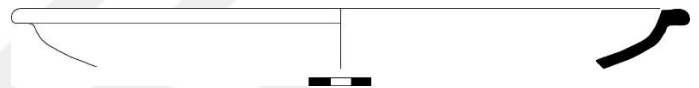
KAT 30

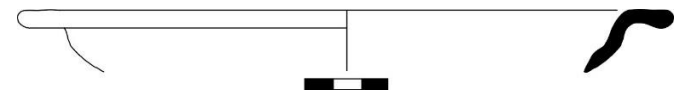
KAT 31

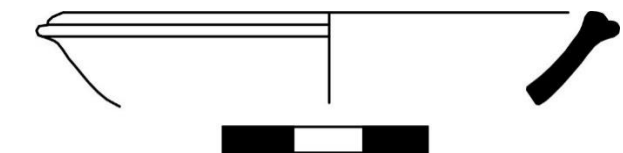
KAT 32

KAT 33

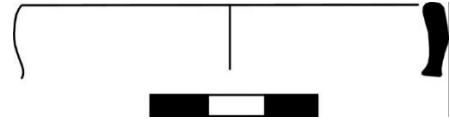
KAT 34

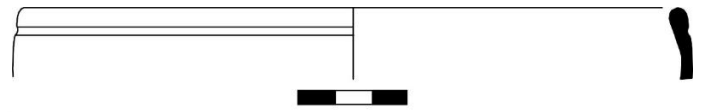
KAT 35

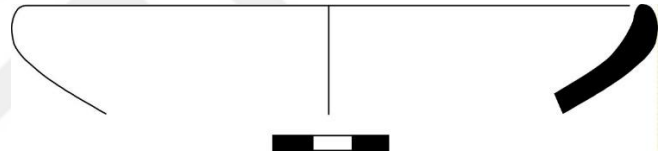
KAT 36

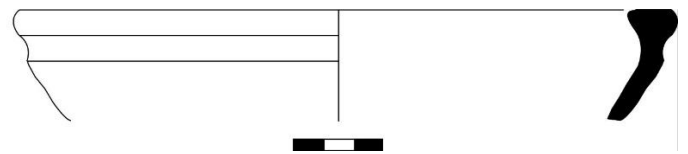
KAT 37

KAT 38

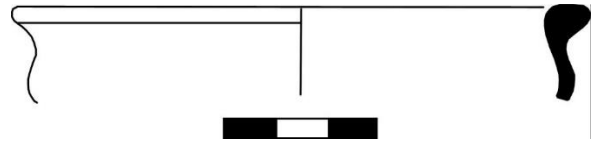
KAT 39

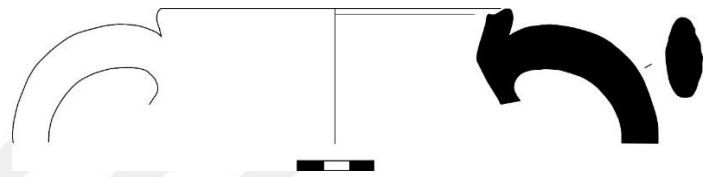
KAT 40

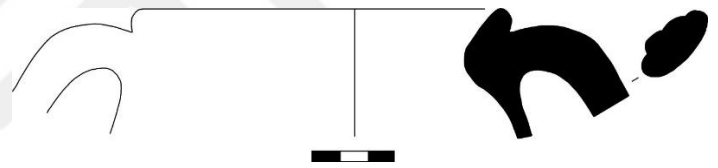
KAT 41

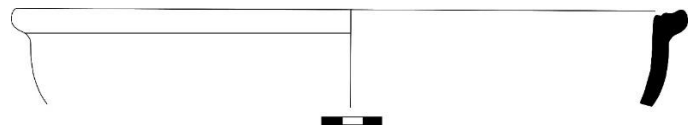
KAT 42

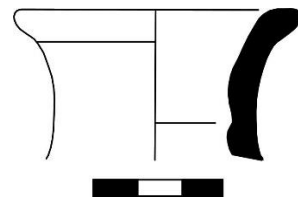
KAT 43

KAT 44

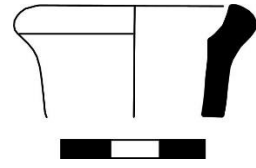

KAT 45

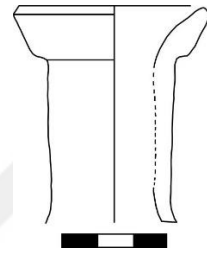

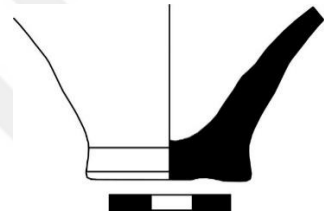
KAT 46

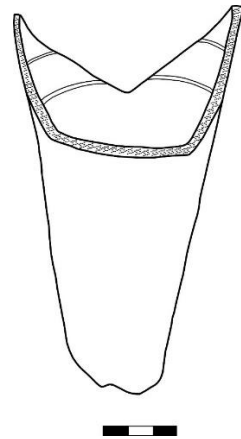
KAT 47

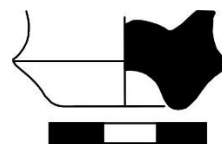

KAT 48

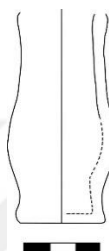

KAT 49

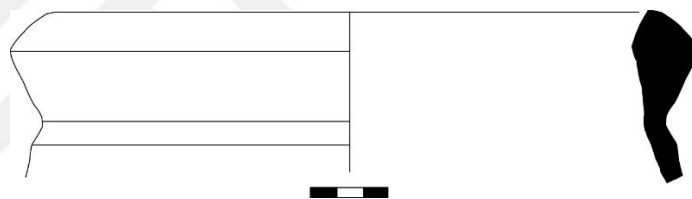

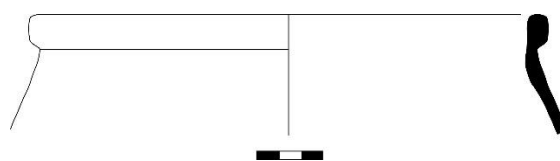
KAT 50

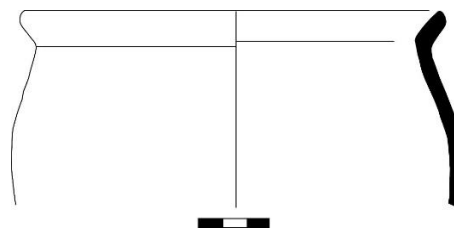
KAT 51

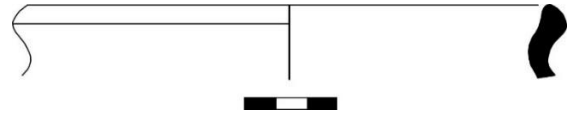
KAT 52

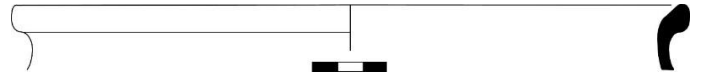
KAT 53

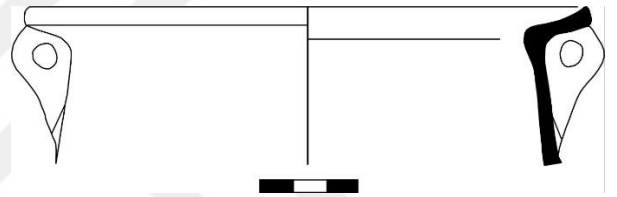
KAT 54

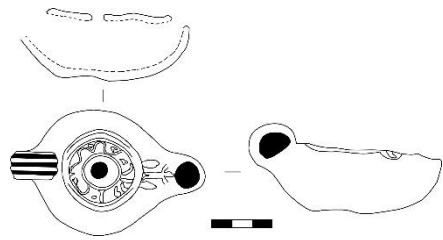
KAT 55

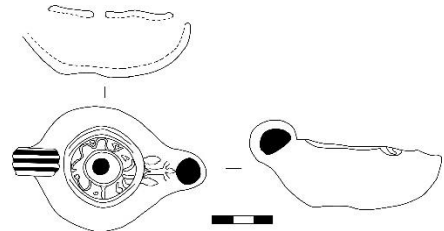
KAT 56

KAT 57

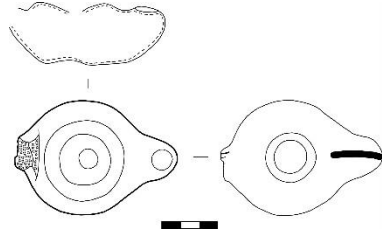
KAT 58

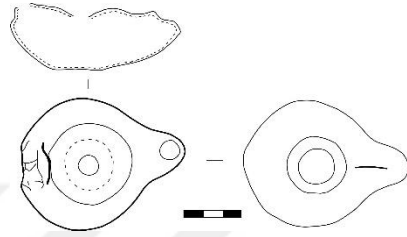
KAT 59

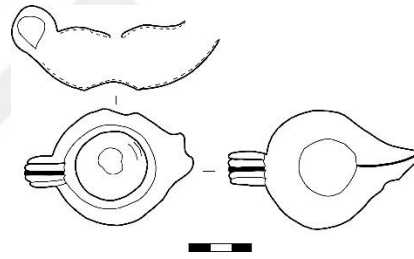
KAT 60

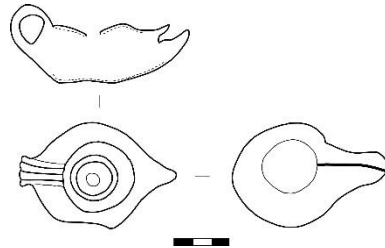
KAT 61

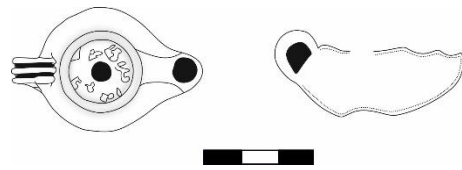
KAT 62

KAT 63

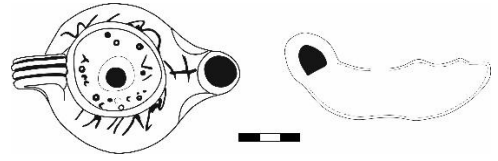

KAT 64

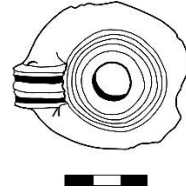

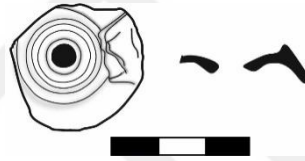
KAT 65

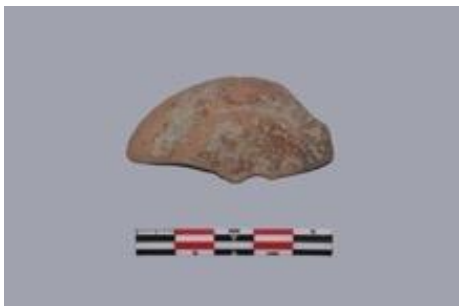
KAT 66

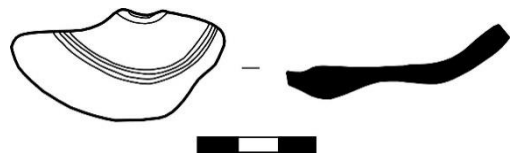
KAT 67

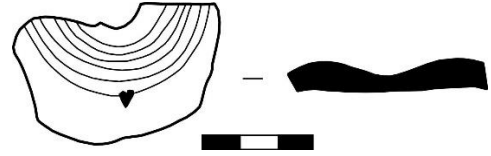
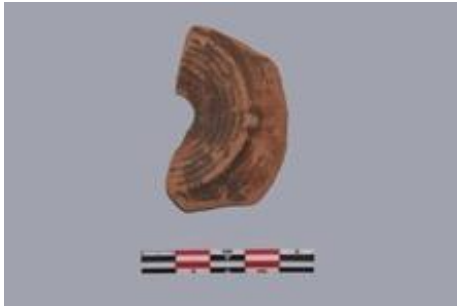

KAT 68

KAT 69

KAT 70

ÖZGEÇMİŞ			
Düzenleme Tarihi	26/09/2019		
T.C. Kimlik No	34436178972		
Ünvanı / Adı Soyadı	Arkeolog/ Hülya YAMURKAYA		
Doğum Tarihi ve Yeri	28/03/1992 – İSTANBUL-BAKIRKÖY		
Medeni Hali	Bekar		
Mesleki İlgi Alanları	Klasik ve Roma dönemi mimarisi, Roma Portre Sanatı, Seramik, Sualtı Arkeolojisi.		
TEL: --	GSM:		
E-POSTA: hulyayamurkaya@outlook.com			
EĞİTİM			
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı		Kurum Adı
İlköğretim	1998	2006	Kutlu Aktaş İlköğretim Okulu
Lise	2006	2010	Yakacık Lisesi
Lisans	2011	2016	Uludağ Üniversitesi-Fen Edebiyat Fakültesi-Arkeoloji Bölümü
Lisans Tezi	Hayvan Figürlü Bizans Seramikleri		
Yüksek Lisans	2016	-	Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi	İzник Gölü Sualtı Bazilikası 2015-2017 Kazı Dönemi Seramik Buluntuları		
STAJ TECRÜBESİ (LERİ)	Katıldığı Yıl	Staj Yaptığı Kurumun Adı	
1.	2013	Myndos Antik Kenti Kazıları (Öğrenci)	
2.	2014	Myndos Antik Kenti Kazıları (Öğrenci)	
3.	2015	İzник Gölü Bazilika Sualtı Yüzey Araştırması (Öğrenci)	
3.	2016	İzник Gölü Bazilika Sualtı Kazısı (Heyet Üyesi)	
4.	2017	İzник Gölü Bazilika Sualtı Kazısı (Heyet Üyesi)	

5.	2018	İzmit Gölü Bazilika Sualtı Kazısı (Heyet Üyesi)
----	------	---

Sertifikalar ve Aldığı Belgeler:

CMASS 2 Yıldız Dalış Belgesi(TSSF)

Akıntı Dalışı Uzmanı

İrtifa Dalışı Uzmanı

Yön Bulma Uzmanı

Derin Dalış Uzmanı

Üst Düzey Yüzerlilik Uzmanı

Malzeme Bakımı Uzmanı

Oksijen Kullanımı Uzmanı

İlkyardım Uzmanı

Kovuk Dalışı Uzmanı

Arama ve Kurtarma Uzmanı

Sualtı Fotoğrafçısı Uzmanı

Batık Dalışı Uzmanlığı

KATILDIĞI PROJELER VE TOPLANTILAR

	Proje İsmi	Destekleyen	Görev/Pozisyon
1	V.Uluslararası Arkeoloji Öğrenci Sempozyumu BURDUR/2014	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Görevli-Konuşmacı
2	VI. Uluslararası Arkeoloji Öğrenci Sempozyumu ESKİŞEHİR/2015	Anadolu Üniversitesi	Görevli
3	VII. Uluslararası Arkeoloji Öğrenci Sempozyumu KARABÜK/2016	Karabük Üniversitesi	Görevli
4	Sualtıdan Çıkan Eserleri Koruma ve Onarım Uygulamaları Atölye Çalışması Bodrum Çalıştay- 2018	INA-TINA	Konuşmacı

KULLANDIĞI PROGRAMLAR

- 1-Filemaker Veri Tabanı Programı
- 2-Freehand Çizim Programı
- 3-Corel Çizim Programı
- 4-Microsoft Office Programları
- 5-Autocad Çizim Programı

